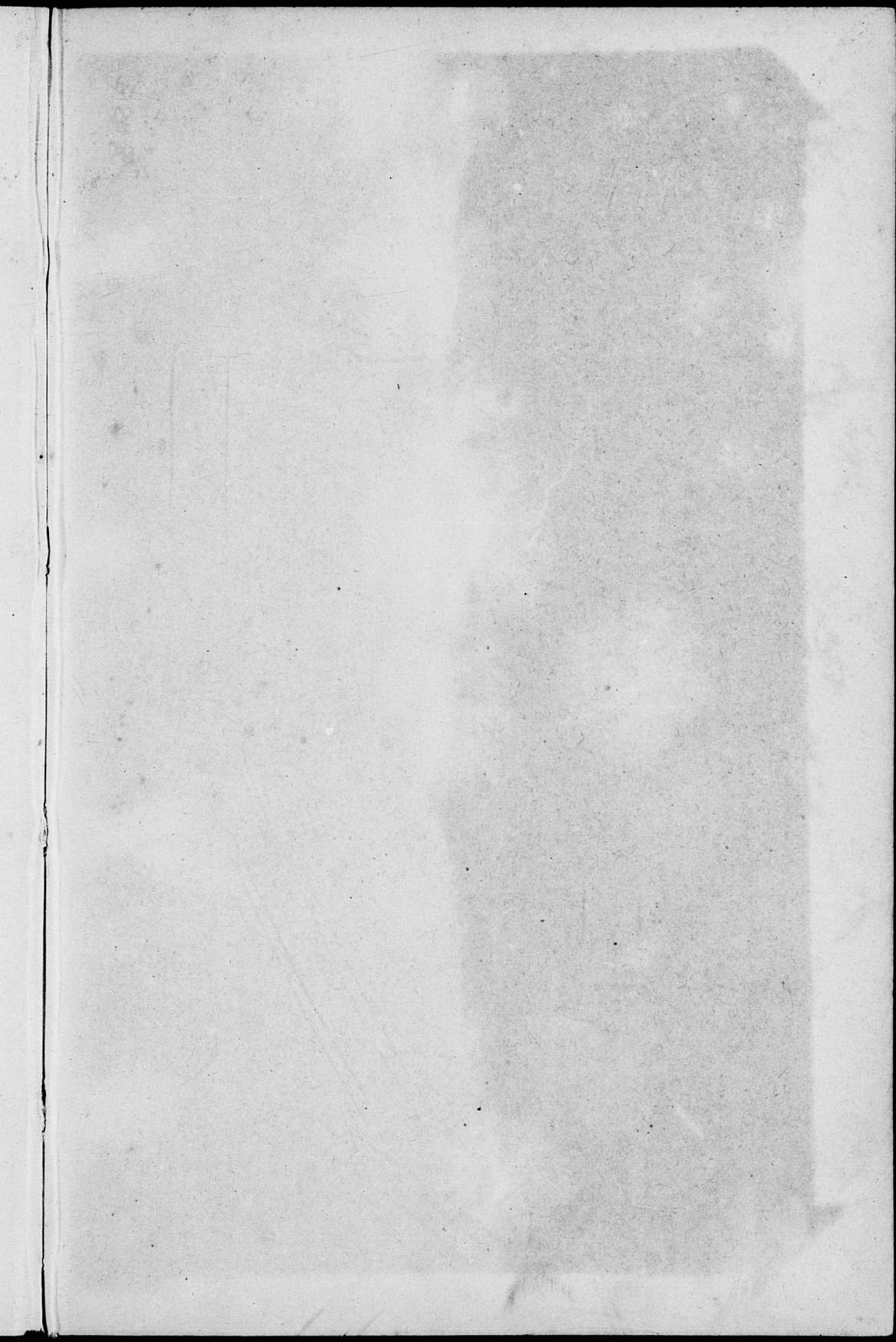

310

Vak 76

LOFREDENEN

OP DEN

H. ALPHONSUS MARIA DE LIGUORI.

Druk van J. W. VAN LEEUWEN, Maarsmanssteeg, Leiden.

VAK 46

No. 310.

LOFREDENEN

OP DEN

H. ALPHONSUS MARIA DE LIGUORI,

GEHOUDEN IN

DE KERKEN DER REDEMPTORISTEN,

DOOR

H. VAN DEN BERG, *Ord. Praem.*; PATER CELESTINUS, *O. M.*;

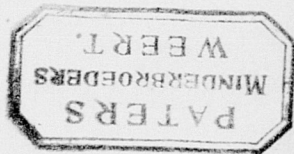
L. TH. DE GROOT, *S. J.*;

B. H. KLÖNNE; M. J. A. LANS; W. VAN NIEUWENHOFF, *S. J.*;

DR. H. J. A. M. SCHAEPMAN;

H. L. A. SEVRIENS.

Bibliotheek
MINDERBROEDERS
WEERT.

LEIDEN. — J. W. VAN LEEUWEN.

MAARSMANSSTEEG.

IMPRIMATUR.

VOORSCHOTEN,
die 28 Januarii 1897.

M. BERNSEN,
Libr. Cens.

L. S.

Den 23sten Maart 1896 was het vijf en twintig jaar geleden, dat de H. Alphonsus Maria de Liguori door Paus Pius IX tot Kerkleeraar werd verheven. Dit jubeltij, samenvallend met het tweehonderdste geboortejaar van onzen Heilige, heeft de Katholieke wereld met waardigen luister gevierd: zij heeft, Alphonsus vereerend, God gedankt, die in hem zulk een schitterend licht aan de Kerk heeft geschonken.

Bij deze feestviering heeft het Katholieke Nederland eene eervolle plaats ingenomen.

Het Doorluchtig Episcopaat ging, met 's Pausen Vertegenwoordiger, op naar de heiligdommen, waar Sint Alphonsus, de Glorie der Bisschoppen, werd gehuldigd. Eene talrijke Priesterschaar bracht eere aan dat Toonbeeld der Geestelijken, en vereenigde zich met de duizenden geloovigen, die de voorbede van dien vurigen Minnaar der zielen inriepen.

De voornaamste Katholieke schrijvers en dichters van ons vaderland teekenden in een keurig feestnummer van „De Volksmissionaris” den Apostel, die alles voor allen is geworden.

Eindelijk, tal van gewijde redenaars traden op, om door de kracht van hun woord door de saamgestroomde scharen Alphonsus nog meer te doen beminnen.

Jammer zoude het geweest zijn, indien dat woord, na eenmaal te hebben geklonken, voor altijd had moeten zwijgen. Daarom vroegen we verlof tot het uitgeren dezer feestrekenen, en — terwijl eenigen om redenen, die wij eerbiedigen, dit verzoek niet invilligden, — hebben toch verreweg de meeste lofredenaars hun handschrift tot dat doel afgestaan.

Hun allen daarvoor onze oprechte en eerbiedige dank.

Als Bijlage geven wij aan het einde van dezen bundel de merkwaardige rederoering, door Zijne Eminentie Kardinaal Parocchi op den grooten Sint Alphonsus-Feestavond te Rome gehouden.

J. KRONENBURG, CSSR.

Sup. proc.

AMSTERDAM, Allerheiligenfeest 1896.

INHOUD.

	Bladz.
H. VAN DEN BERG, <i>Ord. Praem.</i> — Alphonsus, de Leeraar der Zedekundige Godgeleerdheid . . .	1
PATER CELESTINUS, <i>O. M.</i> — Alphonsus, de Leeraar, de Apostel, de Heilige.	27
L. TH. DE GROOT, <i>S. J.</i> — Alphonsus als Leeraar der Leerstellige Theologie	49
MGR. B. H. KLÖNNE, <i>Eere-Kamerheer van Z. H.</i> <i>Paus Leo XIII, Pastoor van het Begijnhof te</i> <i>Amsterdam.</i> — Alphonsus als Doctor Dogmaticus	73
M. J. A. LANS, <i>Kanunnik van het Kathedraal Kapittel</i> <i>van Haarlem, President van het Groot Seminarie</i> <i>te Warmond.</i> — Alphonsus, Stichter van de Congregatie des Allerheiligsten Verlossers . .	87

Bladz.

- W. VAN NIEUWENHOFF, *S. J.* — Alphonsus en de Moeder
des Heeren 109
- DR. H. J. A. M. SCHAEPMAN, *Hoogl. aan het Seminarie
Rijnsburg, Lid van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal.* — De H. Alfonsus en zijne eeuw . . 123
- H. L. A. SEVRIENS, *Pastoor-Deken van Maastricht.* —
Alfonsus en de Zelfheiliging. (Synopsis). . 143

BIJLAGE.

- KARDINAAL PAROCCHI, — Alphonsus, een Voorlooper
der Christelijke Volksliefde onzer tijden. Rede-
voering, gehouden op den grooten St. Alphonsus-
Feestavond te Rome. (*Uit het Italiaansch vertaald*) 157

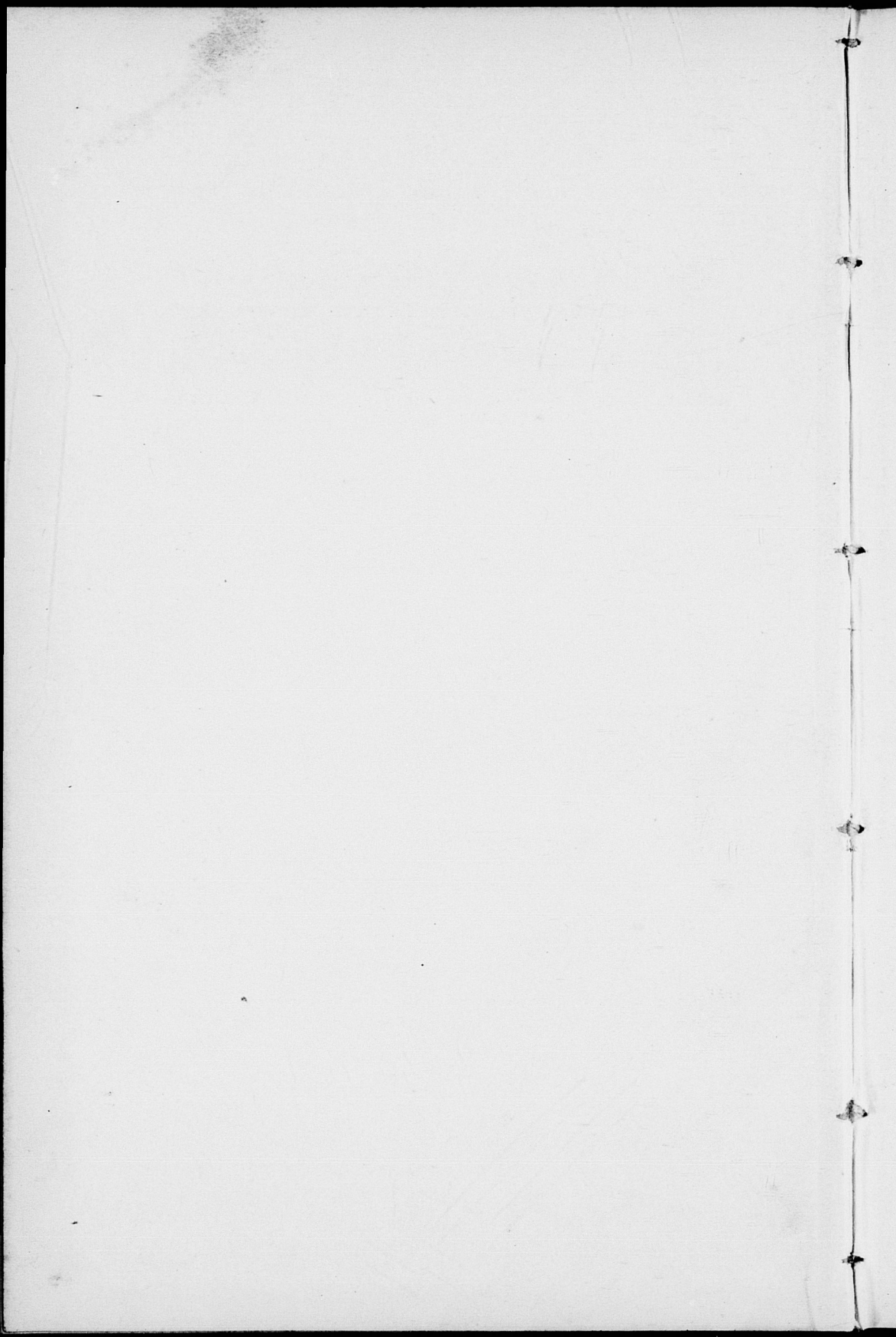
ALPHONSUS,

DE LEERAAR DER ZEDEKUNDIGE GODGELEERDHEID,

DOOR

H. VAN DEN BERG,

ORD. PRAEM.

Ipse palam faciet disciplinam doctrinae suae.

Hij zal de wijsheid zijner leer verkondigen.

ECCLI. XXXIX : 11.

ER plaatse, waaraan ik deze mijne text-
woorden ontleend heb, wordt door den
H. Geest gesproken over de heilige wijsheid,
over het beoefenen der wetenschap van de wet Gods.
Daar leert ons de H. Geest: hoe die wetenschap, de
noodzakelijkste en de allerzaligste van alle, verkregen
wordt; welke rijke vruchten het beoefenen dier heilige
wetenschap zal voortbrengen; welke blijvende gevolgen
die vruchtbare arbeid hebben zal.

De wijsheid — de wetenschap hoe men God dienen
en goed leven moet — wordt *verkregen*:

Door de overweging en de studie der H. Schriften:
„Hij legt zich toe op de Propheten;” door de studie

van die menschelijke wetenschappen, welke de zeden en plichten der menschen tot onderwerp hebben; door kennis te maken met de werken en verhandelingen, welke door andere ernstige geleerden over die onderwerpen in 't licht gegeven zijn: „Hij tracht de wijsheid aller ouden te kennen.” (v. 1) Zoo schreef een H. Hieronymus (*praef. in Epist. ad Eph.*) „dat hij van zijn jeugd steeds andere geleerde mannen had blijven lezen en raadplegen, en nooit zijn eigen wijsheid als den eenigvoldoenden leermeester voor zichzelven beschouwd had.”

Die wijsheid wordt ook niet verkregen zonder veel ondervinding en menschenkennis, „want goed en kwaad onder de menschen wil hij door ondervinding leeren kennen;” (v. 5) en de man, die ze veilig wil beoefenen, zonder gevaar van links of rechts af te dwalen, moet vóór alles een zuiver leven leiden en den geest des gebeds bezitten: „Hij opent zijnen mond tot het gebed.” (v. 7)

Welke *rijke vruchten* zal het beoefenen dier wijsheid voortbrengen! Zij verschaft den mensch meer kennis van God en van zijn eigen verplichtingen. Zij zal op het menschelijk hart eene gelijke uitwerking hebben, als een groeizame regen op het land heeft: zij verkwikt zijn hart en deelt geestelijke vruchtbaarheid mede aan de ziel zoowel van hem zelve, die de wijsheid bezit, als van die vele anderen, die door den leeraar onderwezen en opgewekt worden. Gelijk de vruchtbare dauw en regen, voor een gedeelte weder verdampen

en als wolken optrekken, zoo zal ook de ziel, door de wijsheid verlicht, zich onwillekeurig tot God verheffen, Hem eeren en aanbidden; en tegelijk tot troost en onderrichting van zijn evenmensen „de uitspraken zijner wijsheid als een overvloedigen regen uitstorten.” (v. 9)

Wie zal dan de *blijvende gevolgen* van zulk een wetenschappelijken arbeid naar behooren kunnen schetsen! Hij zal zijn kennis op het menschelijk leven toepassen en dezelve door woord en schrift openbaar maken: „Hij zal de wijsheid zijner leer verkondigen.” (v. 11) Zoo sterft dus de leer niet met den leeraar, maar zij blijft in zijn geschriften voor het nageslacht bewaard als een eeuwig gedenkteeken: „In eeuwigheid wordt zij niet uitgewischt.” (v. 12) Aan dat wetenschappelijke gedenkteeken blijft zijn naam en zijne gedachtenis onafscheidelijk verbonden: „Zijn aandenken vergaat niet.” (v. 13) Zijne leer zal zich wijd en zijd verspreiden, en de volkeren zullen, om den naam en het gezag van den leeraar, aan zijne leer een gewillig oor leenen: „De volkeren zullen zijne wijsheid vermelden.”

En behalve de belooning, welke de leeraar bij God geniet, zal ook de Kerk glorie geven aan zijnen naam, en hem huldigen met het aureool des leeraars: „De gemeente zal zijnen lof verkondigen.”

Moet ik thans, ondanks mij zelve daartoe aangevoelen, een feestrede houden op den H. Alphonsus

als leeraar der zedekundige godgeleerdheid, — ik meen mij van die taak niet beter te kunnen kwijten dan met den leidraad te volgen, welken ik zooeven heb voorgesteld, — door nu op den H. Alphonsus toe te passen, wat door den H. Geest over den leeraar der wijsheid gezegd wordt.

Ik zal trachten U duidelijk en eenvoudig de drie volgende punten voor te dragen:

I. Hoe heeft de H. Alphonsus die degelijke, die uitgebreide en wondere kennis van zedekundige godgeleerdheid verkregen?

II. Welke rijke vruchten hebben zijne theologische studie en geschriften voortgebracht?

III. Welke zijn de blijvende gevolgen van den arbeid van den H. Alphonsus op zedekundig-godgeleerd gebied?

Laten we te voren het licht des H. Geestes vragen door de voorspraak van Maria, den Zetel der Wijsheid, die den H. Alphonsus bij zijn studiën en bespiegelingen zoo trouw ter zijde stond. *Wees gegroet*, enz.

I.

Hoe heeft de H. Alphonsus die degelijke, die uitgebreide, die wondere kennis van zedekundige godgeleerdheid verkregen?

Maar laat ik eerst verklaren wat wij door zedekundige godgeleerdheid te verstaan hebben. Zij is de

wetenschap, welke de zeden en handelingen der menschen in 't licht des geloofs beschouwt om ze ten goede te regelen met het oog op het verheven doel, waarvoor de mensch op aarde leeft: om God te dienen en zijne zaligheid te bewerken.

De zedekundige godgeleerdheid is geen wetenschap, die slechts tracht te weten om te weten; geen wetenschap, die de goddelijke en zedelijke onderwerpen enkel beschouwt, enkel om ze dieper en grondiger te kennen; maar zij is van practischen aard, het is haar strekking, dat wij doen en in beoefening brengen wat wij door haar weten.

Zij is dus de allerzaligste leering van alle leeringen der wereld, de gids van ons geweten, de wegwijster ten Hemel. Zij moet het antwoord geven op de twee gewichtigste van alle vragen: wat moet ik doen, wat moet ik laten om het eeuwig leven te bekomen?

Is de leerstellige godgeleerdheid de verhevenste aller wetenschappen, omdat zij het verhevenste onderwerp: God in zijn wezen en eigenschappen, in 't edelste licht, in 't licht des geloofs beschouwt: voor ons menschen blijft de moraal altijd de gewichtigste en noodzakelijkste kennis. Zij wijst ons den weg naar God en naar onze zaligheid.

Welnu, van deze gewichtigste aller wetenschappen is de H. Alphonsus de leeraar bij uitnemendheid. Wat zeg ik? Is hij onder alle kerkleeraars niet de eenige, die de zedekundige godgeleerdheid als afzonderlijke wetenschap systematisch en oordeelkundig behandeld heeft, en dit als zijn hoofdtak heeft opgevat!

Hoe nu heeft de H. Alphonsus die uitgebreide kennis van de moraal theologie gekregen? In de dagen van den H. Alphonsus waren bij vele schrijvers de moreele beginselen door den geest van het Jansenisme zoowel als door de geschriften der valsche filosofen heelwat verbasterd. God wilde in Zijne voorzienigheid: er zou een leeraar optreden, die met oprechten apostolischen ijver den waren weg naar den Hemel onderwijzen zou, en wel zulk een leeraar, dien men veilig zal kunnen volgen. De H. Alphonsus is de man, van wien zich Gods voorzienigheid wil bedienen om aan de menschen die genade te bewijzen.

Daarom heeft God den Heilige met alle natuurlijke en bovennatuurlijke talenten en hulpmiddelen toegerust; daarom heeft God alle omstandigheden zijns levens: zijn opvoeding, zijn omgeving, zijn arbeid en onderzinking doen samenwerken om hem voor zijn verheven roeping geschikt te maken.

Vooroordeelen zijn een groot beletsel om de wetenschap der zeden onpartijdig, onbaatzuchtig en met onbevangen blik te beoefenen.

Zou iemand, die zich van jongs af met ongezonde toestanden heeft moeten verzoenen, die onder den indruk van verkeerde voorbeelden en invloeden is opgegroeid, die in zijn naaste omgeving minder goede beginselen heeft opgedaan, wiens leven niet zuiver bleef van den adem des bederfs, zou zoo iemand zich genoeg daarboven kunnen verheffen om in de zedeleer onpartijdig het juiste standpunt te kiezen?... Hoe

gelukkig bleef de H. Alphonsus van al die verkeerde invloeden voorbehouden!

Hij, de zoon eener door en door brave, edele, katholieke familie van het echt katholieke Napels, van jongs af streng katholiek opgevoed en onderwezen, altijd afgezonderd van het bederf der wereld, die geen wekelijkschipperen of wankelen geleerd had, hij was van kinds af gewoon geworden met helderen, onbevangen, onpartijdigen blik de zaken te beschouwen. Alles werkte samen om den Heilige van kindsbeen de kennis van den godsdienst en van de goede zeden diep in de ziel te prenten, om hem van kindsaf als van zelf tot godgeleerde te vormen.

Ik kan mij voorstellen hoe de H. Alphonsus, toen hij op tienjarigen leeftijd voor de eerste H. Communie werd aangenomen, zijn geestelijken leidsman P. Pagani moet verbaasd hebben met zijn wijze en juiste antwoorden. Dat het goddelijk kind Jesus in den tempel van Jerusalem de leeraars met zijn antwoorden en vragen verwonderde en in 't nauw bracht, dat kan ons niet verwonderen, Hij was immers de goddelijke Wijsheid zelf, maar dat een kind als Alphonsus weet te antwoorden niet als een kind, maar als een geoefend godgeleerde, was dat niet een gelukkig voortteeken zijner verheven roeping! En als wij lezen hoe de H. Alphonsus eerst de klassieke talen, en daarna de wijsbegeerte, de godsdienstleer, het kerkelijk en burgerlijk recht met zooveel succes beoefende, dat hij reeds op zeventienjarigen leeftijd het doctoraal examen aflegde en als advocaat kon optreden; dan vinden

wij in dit eenig, ongewoon verschijnsel, een duidelijk bewijs dat God den jongeling tot iets heel bijzonders geroepen had. Dat Alphonsus de rechten gestudeerd heeft, dat hij een tijdlang de rechtskundige praktijk uitoefende, en dus ook op dat gebied kennis en ondervinding opdeed, was alweer een schikking der Voorzienigheid en moest hem later als godgeleerde van veel dienst zijn.

Hoe de H. Alphonsus zijne uitgebreide kennis van godgeleerdheid gekregen heeft? Bij al zijn natuurlijke aanleg, bij al de gunstige omstandigheden zijns levens, zijner uiterst zorgvuldige opvoeding en opleiding was het vooral zijne volhardende studie en brandende ijver, die den H. Alphonsus tot leeraar gemaakt heeft.

Wij lezen in de bul zijner heiligverklaring (§ 7) dat de H. Alphonsus de gelofte aflegde om geen oogenblik tijds nutteloos te verspillen; hoeveel uren weet hij sinds dien tijd voor de studie, vooral voor zijn geliefkoosd onderwerp: de moraal, te vinden, en hoe met zijn tijd te woekeren!

Eenzelfde ijver voor de glorie Gods en 't heil der zielen, die hem aanspoorde om overal Missies te geven en het landvolk in hun christelijke plichten te onderwijzen, heeft hem ingegeven om de „zedekundige godgeleerdheid” te kiezen als het voornaamste onderwerp zijner bijzondere studiën. Hij beschouwde de leiding der zielen met den H. Gregorius als de kunst aller kunsten, en met den H. Franciscus van Sales als de moeilijkste zaak van de wereld.

Wie beseftte beter dan de H. Alphonsus, dat er

een veeljarige studie en veelzijdige ondervinding noodig was om een handboek van zedekundige godgeleerdheid op te stellen, degelijk en volledig zoowel voor hem, die de godgeleerdheid beoefent, als voor den priester in de H. bediening om hetzelfde in de meest uiteenloopende gevallen veilig te kunnen raadplegen?

Hoeveel honderden werken en verhandelingen waren er op dit gebied in de laatste twee eeuwen geschreven! Godgeleerden van den eersten rang hadden in lijvige folianten hunne stellingen toegelicht en bewezen; anderen hadden zich op meer beknopte wijze van hun taak gekweten, velen hadden slechts over een of meer onderdeelen der theologie geschreven. Welk een arbeidsveld voor den H. Alphonsus, die niets vuriger wenschte dan een duidelijken, volledige en veiligen leidraad te geven! Doch wat kon er voor zijn ijver en werklust te zwaar zijn! Hij begint met te lezen en te bestudeeren wat er door vroegere en latere schrijvers geschreven is: *Sapientiam antiquorum exquiret.*

Ofschoon hij allen eerbied had voor de geleerdheid en 't gezonde oordeel der schrijvers, acht hij zich toch verplicht ook hun redenen en gronden op te sporen, ze op nieuw te wikken en te wegen; hun redeneeringen en gevolgtrekkingen te toetsen aan het woord Gods vervat in de H. Schriften, aan de uitspraken van den H. Stoel, aan de beslissingen der Kerkvergaderingen, aan de leer der H. Vaders. En bij alles hield hij volkomen rekening met het menschelijk

hart, dat hij in zijn apostolischen werkkring zoo volmaakt had leeren kennen.

Als de H. Alphonsus in dezen geest die gansche bibliotheek van theologanten beschouwde, dan waren sommige schrijvers, hoe degelijk ook, in zijn oog te uitgebreid, te zeer met geleerde en spitsvondige redeneeringen en opwerpingen opgevuld, om voor den Priester, met tal van bezigheden overladen, een gemakkelijke handleiding te kunnen zijn. Andere waren onvolledig en misten juist die vragen, die wel het meest van practisch belang zijn. Eenigen hadden zich door schijnredenen laten misleiden, en waren al te laks en toegevend geworden. Niet weinigen, vooral in Frankrijk, waren min of meer ontstoken van den geest van het Jansenisme, zij zouden de geloovigen ondragelijke lasten hebben willen aanbinden, en daardoor menige ziel van den weg des Hemels kunnen terughouden.

Het duurde echter geruimen tijd vóór de H. Alphonsus de vruchten zijner studie in 't licht gaf. Zijn eerste werk, dat onder zedekundige godgeleerdheid kan gerekend worden, verscheen eerst in 1746; de Heilige was toen 50 jaren oud. Zijn standaardwerk over de moraal theologie verscheen voor de eerste maal in 1753, toen de Heilige 57 jaren oud was. Het werd door hem opgedragen aan den geleerden Paus Benedictus XIV, van wien de Heilige een vleienden brief ontving. Negenmaal werd zijne „zedekundige godgeleerdheid” tijdens het leven van Alphonsus herdrukt, telkens door den Heilige herzien en bijge-

werkt. De negende uitgave verscheen in 1785 op 89-jarigen leeftijd van den H. Alphonsus: deze laatste editie werd door den H. Stoel goedgekeurd als „niets doemenswaardigs” inhoudende.

Om niet verder te spreken over de verhandelingen, welke door den H. Alphonsus over de moraal geschreven zijn, kan ik mijn eerste punt niet beter sluiten dan met de schitterende lofspraak van den geleerden kardinaal Gousset: ¹⁾

„De zedekundige godgeleerdheid van den H. Alphonsus,” zegt deze, „is meer geput uit het menschelijk hart, dan uit boeken; zij is veeleer in den biechtstoel dan in de studeerkamer opgesteld. Men vindt er met wonderen eenvoud geschreven alles, wat een Priester als hij, van uiterst teeder geweten, die alles zelfs zijn leven veil had om een enkele ziel te redden, alles wat zulk een Priester door langdurige ondervinding en grondige studie van H.H. Vaders en godgeleerden geleerd heeft. De beginselen door hem geschreven, zijn eerst door hem in practijk gebracht, en wij hebben kunnen zien met welke vruchten.”

II.

Zien we thans welke *rijke vruchten* de theologische studiën en geschriften van den H. Alphonsus hebben voortgebracht.

1) Gousset: „Justification de la Théol. mor. du B. Alphonse.”

Waar zich een Heilige als Alphonsus met zooveel ijver op de zedekundige godgeleerdheid toelagde, daar moest hij *zelf* op de eerste plaats de rijkste vruchten plukken van zijnen arbeid. Door zijn gestadige studie en overweging drong de H. Leeraar met zijn fijn begaafden geest steeds dieper door in de kennis der goddelijke dingen. De gewijde wetenschap werd voor den H. Leeraar als die vleugelen, door den Propheet-Koning zoo vurig verlangd: „*quis dabit mihi pennas sicut columbae . . .*” met die vleugelen wist de engelreine geest van Alphonsus zich verre, zeer verre boven het aardsche en stoffelijke te verheffen.

Het is aan God alleen bekend, hoe menigmaal te midden zijner godgeleerde beschouwingen hij in geestverrukking geraakte! Zou 't vermetel zijn te veronderstellen, dat hij op den berg zijner bespiegelingen — gelijk weleer de wetgever van Israel op den berg Horeb — dat hij door den Engel Gods niet zelden werd ingelicht?

Hoe anders te verklaren, dat de H. Alphonsus, immer zoo nederig en zoo weinig vertrouwen stellend in eigen oordeel en verstand, toch niet zelden in de moeilijkste vraagstukken stellig zijn gevoelen uitsprak!

Was de ijver, die hem bezielde voor de glorie Gods en 't heil der zielen de eenige drijfveer zijner studiën; die ijver steeg in zijn eigen hart juist door zijn vermeederde kennis nog steeds tot een hooger en graad van heilige liefde.

Was hij een licht op den kandelaar voor anderen, wie wandelde nader in dat licht dan hij zelf? Was hij het zout der aarde, hij trachtte vóór alles zijne eigene ziel voor alle bederf der zonde te bewaren.

„Doen en leeraren” was zijn leuze, en immer stond hem het woord van den grooten Leeraar der volken, den H. Paulus, voor den geest: „Ik kastijd mijn lichaam en breng het in bedwang, om niet zelf verloren te gaan, terwijl ik voor anderen gepredikt heb.”

Onschatbaar ook zijn de vruchten van Alphonsus zedekundige godgeleerdheid voor *ons priesters* en voor *het geloovige volk* in 't algemeen. Ik wil hier mijne woorden ontleenen aan het verdienstelijk tijdschrift: *Revue des sciences Ecclesiastiques* (1864 N°. 56): „Er ging van Rome, het middelpunt der Katholieke wereld een krachtige beweging uit tegen de treurige dwaling (van het Jansenisme) om de zedeleer terug te brengen binnen de palen der oude gezonde traditie. Daarom haastte zich de H. Stoel om den grooten moralist der jongste tijden, den H. Alphonsus de Liguori te verheerlijken.... in hem *vóór alles den leeraar huldigende, door de Voorzienigheid* opgewekt....” en een weinig verder: „Hoe zou men niet een verklaard volgeling zijn van den godgeleerde, die ons door den H. Stoel als onberispelijk leermeester wordt voorgesteld? De H. Liguori is heden de leeraar bij uitnemendheid van de zedekundige godgeleerdheid....

„Hij is geworden in de zedekundige godgeleerdheid, wat de H. Thomas is van de dogmatiek.” Tot zoover het verdienstelijk tijdschrift.

Voeg ik hier nog het getuigenis van den geleerden Jesuït Zecchinelli: Men *behoeft de zedekundige godgeleerdheid van den H. Alphonsus slechts te noemen om haar te prijzen*. Zij is, volgens het hoogste gezag van den H. Stoel, niet slechts boven alle censuur verheven en in geenen deele met de eischen der voorzichtigheid in strijd, maar zij is ook *vooral geëigend aan de tijden en omstandigheden, waarin wij leven*. (cfr. *Concessionis tituli Doctoris* III p. 98).

Zoo is de H. Alphonsus *voor ons* Priesters en Biechtvaders de *veilige leidsman*, de *vertrouwde vraagbaak* bij het uitoefenen der zielzorg. Is *dát niet* een onschatbare *vrucht* van zijn godgeleerden arbeid!

Hoe vruchtbaar ook zou zijn theologische richting voor het geloovige volk zijn! De H. Alphonsus komt mij hier voor den geest in al de aantrekkelijkste hoedanigheden van den *barmhartigen Samaritaan*. Zielen voor God te winnen, zondaars te redden, ziehier de levenstaak, die de Heilige en zelf en zooveel mogelijk door alle Priesters wil volbrengen. Het leven van den mensch op aarde is als de weg van Jericho naar Jerusalem. Helaas, hoe velen liggen er, en vallen er dagelijks op hun reis naar Jerusalem van roovers uitgeschud en gewond d. w. z. door de vijanden hunner zaligheid van 't kleed der genade

berooft en tot diep in de ziel gewond en bedorven. Wat baat het den ongelukkige, dat een priester van Israel, een Leviet denzelfden weg passeeren en den rampzalige in zijn ellendigen toestand daar vinden! Zij gaan voorbij.... misschien uit onverschilligheid, zij achten zich niet verplicht, er is geen liefde in hun hart. Of misschien gaan zij voorbij uit beginsel: zij zouden handelen tegen hunne rabijnsche overleveringen, verontreinigd worden, of iets dergelijks. Evenzoo: wat baat het den ongelukkigen zondaar dat hij wordt afgestooten, dat hem hulp en barmhartigheid geweigerd wordt uit overdreven strengheid; of dat hem uit verregaand laxisme de wonden niet eerst gereinigd en verbonden worden!

De H. Alphonsus leert ons een barmhartig Samaritaan te zijn. Wij mogen den armen zondaar niet voorbijgaan, wij doen goed met den afgedwaalde op te zoeken. Wij moeten zijn wonden zuiveren, en ons daarbij bedienen van den zachten olie en den zoeten wijn: van den olie om te zuiveren, van den wijn om de pijn te verdrijven en den zieke te verkwikken.

III.

Welke zijn de voornaamste *gevolgen* van de godgeleerde geschriften en het systeem van den H. Alphonsus? Zijne leering is niet met den H. Leeraar gestorven. De lichtstralen, van hem uitgegaan, hebben

zich over de geheele wereld verspreid. Is er thans wel ééne katholieke Hoogeschool, is er nog wel een enkel seminarie of kloosterschool, waar de zedekundige godgeleerdheid niet bestudeerd wordt aan de hand van den H. Alphonsus? Welk geleerde heeft in de laatste 50 jaren nog over moraal theologie durven schrijven zonder den H. Alphonsus te beschouwen als zijn Meester en wegwijzer? Zelfs de geleerde Ballerini, die meer dan eenig ander godgeleerde de theologie van Alphonsus aan een streng critisch onderzoek heeft onderworpen, aan wiens werken door de H. Congregatie der Kerkgebruiken — die nooit beslist zonder rijpelijk het voor en tegen overwogen te hebben — de voornaamste opwerpingen ontleend zijn, zelfs de geleerde Professor Ballerini brengt op menige bladzijde de hoogste hulde aan het oordeel en de leer van den Heilige.

Zes eeuwen zijn vervlogen na den dood van den H. Thomas van Aquino, en nog blijft de zon zijner geleerdheid over de wereld stralen in den vollen glans van haren middaggloed, en zoolang de wereld zal bestaan, zal die glans niet verduisteren.

Wat ik zeg van den H. Thomas, kan ik met gelijk recht van den H. Alphonsus zeggen wat betreft zijne „zedekundige godgeleerdheid.” Zij licht over de geheele wereld, en hoe meer zij overwogen en begrepen wordt, des te meer licht zal ze afgeven. *Usque in saeculum non delebitur.*

Zij is een licht, dat zich mettertijd tot hooger glans ontwikkelt, zich voortdurend in wijder sferen verspreidt

en telkens de nieuwe toestanden, die in den loop der eeuwen geboren worden, bestralen zal.

Daar rijzen de netelige vraagstukken van onzen tijd: b. v. over de verhouding tusschen kapitaal en arbeid, tusschen werkgever en werkmán; over recht en gezag, over de rechten en plichten van de verschillende standen en betrekkingen en zooveel andere; zoekt geen licht bij die moderne zedemeesters, voor welke geen hemel bestaat, geen eeuwigheid, geen vast absoluut begrip van zedelijkheid: maar zoekt licht bij den H. Kerkleeraar Alphonsus. Hij heeft zijn leven lang bij voorkeur onder den werkmán en de landlieden gearbeid, met al de liefde en opoffering, waarvoor een van ijver brandend hart als het zijne vatbaar was. Wie heeft dus beter dan hij de rechten en behoeften der menschheid leeren kennen! Wie heeft duidelijker dan hij den woeker aangewezen en gebrandmerkt! Maar wie heeft ook helderder dan hij de rechten van God, de heiligheid van het gezag, de strenge eischen der rechtvaardigheid in de meest uiteenlopende verhoudingen der menschelijke maatschappij uiteengezet dan hij! Wil men tot een gezonde oplossing geraken, dan zal men in soortgelijke vraagstukken licht en raad vinden in de zedekundige werken van den H. Kerkleeraar Alphonsus.

Is het dan wonder, dat de *naam van Alphonsus* als leeraar onafscheidelijk aan zijne werken op zedekundig-godgeleerd gebied verbonden is? Wie kan den naam van moraal theologie hooren noemen zonder daarbij den naam van Alphonsus te denken? Een

monument van brons of graniet kan wel verscheiden eeuwen aan het nageslacht van groote mannen en feiten verhalen, maar niet eeuwig. Het is niet bestand tegen den tand des tijds, het kan geen verwoestingen en omwentelingen trotseeren. Maar de theologie van Alphonsus zal leven, en met ieder opvolgend geslacht van Priesters en godgeleerden herleven, de boeken ja, die werktuigelijke dragers zijner leer, die wij thans gebruiken, zullen tot stof vergaan, maar telkens zullen nieuwe uitgaven verschijnen. Zijne theologie is geen dood maar een levend monument, dat leeft en voortleeft in de leer en in de algemeene practijk in de H. Kerk, en zoolang de Kerk bestaan zal, zal men ook met eerbied den naam van den grooten kerkleeraar Alphonsus uitspreken. *Non recedet memoria ejus et nomen ejus requiretur.*

Zijne leer echter bleef niet het *eigendom* van de Katholieke geestelijkheid en godgeleerden alleen; zij blijft als een weldadige zon geheel de Katholieke wereld beschijnen. Van den kansel worden de geloovigen in de geboden Gods en de plichten van hunnen staat, in de deugden onderwezen volgens de leer van den H. Alphonsus. *Doceo quod didici*, zegt de H. Hieronymus; wij kunnen trouwens niet anders leeren dan wat wij zelf geleerd hebben. Geen Biechtvader of hij zal bij zijn oordeel en vermaningen in den biechtstoel rekening houden met de beginselen en de gevoelens van den H. Alphonsus. Zou de afscheiding, die wij overal opmerken tusschen de goede Katholieken en degenen, die slechts met naam

Katholiek zijn, en de vereeniging der eersten om met vereenigde krachten voor de goede zaak te werken; zou de herleving van den goeden geest onder de Katholieken in bijna alle landen der beschaafde wereld niet voor een goed deel te danken zijn aan „de godgeleerdheid” van den H. Alphonsus? Zijn theologie toch is het richtsnoer geworden voor de Bisschoppen en Priesters over geheel de Katholieke wereld, daaruit volgt die schitterende eenheid van leer en overtuiging, die wondere gelijkvormigheid in handelen, dat eenparig streven naar eenzelfde doel!

De werken van Alphonsus hebben de geestelijkheid ook den geest van Alphonsus ingestort, hun hart vervuld met ijver voor de goede zaak: en het goede volk heeft zijn herders en priesters begrepen. Worden de H.H. Sacramenten over 't algemeen door het volk niet meer dan vroeger ontvangen? En laat het bederf in de wereld nog zoo schrikbarend zijn toegenomen, het is toch een verblijdend verschijnsel, dat er ook menig misbruik van weleer niet meer bestaat; een verblijdend verschijnsel, dat de armen en eenvoudigen, en vooral de brave arbeidende stand beter en degelijker in den godsdienst onderwezen zijn, en, wat meer zegt, ook den godsdienst een warm hart toedragen! *Sapientiam ejus enarrabunt gentes.*

Een laatst gevolg, dat onzen H. Kerkleeraar vooral tot hulde strekt, is het gezag en de eer, hem door onze Moeder de H. Kerk zelve gegeven.

De H. Kerk heeft door haar hoog orgaan: de H. Congregatie der Poenitentiarie beslist, dat ieder Professor der zedekundige godgeleerdheid de gevoelens, welke de H. Alphonsus in zijne moraal theologie voorstaat, veilig volgen en bewaren kan. Zij heeft beslist dat men nooit een Biechtvader verontrusten mag, die zelfs *alle* gevoelens van den H. Alphonsus volgt enkel en alleen om reden, dat de H. Stoel in zijne werken niets heeft bevonden wat met eenige censuur van dwaling zou moeten gebrandmerkt worden. De H. Roomsche Congregatiën zelve beroepen zich zoo gaarne op het gezag van den H. Alphonsus, en waar zij geen termen vinden om op eene voorgestelde vraag te beslissen, daar verwijzen ze zoo vaak naar de theologie van den H. Liguori.

En wat de kroon zet op alles: de H. Stoel heeft den H. Alphonsus, na tevoren al zijne werken aan een allerstrengst onderzoek te hebben onderworpen, op verzoek van de Bisschoppen der wereld; op verzoek van de katholieke universiteiten; op aandrang van de geestelijke orden, verheven tot leeraar der H. Kerk. De H. Stoel heeft hem dus gelijk gesteld met de groote leeraars en Kerkvaders, met den H. Augustinus, den H. Gregorius, den H. Thomas van Aquino en zooveel andere sterren van de eerste grootte, die aan den Kerkelijken hemel lichten. Die eer viel slechts weinigen te beurt. Niet-tegenstaande ook in de laatste eeuwen honderde heilige mannen heilige en geleerde geschriften over

geestelijke en godgeleerde onderwerpen hebben uitgegeven, is er van al die honderden die na den H. Thomas en den H. Bonaventura geleefd hebben, geen enkele tot kerkleeraar verklaard behalve de H. Alphonsus en de H. Franciscus van Sales. *Et laudem ejus enuntiabit Ecclesia*: En de Kerk zal zijnen lof verkondigen.

Moesten wij bij dit zilveren jubelfeest van den H. Alphonsus als kerkleeraar niet dankbaar terugzien op het arbeidzame leven van den Heilige, die als een nijvere bij uit alle bloemen den zoeten honig zijner leering wist te verzamelen; dien verzamelde met opoffering van eigen rust, en van al den tijd, die hem ter vrije beschikking was, hem verzamelde onder de bijzondere voorlichting des H. Geestes, welke hij door een voortdurend gebed, door overweging, en door een heiligen en engelachtigen levenswandel verwerven mocht?

De honig zijner leering, door den H. Alphonsus verzameld en tot een heilig voedingsmiddel verwerkt, strekte Hem zelven op de eerste plaats tot voedsel om hem tot een hooge vlucht van heiligheid krachtig te ontwikkelen; maar zoo groot was de overvloed door den H. Alphonsus verzameld, dat ook alle Katholieke leeraars en geloovigen zich daarmede konden voeden, en nog ruimschoots voedsel aan anderen konden verstrekken. Zoo overvloedig was de vrucht van zijn leeraarschap.

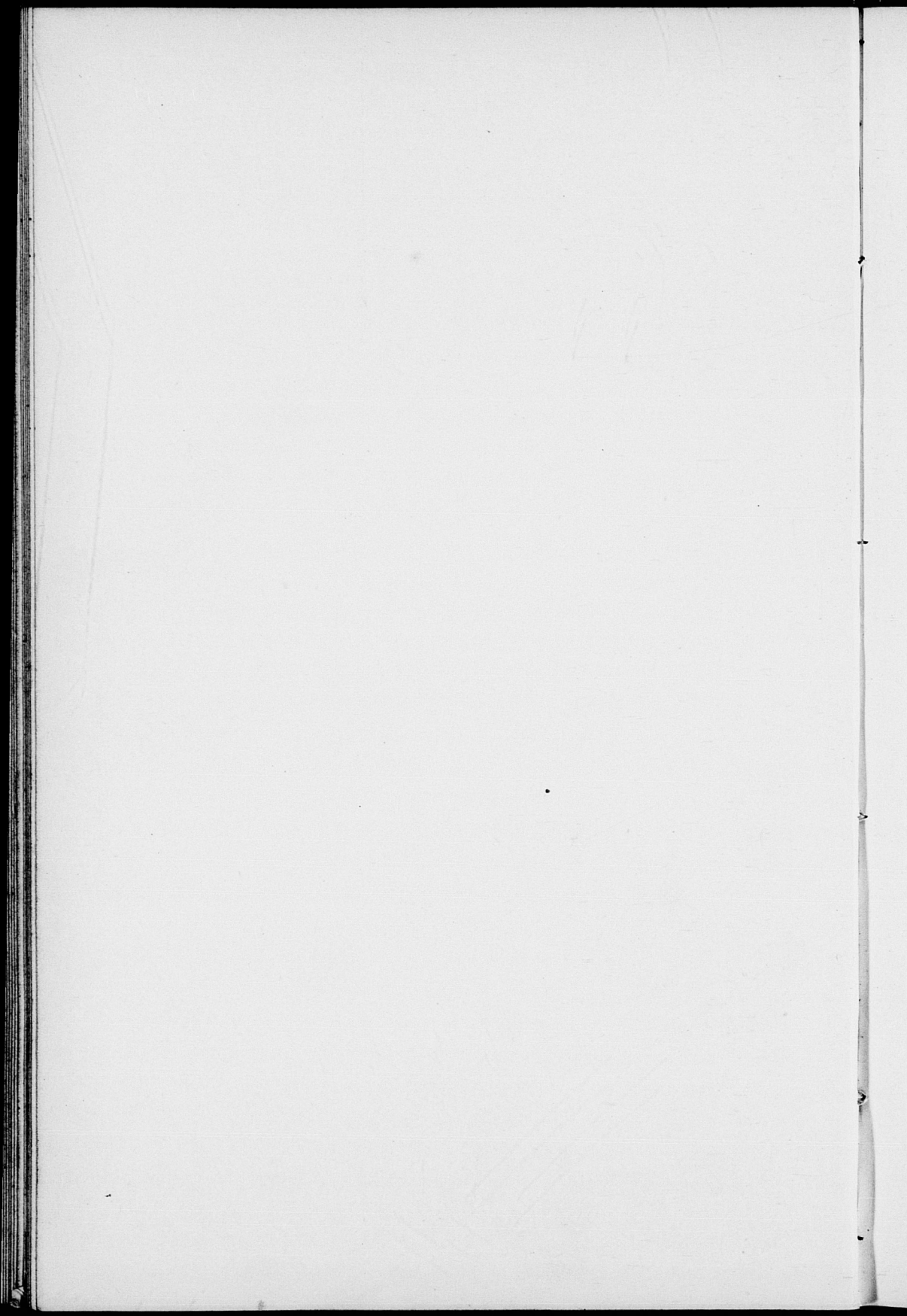
En, o wonder, gelijk de rots door Mozes' staf aangeraakt, niet slechts voor dien dag en voor het aanwezige volk genoeg water gaf, maar een blijvende waterfontein geworden is, zoo heeft de H. Alphonsus in zijne theologie een onuitputtelijke bron van geestelijk voedsel nagelaten: eene bron, door onze Moeder de H. Kerk als de hare overgenomen en ons aangewezen om er uit te putten. En de Kerk over de wereld verspreid heeft de bedoeling van den H. Stoel begrepen. Bisschoppen, Leeraars, Biechtvaders zij ontleenen hunne beginselen hoofdzakelijk aan die eene onuitputtelijke bron van zedekundige godgeleerdheid. Dank hieraan, die geest van liefde, van eendracht, van samenwerking, dien wij gelukkig meer dan ooit onder de geestelijkheid en de goede geloovigen over de geheele wereld moeten bewonderen. Gelukkige gevolgen van den godgeleerden arbeid van den H. Alphonsus!

Wel gelukkig, E.E. P.P. van de Congregatie van den Allerh. Verlosser, die zulk een Heilige, zulk een leeraar tot stichter en vader hebt; maar wij benijden u niet meer; hij is de uwe als vader en ordestichter, maar als kerkleeraar, behoort hij niet uitsluitend aan u, maar hij behoort aan ons, aan de Kerk. Hij is voor ons Priesters en Biechtvaders de *Paedagogus* in Christus; in zijne school zijn wij tot bedienaars van Christus opgeleid; en zijne werken zijn de rijke bron, waaruit wij Priesters de lessen en vermaningen putten, welke wij van den kansel tot u, beminde Geloovigen, richten; en als wij in den biechtstoel oordeelen en berispen of u aansporen om met

behulp van deze of die middelen deugdzaam te blijven en de gelegenheden der zonden te vluchten, wij doen dat onwillekeuring volgens de leer van den H. Alphonsus. Hij is onze meester, wij zijne leerlingen

Sluit ik dan met de bede van onze Moeder de H. Kerk: O leeraar, licht der heilige Kerk, H. Alphonsus Maria, bid voor ons den Zone Gods. Bid voor ons, Priesters, dat wij steeds beter uwe leering mogen begrijpen en ook meer en meer met uwen geest van ijver en liefde mogen bezielde worden. Bid voor de geloovigen, dat zij in hunne geestelijke herders en bestierders het vertrouwen stellen dat deze verdienen; en als de geloovigen hunne herders volgen langs den weg door den H. Alphonsus aangewezen, dan zullen zij ongetwijfeld de kroon des levens verwerven en eenmaal in den hemel voor den H. Alphonsus een kroon en glorie zijn. Amen.

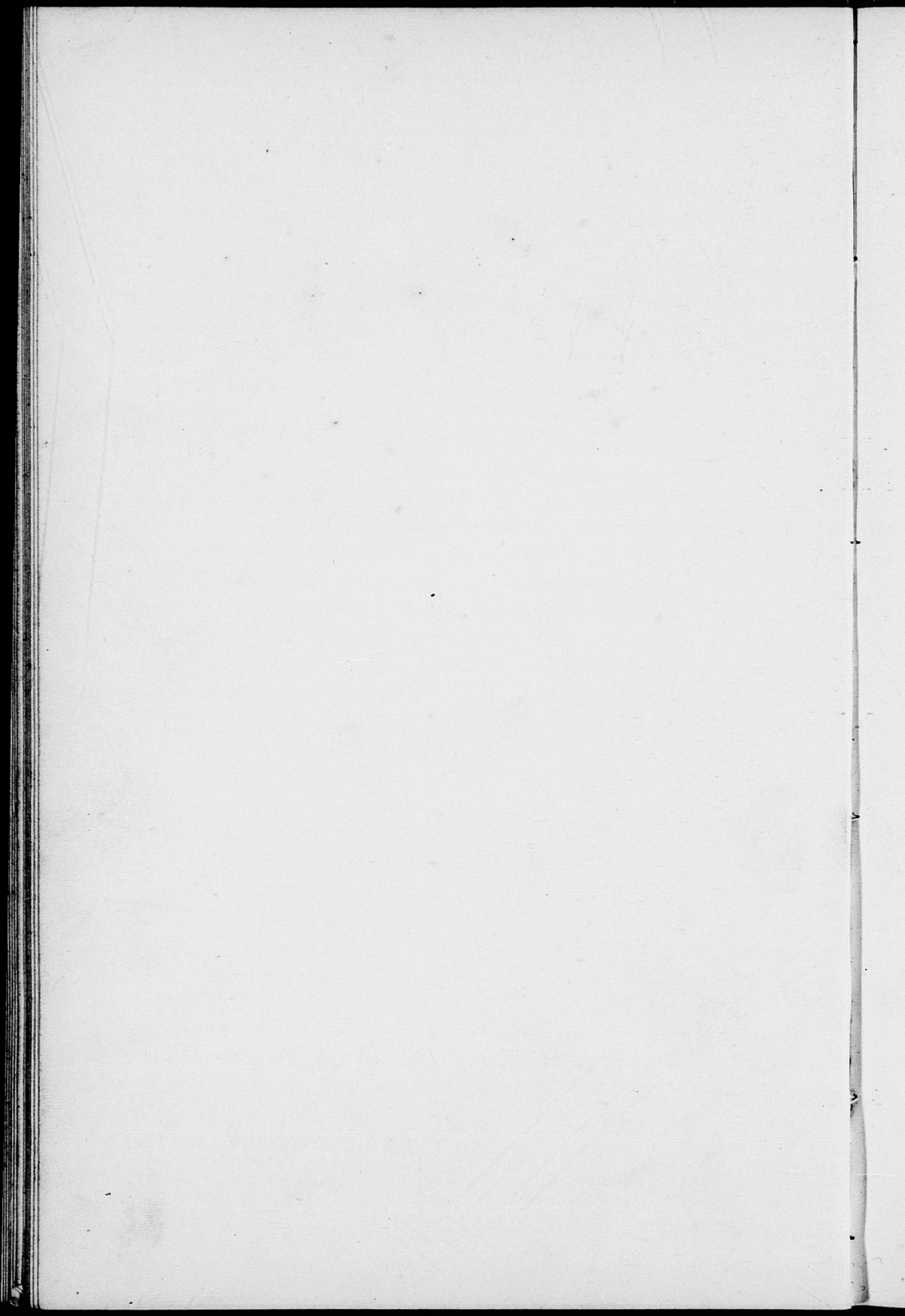

ALPHONSUS,

DE LEERAAR, DE APOSTEL, DE HEILIGE,

DOOR

PATER CELESTINUS, O. M.

De plenitudine ejus omnes nos accepimus.

Allen hebben wij uit zijne volheid ontvangen.

JoEs. I: 16.

EN 21 Juni 1893 schreef Z. H. Leo XIII aan den Kardinaal-Aartsbisschop van Capua naar aanleiding van diens levensbeschrijving van den H. Alphonsus: „Wij achten hooge gaven van geest en hart beide noodzakelijk voor hem, die het leven van den H. Alphonsus aan de nakomelingschap wil overleveren; zulke deugd kan immers niet zonder scherp verstand beschreven, noch zonder geest van innige godsvrucht begrepen worden.” Na zulke woorden van het hoogste gezag zou ik uwe toegeeflijkheid moeten vragen voor de lofspraak, die ik op den beroemden Leeraar, den vurigen Apostel, den grooten Heilige houden wil. Gaarne wil ik u bekennen, dat

ik het leven van den Heilige wel in zijne hoofdtrekken maar niet in zijne bijzonderheden kende; dat ik in de studie van dat heerlijk en vruchtbaar leven gevonden heb een mengeling van hoogen zielenadel en diepe nederigheid, dat hij mij is voorgekomen, Alphonsus, als een Heilige, die de kennis en de welsprekendheid van een Chrysostomus met het vuur en den ijver van een Paulus in zich vereenigde. Waarlijk, zulke helden sterven niet. De steen die hun graf sluit is voor hen geen beeld des doods; integendeel, daar, waar alle vleesch eindigt, begint voor hen dat rijke, volle leven, dat door de dankbare geslachten gevormd, met deze voortleeft van eeuw in eeuw, van grens tot grens. Na 200 jaren leeft Alphonsus nog in den schoot des doods. Hij leeft nog in de dankbare herinnering van het geloovig Christelijk volk. Hij leeft nog voort in de liefde en den eerbied zijner dierbare zonen, die zich beijveren om den 200^{en} verjaardag der geboorte van hun H. Stichter zoo plechtig mogelijk te vieren, te meer, daar dit feest samenvalt met de herinnering aan den dag, waarop hij, 25 jaren geleden, tot Leeraar der Kerk werd verheven. De profetie, door een heilig priester bij de geboorte van Alphonsus gesproken, is in vervulling gegaan: dit kind zal eenmaal groote dingen doen voor Jesus Christus.

Wat Alphonsus en de zijnen voor Christus hebben gedaan, is een heerlijke bladzijde in de historie der Kerk, een bladzijde, die in den loop der eeuwen een onbetwistbaar document zal blijven en van de

heiligheid van Alphonsus en van den zegenrijken arbeid zijner kinderen.

Wanneer gij dus feest viert, Zeereerw. Paters en Broeders, dan jubelen wij gaarne met u mede, omdat ook wij deelen in de volheid der zegeningen, die uw H. Stichter en ook gij over de wereld hebt uitgestrooid. Ik zal mij gelukkig achten, wanneer ik deze lofspraak in harmonie kan brengen met den jubeltoon van het feest. Te dien einde wil ik drie kronen neerleggen op het feestaltaar van uwen Heiligen Vader: een kroon van wetenschap, een andere van zielenijver, een derde van heiligheid. Ontvang ze, beminnelijke Heilige, neem ze aan als een bewijs onzer hulde en diepgevoelden eerbied. Mochten zij niet schoon genoeg zijn die kronen, dan ligt de oorzaak in onze onmacht en niet in onzen wil. Help mij, machtige Heilige, door uwe voorbede, opdat deze lofspraak voor al de aanwezigen een prikkel moge zijn om dit plechtig Triduum met godsdienstigen ijver bij te wonen.

I.

De eerste kroon, die ik voor de voeten van onzen feestheilige kom neerleggen, is de kroon der wetenschap, der ware, heilige wetenschap, die weliswaar geen sterren meet, geen afgronden peilt, geen wetten verklaart en omschrijft, hoewel Alphonsus ook in de profane wetenschappen een buitengewoon geleerde genoemd mag worden, maar een wetenschap, die alléén de glorie van God en het heil der zielen beoogt, die het ondoorgrondelijk menschenhart doorgrondt, en

tot een lichtbaak dient ter kennis van goed en kwaad. „Alphonsus,” zegt voornoemde Kardinaal, „Alphonsus en Franciscus van Sales zijn de twee eenigen, die, na de hervorming, van de Kerk de kroon hebben verworven, waarin geloof en wetenschap op allerschoonste wijze zich paren; de eenigen, die, een lang onderbroken reeks voortzettend, zich aansluiten aan de groote Leeraren der middeleeuwen, die ons weer tot de onvergelykelijke Leeraren der eerste tijden van het Christendom voeren.” Deze woorden, M. B., omschrijven weliswaar de kennis van Alphonsus niet, maar plaatsen haar toch op de hoogste hoogte van 's menschen ontwikkeling. Van Alphonsus getuigen, dat hij door den vurigen Bernardus, den engelachtigen Thomas, den serafijschen Bonaventura zich aansluit bij Augustinus, Gregorius en andere Kerkleeraars, dat is van hem getuigen, dat hij een fonkelende ster was en is en blijven zal aan den hemel der wetenschap.

Alphonsus was een geleerde. Reeds op vijftien-jarigen leeftijd droeg hij den tabberd der rechtsgeleerden. In dien jeugdigen ouderdom was hij reeds ingewijd in de moeielijkheden der Latijnsche en de bekoorlijkheden der Grieksche taal; hij vloog meê in hooge vlucht met Italies grootste dichters en smaakte al den rijkdom hunner gloedvolle poëzie. Toen reeds was hij volkomen op de hoogte van de geheimen der welsprekendheid, en stortte hij zijn vurige ziel uit in heerlijke gezangen, die weldra in de kathedralen en dorpskerken zouden weërgalmen.

Gaarne zou ik hier eenige oogenblikken willen verwijlen bij den jeugdigen Alphonsus, die als knaap reeds toegang had tot de vergadering der geleerden, die zijn gevoelen over de moeilijkste vraagstukken op prijs stelden. De wereld immers ziet zoo gaarne hare helden op zulk een voetstuk pronken. Mij dunkt, zij moet een en al bewondering zijn voor een jongeling, wiens ervarenheid in de rechtswetenschap tot vraagbaak dient der grijzen, wiens redenaarstalent tal van bewonderaars naar de rechtbank lokt om zijn algemeene kennis en buitengewone zeggingskracht te bewonderen. Gaarne zou zij een Alphonsus willen vereeren voor de balie; voor een Alphonsus op de autaren heeft zij minder belangstelling. Wij, geloovige Christenen, oordeelen hier anders over. De wetenschap is schoon, nuttig en noodzakelijk; zij is een lichtstraal der Goddelijke Wijsheid, wier glans nooit verdooft, mits zij slechts een krans slingert om het hoofd van den geloovigen, deugdzamen Christen. Maar zonder deugd is de wetenschap een praalwagen, die ten verderve voert.

Gelukkig echter dat Alphonsus bij zijn uitgebreide kennis een innige godsvrucht wist te paren. Den titel van beroemd advocaat zou hij hebben veracht, zoo hij den titel van vurig Christen niet verdiende; en zelfs in die gelukkige vereeniging van godsvrucht en kennis begreep hij weldra, dat er een ander, degelijker, schooner en vruchtbaarder wetenschap bestond dan de kennis der wetten en menschelijke dingen.

Een nietigheid, een kleine vergissing, een onop-

lettendheid, die in een pleidooi de overwinning aan zijn tegenstander schonk, schonk aan Alphonsus de veel schoonere overwinning over zich zelve. Hoe wonderbaar zijn de wegen der Voorzienigheid! Een woordje onder duizenden verloren, een klein en in schijn nietig woordje, dat den scherpzinnigen blik van den rechtsgeleerde ontging, onttrok hem voor goed aan de rechtbank en voerde hem binnen in het heiligdom des Heeren. Alphonsus werd priester. Een breeder, roemvoller maar ook moeilijker werking stond nu voor hem open. Doch juist de moeilijkheden prikkelen het genie. Hoe meer tegenstand het ondervindt, des te meer spant het zich uit en zoekt en vindt lichtpunten, die 's menschen geest nog nooit had ontdekt. Op al die lichtpunten zien wij Alphonsus schitteren; want in alle takken der Godgewijde wetenschap, inzonderheid der moraal-theologie, is zijn verschijning een helder, stralend licht, dat in den doolhof der meeningen den zoekenden geest zoo niet een volstreckte zekerheid, dan ten minste een gegronde en voldoende waarschijnlijkheid aanwijst. Hij is niet meer de scherpzinnige rechtsgeleerde, die het fijngesponnen net der wetten wist te ontknoopen, maar de beroemde Godgeleerde, die met arendsblik het geheele stelsel der Godgewijde wetenschap doorschouwt. In de leer der moraal is hij een rechter, stipt rechtvaardig, maar met het liefdevol hart van een vader; in de geloofsleer een geharnaste reus, die van geen enkele nederlaag, maar slechts van overwinningen kan spreken; in de leer van het geestelijk leven een engel, die in den

omgang met God geleerd had, hoe men Hem het best en het meest kan behagen. Begaafd met een scherpzinnig verstand, een stalen geheugen en een wil, die zich door belofte had verbonden geen enkel oogenblik nutteloos te laten voorbijgaan, doorkruiste hij het theologisch veld in alle richtingen, schreef de Schriftuur met hare bezielende kracht in zijn geheugen op, maakte een diepe en wijsgeerige studie van 's mensen hart, trachtte er de geheimen van op te sporen, zijne neigingen te ontdekken, raadpleegde de uitstekendste geleerden, ook van vroegere eeuwen, onderwierp hun verschillende meeningen aan een streng onderzoek, en vond eindelijk na zeventien jaren onafgebroken studie een middelweg tusschen de al te strenge leer van den een, en de al te toegeeflijke leer van den ander, een middelweg, die door allen gewild, door velen gezocht, maar door hem in werkelijkheid gevonden werd. Zóó ontstond Alphonsus' Moraal-Theologie, een standaardwerk, dat langer dan een granietzuil den lof der helden, de verbazende kennis van Alphonsus zal verkonden; een werk dat volgens Romes verklaring niet alleen niets berispelijks in zich bevat, maar daarenboven een veilig te volgen weg aanwijst aan al degenen, die met de zielzorg zijn belast. „In het licht van het praktische leven beschouwd,” zegt Kardinaal Capecelatro, „hebben zijne boeken onschatbare waarde en zijn ze een der grootste gloriëtittels van de Katholieke Kerk in de laatste tijden.”

Ook als geloofsverdediger staat Alphonsus in de eerste rij.

Gelijk Dominicus tegen de Albigenzen, Ignatius tegen Luther, zoo stond Alphonsus tegen Jansenius en zijn aanhang. De strijd was hevig maar niet twijfelachtig. Sterk reeds door eigen kracht, maar onoverwinnelijk door de kracht Gods, rukte hij het ijsskoude masker van zijne vijanden af, wees hun met open blik op de verwoesting door hunne schijnheilige gestrengheid aangebracht, op de verlaten kerken en autaren, op de verwaarloozing der H.H. Sacramenten als een gevolg hunner verderfelijke leerstellingen, en bracht het Jansenismus met de punt zijner pen zoovele doodelijke steken toe, dat het weldra zieltoogde, om daarna door de blijde menigte te worden weggeworpen als een koud en verachtelijk lijk. Dat lijk bestaat weliswaar nog, maar zijn ontbinding is niet aanstekelijk meer.

Met hetzelfde goed gevolg bestreed hij de verschillende dwaalleeraars der zoogenaamde hervorming. Immer zwellend in kracht en omvang overstroemde de ketterij van Luther, in al hare vormen, steden en dorpen, provinciën en koninkrijken. Waar zij echter Alphonsus in hare vernielende vaart ontmoette, stuitte zij als tegen een ontzaggenlijke, onwrikbare rots; en wanneer hij dan afweek, die stroom, om elders, rechts en links, zijne verwoestingen voort te zetten, wierp hij ook elders een dam op tegen zijn vaart door zijn vele dogmatische geschriften, waarin hij met buitengewoon talent de Kerk en hare leer, den Paus en zijn voorrechten handhaaft en verdedigt tegen het machtig verbond van Jansenisten, Protestanten en valsche wijsgeeren.

Voegen wij hier nog zijne onvergelykelijk schoone ascetische werken bij: parelen van eenvoud en godsvrucht, boeken en boekjes geschreven, rustend aan het hart zijner lieve Moeder Maria, of verwijlend bij zijn Welbeminde in het tabernakel: boeken en boekjes waar uit iedere bladzijde U de adem der reinste liefde tegenwaait, en wij hebben Alphonsus voor ons staan als den geleerde der latere tijden bij uitnemendheid, als een vraagbaak in alle moeilikheden der Moraal-Theologie, als een heilige Leeraar, die de schatten zijner kennis slechts gebruikt om anderen heilig te maken.

II.

Alphonsus was een geleerde, maar hij was nog meer Apostel. Zijne liefde overtrof zijne kennis, want die kennis was uit de liefde geboren. Naar het beeld van Paulus gevormd en volmaakt, was hij alles voor allen geworden, ten einde allen voor Christus te winnen. Ten tijde van onzen Feestheilige bestonden er vele en zware misbruiken. De woelingen van het Protestantismus hadden niet alleen velen van het kerkelijk gezag vervreemd, maar ook anderen tot een ongebonden en onafhankelijke zedeleer overgehaald. 's Levens genietingen leerde men als 't hoogste goed kennen. De taal der verleiding werd gesproken niet stil, fluisterend, maar hard, geweldig, schaamteloos. Plukt af, riep men de menigte toe, plukt af de rozen eer zij verwelken. Waarom de natuur aan banden

gelegd, en waarom het harte geweigerd wat het vraagt met al den aandrang van het jeugdig bloed? Het leven is vluchtig, het genot kostbaar. Haast u dus om te genieten van de blijde ure, die u wordt geschonken! Naar dien sirenenzang werd geluisterd en duizenden, meegesleept door de bekoorlijkheden van het genot, werden weggeslingerd in de kolk van den wellust.

Ondertusschen hield het Jansenismus door zijn strenge zedeleer het volk meer en meer terug van het gebruik der H.H. Sacramenten. Men stond dus alleen, geheel alleen met zijne kwade neigingen en hartstochten, zonder hulp, zonder steun, te midden der meest verscheidene aanlokselen van het kwaad. Zóó was de toestand, zóó ergerlijk, zóó bedroevend. Gewone krachten waren niet voldoende om een einde te stellen aan dien wanordelijken toestand, buitengewone waren noodzakelijk. De Voorzienigheid echter regelt altijd het geneesmiddel naar den aard der kwaal. Reeds hebben wij Alphonsus zien optreden tegen de ketterijen als een geweldige reus, die bewust van zijn kracht, de dwaling ging opsporen tot in haar laatste en meest verborgene verschansing. Nu zullen wij hem leeren kennen als vader en onderwijzer der kleinen, als ijverig priester, als Stichter eener beroemde Congregatie, als voorbeeldig Bisschop, en in al die toestanden als een Heilige, wiens ijver en werkkraft zijn tijdgenooten verbaasden, en wiens geschiedenis een der schoonste en rijkste is der Heiligen van Christus' Kerk.

Alphonsus was nog niet priester, een bijzondere

werkkring in den wijngaard des Heeren was hem nog niet aangewezen, en toch brandde reeds in zijn hart het vuur van den apostolischen ijver in al zijn gloed en kracht.

Geen wonder! Zoovele uren had hij in beschouwing doorgebracht aan de voeten van een kruisbeeld. Zijn oor had hij geneigd in zoet verlangen naar den stervenden mond van den Gekruiste, en het had hem zoo diep geroerd, het woord des Heilands: *Sitio*, Ik heb dorst: Alphonsus, Ik heb dorst naar het leven der zielen voor wie Ik sterf. Van af dat oogenblik kookte en bruiste het in die vurige ziel. Het was hem niet mogelijk meer zijne liefde nog langer te kerkeren in de enge ruimte van zijn hart. Zij moest zich openbaren in sterke kracht, in werken van zielenijver. Zij moest haren weg vinden tot het hart van zoovele ongelukkigen, die in grove onwetendheid weggezonden of verdierlijkt door den wellust, niet in staat waren om zich een span boven het slijk der aarde te verheffen. Ziet hem bij schoon of slecht weder, bij regen of zonneschijn, in de achterbuurten en stegen van Napels de kleine arme kinderen verzamelen, in wier midden hij zich daarna door de straten der stad naar de kerk begeeft. Hoe aandoenlijk den zoon van een der grootste en invloedrijkste families van Napels als een vader te zien te midden der kleinen uit de heffe des volks, om hen in de taal der kinderen de geheimen van den godsdienst te verklaren. Hoe aandoenlijk hem elders bij het eindigen eener missie omringd te zien van dankbare dorpelingen.

die hem, alsof hij het hoofd der missie ware geweest, kwamen bedanken voor de zorgen en vele goede diensten aan hen bewezen, en toch was hij slechts Subdiaak en had de priesters in hun vermoeienden arbeid slechts bijgestaan in kleinere zaken van minder gewicht. Veel echter had hij gebeden, veel en vurig, en die innige godsvrucht, die ware zielenijver was het oog dier eenvoudige lieden niet ontgaan.

Zal ik hem nu toonen den heiligen priester, die dagelijks te Napels en elders het woord Gods verkondigt, die het grootste gedeelte van den dag in den biechtstoel doorbrengt, en dan 's avonds, ofschoon hijgend van vermoeienis, wederom de armen om zich heen verzamelt om hun nogmaals te spreken over hun zielenheil? Zal ik hem u toonen, rustend, even als de Zaligmaker op den rand van Jacobs put en die rust zelf nog bestedend tot bekeering der zondaren? Zal ik u zeggen, hoe hij, na zooveel en met zooveel krachtsinspanning met de zondaren over God gesproken te hebben, zijne nachtrust dikwijls opofferde om lang nog met God te kunnen spreken over de zondaren? Hoort liever naar het eenvoudig woord, dat een eenvoudige, heilige religieus tot onzen Heilige sprak: „Don Alphonso, God wil dat gij een Congregatie stichtet van Missionarissen, wier werkkring zal zijn de meest verworpen zondaren bij te staan.” Voorzeker, 't was de hartewensch van Alphonsus om zichzelf te kunnen vermenigvuldigen, overal waar het menschedom slechts een klacht deed hooren. Maar kwam dit bevel van God, of was het alleen

een persoonlijke meening dier religieus? Was hij wel in staat om een zoo groot, zoo gewichtig werk tot stand te brengen? Voor zichzelf was hij van het tegendeel overtuigd. Doch zoo zijn ze de ware Apostelen. Zij beschouwen zich als doode werktuigen, die slechts beziel en nuttig kunnen gemaakt worden in de bekwame en sterke hand Gods. Maar zijn zij eenmaal overtuigd dat God zich van hen bedienen wil, dan zijn zij zichzelf niet meer; dan hoort hun geen vezeltje, geen spiertje meer toe, maar stellen zij alles ter beschikking van hun Meester.

Zoo deed ook Alphonsus. Hij wikte en woog, dacht na en vroeg raad, bad veel, en eindelijk van Gods wil overtuigd was niets meer in staat hem van zijn voornemen af te brengen. Ook dit is een ken-teeken van den waren, apostolischen ijver. Mozes, overtuigd van de zending Gods, werd wel verontwaardigd maar niet moedeloos, toen hij, van Sinaï dalende met de wet Gods in zijn hand, het dwaze volk rondom het gouden kalf zag dansen. Alphonsus verloor den moed niet, ofschoon hij van alle zijden door een berg van moeielijkheden werd omringd.

„God,” schreef hem Mgr. Falcoja, „God heeft noch u, noch uw werk noodig; wanneer Hij wil, kan hij deze Congregatie en ook meer andere stichten zonder u.” „Ik weet het,” antwoordde hem de Heilige, „God heeft mij, noch mijn werk noodig, maar ik kan noch God, noch zijn werk missen.”

Ondanks alle hinderpalen, die ieder ander moedeloos zouden hebben gemaakt, werd de Congregatie der

Redemptoristen ingesteld, en immer zal het dankbaar Christenvolk den dag herdenken, waarop zij door Benedictus XIV goedgekeurd en door zijn apostolisch gezag bekrachtigd werd. De hartewensch van Alphonsus was nu vervuld. Voorgelicht door den geest Gods, zou hij door regels en voorschriften de zijnen bezielen met den geest van versterving en zelfverloochening; hij zou hen tot mannen weten te vormen, mannen van het Evangelie, onvermoeid strijdend voor de eere Gods en de overwinning van het Kruis. Hij zelf zou hen voorgaan; met hen steden en dorpen doorkruisen, de bergen bestijgen, afdalen in de valleijen, het dichtste kreupelhout doordringen teneinde overal het verloren schaap te zoeken. Hoort hoe alom de missieklok dreunt over steden en dorpen en akkers en velden. Het is het teeken van den strijd tusschen Alphonsus en de zijnen aan den eenen, en de machten van Lucifer aan den anderen kant. Hevig was de strijd, maar de overwinning bleef beslist. Alphonsus' stem rolde met krachtig geweld over die lijken heen, lijken der zonde, en het visioen van Ezechiël werd vernieuwd. De dorre beenderen, wederom bezield door den adem Gods, richtten zich omhoog, de zenuwen en spieren kwamen wederom in beweging, en een nieuw geslacht levend door het leven der genade kwam te voorschijn. De arm, die van haat en toorn trilde, viel neer, de vredekus stelde een einde aan de vijandschappen, de onrechtvaardigheden werden hersteld, de biechtstoelen wederom bestormd en maar

waarom zou ik spreken van Alphonsus' overwinningen? Spreekt gij Amalphi en gij Napels en gij overige steden en dorpen, gij vooral Foggia, dat den Heilige hebt aanschouwd stralend in den gloed van het wonderbaar licht, dat uitging van het beeld der H. Moedermaagd, spreekt gij ons over de heerlijke vruchten van zijn apostolischen zielenijver; en gij St. Agatha der Gothen, dat uwe vermaardheid aan den H. Bisschop Alphonsus te danken hebt, spreek ons van uwe ontroering, toen gij uwen grijzen herder, door ouderdom en ziekte uitgeput, door pijn ineengedrongen, leunend op den schouder van een zijner medebroeders, den preekstoel zaagt opstompelen om aan zijne dierbare kudde het overschot te schenken van een lichaam dat ineensloot en van eene stem die verzwakte en langzaam wegstierf. In hoogen ouderdom verliet de voorbeeldige Bisschop zijn diocees en keerde te midden der zijnen terug. Stram zijn nu zijn ledematen, diep is zijn hoofd op de borst neergedrukt, de vreeselijkste smarten kwellen hem voortdurend, en toch is de Apostolische strijd nog niet ten einde; nog immer wordt hij voortgezet, ook in de stille kloostercel. De rollen echter zijn nu omgekeerd. Was hij vroeger zelf aanvaller geweest, Lucifer werd dit op zijn beurt. De vreeselijkste bekoringen bestormden dag en nacht den uitgeputten grijsaard. Twijfels over het geloof, angst en vrees zelfs over zijn meest heilige oefeningen verontrustten zijne ziel en lieten hem aan eene voortdurende angst ten prooi. 't Was de laatste krachtsinspanning der

hel. Doch ook nu bleek en nu bleek vooral, welke heldenziel er in dat stervend lichaam woonde. 't Was zijn laatste strijd en ook zijn laatste overwinning. Alles had de hel beproefd, alle hartstochten tegen Alphonsus opgeruid om zijn heiligen ijver krachteloos te maken; maar noch leugen, noch laster, noch haat of geweld had den Heilige in zijn triumftocht kunnen stuiten, en nu op het laatste oogenblik moest zij beschaamd en verlegen zich voor goed terugtrekken uit het strijdperk, om aan den ziekelijken blinden grijsaard de lauweren der overwinning over te laten. Na die laatste zege streed hij niet meer; hij rustte van zijn arbeid en trachtte door een aanhoudend gebed zich zelve meer en meer te heiligen.

III.

Alphonsus was een Heilige. Geheel zijn geschiedenis juicht ons deze waarheid in triumflied toe: heilig was zijn levenswijze, heilig reeds als kind, heilig als priester en religieus, heilig ten einde toe, en ik weet niet waar hij mij grooter voorkomt, ginder als de machtige strijder, de held zijner eeuw, of hier als de wegwijnende grijsaard, opgaande in de beschouwing Gods, en ternauwernood in staat om de koralen van den Rozenkrans tusschen zijn bevende vingers te laten glijden. Zeker is het, dat hij mij in dezen toestand het meest ontroert. En wanneer ik den grooten dienaar van Maria, die zooveel, zoo naamloos veel voor de vereering der H. Moeder Gods gedaan

had, in den avond van zijn leven voortdurend zie rusten aan haar hart, wanneer ik hem daarna zacht en kalm zie sterven in hare armen, dan dringt zich dit gebed naar de lippen: „Heer, neem nu uw dienaar in het verblijf des vredes op, want onze oogen hebben het heil aanschouwd dat zijn rustelooze ijver op de wereld heeft gesticht. Gij hebt hem zielen gevraagd, en op uw bevel is hij ze gaan zoeken in krotten en in paleizen, in steden en in dorpen. Hij heeft ze gevonden en aan U geschonken, talrijke, ontelbare zielen. Schenk hem nu tot belooning de kroon Uwer Heiligen.”

Door den mond der kleinen heeft God hier reeds op geantwoord, slechts eenige dagen na Alphonsus' dood. Een klein wichtje, pas één jaar oud en door de aanraking van het lichaam des Heiligen genezen van een hevige ziekte, riep, terwijl het met het eene handje zijn beeltenis vasthield en met het andere naar boven wees, als in begeestering met wonderbaar krachtige stem uit: Alphonsus is in den Hemel, Alphonsus is in den Hemel! Ook de Kerk heeft gesproken. Zij heeft Alphonsus op de autaren geplaatst en zijn eeredienst voorgeschreven overal tot aan de verste grenzen van haar gebied. Wilt gij soms andere stemmen hooren? In het snikken der boetelingen door hem bekeerd, in het gejuich der rechtvaardigen door hem gesteund, in den doodsnik van het Janse-nisme door hem bestreden, klinkt de jubeltoon ons tegen: Alphonsus is een Heilige! Uit den mond zijner kinderen en van duizenden zijner vrienden en ver-

eerders klinkt het dagelijks: Heilige Alphonsus, bid voor ons. Vraagt gij wonderen? Roemt gij ons dan zijn machtigen invloed bij God, gij Franciscus d'Ottobiano, en gij Magdalena de Nunzio en gij Maria Macariëlle en gij, te talrijk om op te noemen, gij allen, die op eene wonderdadige wijze door zijn voorspraak genezen zijt geworden, verkondigt het luide, want wonderen spreken het hardst: de geleerde, de ijverige, de heilige Alphonsus is machtig bij God.

Hoe schoon en aantrekkelijk heeft 's kunstenaars hand zijn beeld gebeiteld of gepenseeld. Dat voorover gebogen hoofd, die armen op de borst gekruist, die Rozenkrans tusschen de vingers, dat alles geeft aan zijn beeltenis iets roerends, iets treffends. In dat oog, dat ons zoo goedig, zoo vaderlijk aanblijkt, meen ik zijn hartewensch te kunnen lezen. Ik zou daarom gaarne dat beeld willen laten spreken. De woorden liggen, dunkt me, reeds op zijne lippen: mijne kinderen en vrienden zorgt voor uwe ziel; zoo gij mij beminnen en vereeren wilt, zorgt dan voor uwe ziel; indien gij met zekerheid hulp van mij verwachten wilt, zorgt dan eerst voor uwe ziel. M. B. laat ze niet tevergeefs gesproken zijn die woorden. Mogen zij u allen opwekken om dit plechtig Triduum met godsdienstigen ijver bij te wonen! Komt in groote getalle opwaarts naar het beroemde heiligdom van O. L. Vrouw in 't Zand. Komt als pelgrims den heiligen Jubilaris vereeren. Bestormt zijn beeld, legt uwe wenschen en verlangens aan

zijne voeten neer, bekroont hem met dank en lofgebeden, opdat in het *Te Deum*, dat wij ten slotte uit volle borst zullen aanheffen, ook de lof weerklinke van den Heilige: u Alphonsus roemen wij om uwe geleerdheid; u Alphonsus prijzen wij om uwen ijver; u Alphonsus vereeren wij om uwe heiligheid. Wij bidden u, kom uwe kinderen, uwe vrienden ter hulp, die gij door uwe kennis onderwezen, door uwen ijver gesticht en door uwe heiligheid aangemoedigd hebt. Glorie zij den Vader, die aan Alphonsus de wijsheid, Glorie den Zoon, die aan Alphonsus de liefde, Glorie den H. Geest, die aan Alphonsus de heiligheid geschonken heeft. Amen.

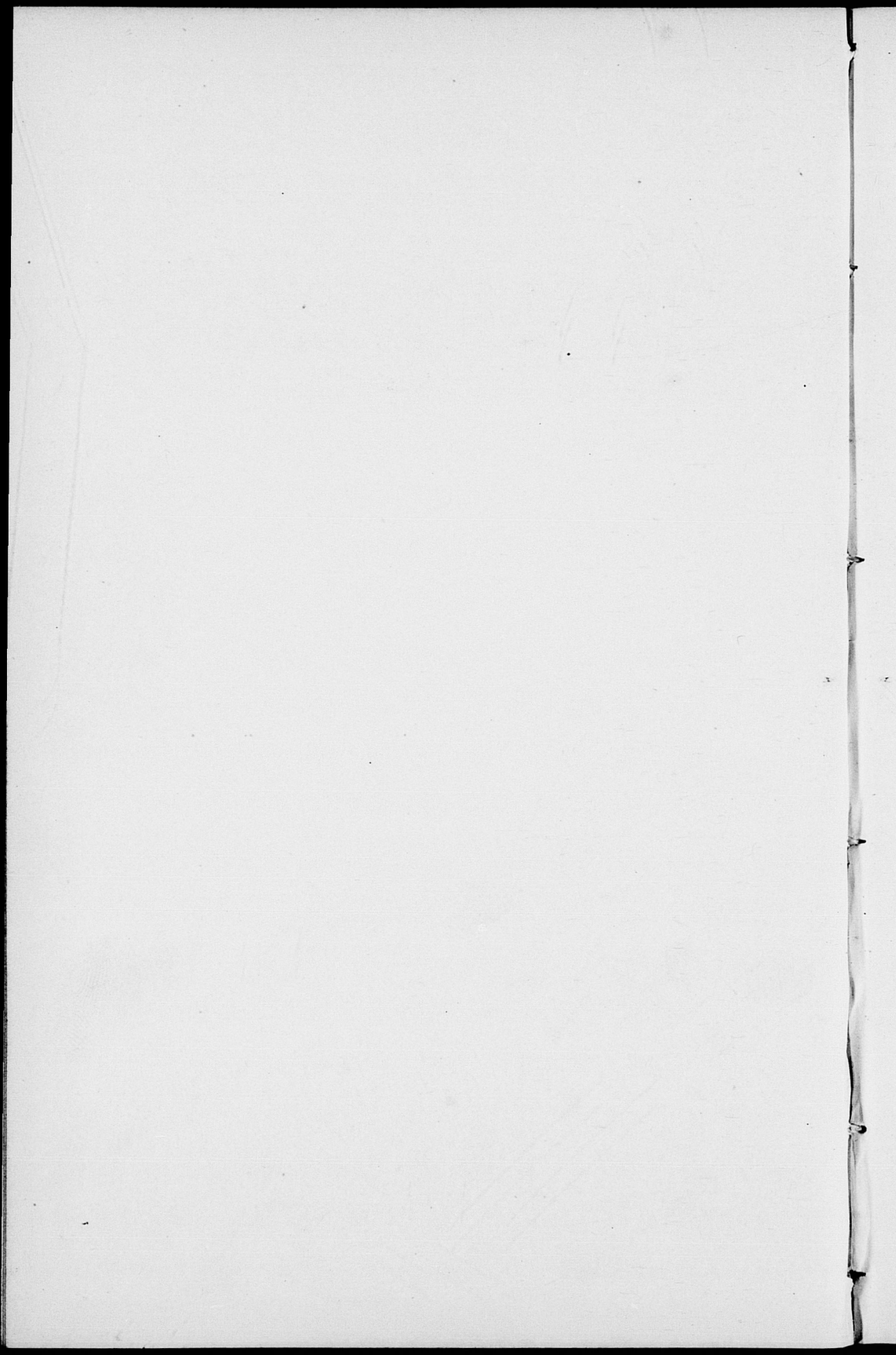

ALPHONSUS

ALS LEERAAR DER LEERSTELLIGE THEOLOGIE,

DOOR

L. TH. DE GROOT, S.J.

*Spiritu intelligentiae replebit illum et ipse
tanquam imbres mittet eloquia sapientiae suae.*

Met den geest van verstand zal de Heer hem vervullen, en hij zelf zal de uitspraken van zijne wijsheid als een zegen doen neêrdalen.

ECCLES. XXXIX : 8, 9.

B. G.!

AN weinigen slechts viel de eer te beurt, die geschonken is aan den H. Alphonsus Maria de Liguori. Als de bruid van Christus het oog ten hemel wendt, ontwaart zij duizende en duizende belijders, millioenen martelaren, die in het zaligend licht des hemels haar kroon en glorie uitmaken; maar onder die onafzienbare menigte, gedurende 2000 jaar tot God gevoerd, vindt zij ter nauwernood een twintigtal aan wie zij den titel van Kerkleeraar schenkt, en onder dat twintigtal schittert de H. Alphonsus.

Wie begrijpt dan niet, dat buitengewone gaven in dien uitverkorene Gods vereenigd waren? Uitstekende

deugd en glansrijke wonderen, een roemrijke belijdenis van het geloof en heldhaftige trouw tot in den dood waren niet voldoende geweest, maar met den glans van heiligheid werd ook eene verhevene wijsheid gevraagd, eene wijsheid, die in overweging en gebed was voortgevloeid uit de bron der eeuwige Waarheid zelve, een verhevene wijsheid, die zich niet opsloot in bespiegeling, maar hare schatten deed stroomen ten weldaad voor het Christen volk. Want Kerkleeraar zijn, dat wil zeggen: door de Bruid van Jesus worden aangewezen als gezaghebbenden tolk van de hemelsche waarheden, door Gods eengeboren Zoon geopenbaard; Kerkleeraar zijn, wil zeggen: door het onfeilbaar gezag worden geprezen, als de bron, waar èn geloovige èn priester kracht en licht zoekt; Kerkleeraar zijn: dat is op ééne lijn geplaatst worden met heiligen als Chrysostomus en Athanasius, Ambrosius en Augustinus, Thomas van Aquinen en Bonaventura, die kolommen der Kerk, haar schragend in de angstvolle tijden van scheuring en ketterij. In een woord de Kerkleeraar is de engel des lichts, die in de duisternis der verwarring de geloovigen voorgaat, en met verblijdende zekerheid den weg naar het gelukzalig vaderland wijst. En niet alleen de aarde, maar ook de hemel verblijdt zich over zijne verschijning, want een glans, die het hart der zaligen verrukt, omstraalt den Kerkleeraar; die wijs waren in de goddelijke leer, zoo spreekt de H. Geest, zullen schitteren als de zon aan het uitspansel en die velen in rechtvaardigheid onderwezen, zullen glanzen

als sterren in eeuwigheid. Terecht dus mogen Alphonsus' kinderen een jubellied aanheffen en plechtig den dag herdenken, waarop Pius IX, roemrijker gedachtenis, in hun Vader en Stichter den Kerkleeraar erkende; maar terecht moogt ook gij u verheugen, B.G. en samenstroomen tot een schitterende feestviering; want ook voor U is er reden, om God te loven en te danken voor de weldaad in Alphonsus geschonken; ook voor U is er reden om Alphonsus zelven hulde te brengen, omdat hij niet alleen wijs was, maar als een heilige, een waarlijk beminnelijke heilige de schatten van zijne kennis aan de geloovigen heeft meegedeeld. En ziedaar de gedachte, welke ik U wenschte voor te stellen.

De werkzaamheid echter van den H. Alphonsus als Kerkleeraar is zoo omvangrijk, dat ze in korte oogenblikken niet naar waarde kan worden geschetst. Want Alphonsus ontmoeten wij, waar het geldt de leer der Apostelen te verdedigen; waar er sprake is van de gedragslijn, die de mensch moet volgen om de zonde te mijden en als Christen te leven, ook daar ontmoeten wij Alphonsus; rijst eindelijk de vraag, hoe eene godvreezende ziel tot hoogere volmaaktheid moet worden opgevoerd, ook dan treedt ons Alphonsus tegen, en in alle deze opzichten, heeft de Kerk hem als haar leeraar erkend. Bepalen wij ons hedenavond tot het eerste en trachten wij Alphonsus te begrijpen, in zooverre hij de leer der Apostelen heeft verklaard en verdedigd. Hier schittert reeds zijne verhevene wijsheid uit; en mogen

wij het woord van de H. Schrift op hem toepassen: *Spiritu intelligentiae replebit illum*: met den geest van wijsheid heeft God hem vervuld en wel in zoo verheven mate, dat der wereld trotsch verstand door Alphonsus Christelijke wetenschap werd beschaamd; en dit is de eerste gedachte die wij overwegen zullen. Alphonsus heeft dien geest van wijsheid en verstand gebruikt als een heilige, niettegenstaande de groote opofferingen die het hem kostte: *et ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientiae suae*: als een weldadige regen deed hij de uitspraken van zijne wijsheid neerdalen over allen. Ziedaar mijn tweede deel.

H. Alphonsus, die op aarde voor u zelven niet dan vernedering en verachting verlangd hebt, maar de heiligen des hemels met wonderbare godsvrucht eerde, uw verlangen mag thans niet worden ingewilligd, maar uw voorbeeld moet worden nagevolgd. Want de diepe eerbied en de erkentelijkheid, die wij voor u koesteren, dwingen ons u te eeren, u, licht der Kerk, dat ook schijnt voor de duisternis van onze dagen. Indien wij u echter onze hulde aanbieden, dan stijgt tevens een smeekgebed op uit onze ziel: blijf de liefde gedenken die ge immer het Christen-volk hebt toegedragen: sterk ons door uw machtige voorspraak, opdat wij de openbaring door u zoo glansrijk verdedigd immer hooger mogen schatten, en verre verwijderd van alle dwaalbegrippen onzer eeuw met altijd toenemende liefde en eerbied mogen aanhangen.

I.

Droeve dagen waren aangebroken voor de Kerk, toen de H. Alphonsus zijn priesterlijke loopbaan begon. De dwaling van Jansenius had het hoofd opgestoken en dreigde des te zekerder met verderf, naar mate zij zich beter wist te verbergen onder den dekmantel van ernstige vroomheid. Wanneer wij spreken van de dwaling der Jansenisten, moeten wij niet denken aan de arme afgedoolden, thans onder dien naam bekend, want de sekte der Jansenisten had destijds een geheel andere beteekenis dan heden. Wat de eerste grondleggers wilden en hoe gevaarlijk hun streven was, heeft Alphonsus zelf ons met een enkel woord geteekend. Toen de hoofden der Jansenisten in een stad van Frankrijk, Bourg Fontaine, eene vergadering hadden belegd, om middelen te beramen tot verspreiding van hun leer, en hunne woorden en raadsbesluiten bekend werden, riep Alphonsus met ontzetting uit: „Wat in Bourg Fontaine heeft plaats gegrepen, was geen vergadering van Jansenisten maar van duivelen.” Dat woord in den mond eens heiligen, zoo voorzichtig, zoo zachtzinnig in zijn oordeel, teekent ons voldoende het gevaarlijke dier sekte.

Wat wilde zij dan? Door overdreven gestrengheid, wilde men de geloovigen verwijderen van de H.H. Sakramenten. Voor geringe vergrijpen wilde men ondragelijke boeten opleggen. En God, die zich had doen kennen als een God van liefde, die niet den

dood des zondaars wil, maar zijne bekeering en geluk, moest worden voorgesteld als een dwingeland, die roekeloos straft, en onmeedoogend den zwakke in de hel stort. Wat zou het gevolg zijn van die leer? De geloovigen zouden vervreemd worden van de H.H. Sakramenten, de bronnen van het boven-natuurlijk leven; hun geloof zou worden beneveld, hunne liefde verkoeld. Met afkeer zou de zwakke natuur zich verwijderen van eene Kerk, die ondragelijke lasten oplegde: en vol schrik voor den straffenden dwingeland, zouden zij God trachten te vergeten: en noodzakelijk gevolg: terwijl men begon met overdreven vroomheid en gestrengheid, zou men eindigen met zingenot en onverschilligheid in godsdienstzaken.

Maar tegelijk met Jansenius' dwaling, kwam een andere onweerswolk den hemel betrekken. Voltaire, de goddelooze spotter, had den standaard van het ongeloof opgeheven, en uit naam van een bedriegelijke wetenschap, de afschuwelijke kreet tegen de Kerk van Christus uitgestooten: „Verpletteren wij den eerlooze!” En die kreet vond weerklink bij de vrijgeesten van Engeland, Duitschland en Frankrijk en met vereende krachten besloten zij de rots van Petrus te bestoken. Helaas, hunne pogingen waren voorbereid door Jansenius: want waar het geloof is verzwakt, heeft het ongeloof kracht. Reeds hadden zij aanhang gevonden onder de grooten dezer aarde, die in zedenbederf lagen gedompeld. En zóóver was het gekomen, dat niet de protestantsche of schismatieke, maar de althans in naam nog katholieke hoven van

Portugal, Spanje, Napels en Frankrijk de Kerk met scheuring, verbrokkeling en verwoesting dreigden. Wie kon de rampen overzien, die uit zulk een toestand zouden ontstaan?

Hoort, hoe Alphonsus zelf het gevaar beschreef, waarin de wereld verkeerde. „Een Engelsch Katholiek,” zoo schrijft hij, „zegt, dat de godloochenaars zich „vroeger verscholen hielden, omdat zij vreesden hetzij „als goddeloozen hetzij als krankzinnigen te worden „behandeld; of ten minste, dat zij het niet wagen „dorsten openlijk voor hunne gevoelens uit te komen. „Thans echter durven de ongeloovigen zich te toonen, „gelijk zij zijn en zij roemen zelfs op hunne boosheid, „om den naam te verkrijgen van sterke en onbe- „vooroordeelde geesten, die over God en godsdienst „weten te spreken. Maar het doel, wat zij beoogen, „is alle wetten en voorschriften te vernietigen, die „tot een heilig leven leiden. Want als eenmaal het „bestaan wordt geloochend van een God, die het „goede loont en het kwade straft, wanneer de waar- „heden van den Christelijken godsdienst zijn weg- „gevaagd, dan is ook iedere breidel tegen de zonde „van kracht beroofd en iedere zedelijke wet en regel „afgeschaft. Dan wordt de mensch gelijk en zelfs erger „dan het redeloze dier; zijne zinnen overheerschen „de rede, het recht wordt verdrongen door het „geweld, de eerbaarheid door zingenot, de recht- „vaardigheid door eigenbelang en de eer door wraak. „Dan worden ze slaven hunner driften en geven „onder voorwendsel van rust en genoeg doen zich aan

„alle ondeugden over. Zulke ongelooovigen schamen „zich tegenwoordig niet om openlijk tegen den „Christelijken godsdienst te spreken; ja, zij gaan „verder, en geven onophoudelijk boeken in het licht, „welke met hunne dwalingen zijn opgevuld. En waren „die giftige boeken alleen welkom bij de ketters, die „niet meer tot de Kerk behooren en van ongelooof „zoo verre niet verwijderd zijn; maar wat droeviger „is: tegenwoordig worden die boeken met gretigheid „gekocht en met toejuiching gelezen door Katholieken, „die ongetwijfeld daardoor worden besmet.” Zoo sprak de Heilige over zijn tijd, en bevatten zijne woorden geen waarheid? Is het niet alsof een profetische toon weerklinkt, die voorspelt, wat in het ongelukkige Frankrijk zou gebeuren, waar het bandeloos ongelooof een wijle zou zegepralen? En toen het volk in brooddronkenheid en wellust voor de godin der rede neerknielde, en duizende onschuldige slachtoffers op het bloedig schavot deed sterven, werd toen de uitspraak van Alphonsus niet bevestigd: „Die goddeloosheid zal den mensch erger maken dan het redeloos dier”?

Denkt U, B. G. dien toestand en dat gevaar voor de Kerk en vraagt het U af, is het wonder, dat menig Christen toen de woorden op de lippen voelde komen „*Domine, salva nos, perimus*” „Heer, red ons, wij vergaan”?

Maar Hij, die beloofd heeft Zijne Kerk te steunen tot aan het einde der tijden, besloot zijn machtigen arm te doen gevoelen, en den H. Alphonsus koos

Hij uit, om tegen dwaling en goddeloosheid op te treden, en duizende en duizende zielen te vrijwaren van het bederf.

Alphonsus, van natuur reeds met scherp verstand en juist oordeel begiftigd, had met heilige volharding de kerkelijke wetenschappen beoefend. Diepe en veel omvattende kennis had hij verworven en zoowel de uitspraken der Schriftuur als die der Apostolische Overlevering, de besluiten der Kerkvergaderingen als de woorden der Kerkvaders leefden in zijnen geest. Mannen van talent en toewijding werden echter destijds velen gevonden; velen, die met moed en ook met goed gevolg dwaling en goddeloosheid bestreden. Alphonsus echter was bij uitnemendheid de man Gods; door zijne innige vereeniging met de Goddelijke Majesteit, ontving hij buitengewone verlichting en bijstand, zoodat hij boven allen uitschitterde als de machtige strijder, die de aanvallen der boozen zou terugslaan, als de wijze Kerkleeraar, die het spitsvondig bedrog van ketter en godloochenaar zou ontwarren en weerleggen.

Wij behoeven ons niet af te vragen, wat de Heilige gevoelde, toen hij de kreten der goddeloozen hoorde weerklinken. Kon hij thans werkeloos blijven? Zou hij het licht, dat God hem schonk, onder de korenmaat verbergen en den gloed zijns harten uitdooven? Neen: hij roept ze op en daagt ze ten strijde die aanvoerders der goddeloosheid. Hoe groot hun naam ook zij, hoezeer hunne werken ook geprezen worden, hoe sterk hun aanhang zich toone, hij daagt ze voor

den vierschaar van zijn geloof, en zonder aarzeling grijpt hij hunne leerstellingen aan.

Alphonsus schrijft. En waar blijft nu de ergerlijke bespottung van Voltaire? Waar blijft nu het monsterachtig stelsel van een Spinoza? Waar de dwaalleer van honderd anderen, die saamgezworen hadden om de Kerk te vernietigen? Waar blijven ze, wanneer Alphonsus ze aangrijpt? Dan vallen ze verpletterd onder de slagen van zijn heilige wetenschap. Als woedende golven mogen de dwalingen komen aanstormen, tegenover Alphonsus' christelijke wijsheid zijn ze machteloos, en vallen terug als wegstuivend schuim.

En na den strijd tegen den goddelooze, grijpt de Heilige de dwalingen der Jansenisten aan. Listig waren zij, spitsvondig en moeilijk te ontwarren. Maar Alphonsus verdiept zich in de studie, hij overweegt en bidt: en het middel weet hij te kiezen, om die dwaling, ontdaan van den schijn van geleerdheid, duidelijk en tastbaar voor te stellen. Toen was ze reeds onschadelijk: want de dwaling, die ontmaskerd is, wordt een monster voor het redelijk verstand. Dit was echter Alphonsus niet voldoende, en met verpletterend overwicht, stapelt hij bewijzen op bewijzen, totdat het hatelijk bedrog was weerlegd en aan de billijke verachting prijsgegeven. Nog meer: Gods barmhartigheid en liefde was door Jansenius' aanhang miskend. In zijn heerlijke verhandeling over het gebed en het plan van Gods Voorzienigheid bij de Verlossing, voltooit Alphonsus zijne eerste overwinningen en Gods barmhartigheid en liefde doet hij

schitteren in zoo heerlijken glans, dat de geloovige lezer met vuriger ijver en vaster vertrouwen zich overgeeft.

Intusschen ontdekte de Heilige een nieuwe woekerplant, die schaden kon aan het katholiek geloof. De dwalingen van Luther en Calvijn waren wel gestuit in hun loop, en konden zich niet meer uitbreiden onder het volk, maar gevoegd bij de menigvuldige dwalingen van vroeger eeuwen, hadden zij bij velen den gevaarlijken twijfel doen rijzen: is de leer der Katholieke Kerk dan alleen de ware, en hebben zoovele duizende het goed recht hunner meening niet kunnen bewijzen? Noodlottige twijfel, die de kracht van het geloof in den geest verzwakt, en die, helaas ook in onze dagen, zooveel slachtoffers maakt. Alphonsus ondernam de zware taak, dien twijfel op te lossen. Het was een reuzentaak, want daarvoor moest hij alle dwalingen nagaan van eenige betekenissen, die sinds het begin der kerk tot op zijne dagen het hoofd hadden opgestoken; de zwaarste opwerpingen, die de inblazing der hel ooit den ketters had ingegeven moest hij bloot leggen. Deed hij het niet, zijn werk hadde alle waarde verloren, het ware slechts een schijnverdediging geweest, goed om den onwetende te verblinden, maar belachelijk in het oog van den ontwikkelde. Daartegenover moest hij de geopenbaarde waarheid met hare diepte en verhevenheid van gedachten, met hare ontzagwekkende geheimen en het menschelijk leven beheerschende uitspraken stellen en verdedigen en dat met zooveel

glans en helderheid, dat voor het oog van een ieder die denken wou, de waarheid zegepraalde op de dwaling. Dan kwam nog de vraag: wie is het, die den schat der openbaring ongerept en zuiver heeft bewaard; en Alphonsus moest het bewijs leveren, dat dit alleen de Katholieke kerk was en kon zijn. Is dat geen reuzentaak, is dat geen onderneming, die eerbied afdwingt? En zoo heerlijk is de Heilige geslaagd, dat men na het lezen van zijn geschriften het woord van Richardus a St. Victore herhalen moet: „In den dag „des oordeels zal ieder Katholiek kunnen zeggen: „Heer indien wij in dwaling hebben geleefd, zijt Gij „zelf de schuld; want de leer, die wij beleden hebben, „was door zoo duidelijke kenteekenen bevestigd, dat „ze zonder U niet hadden kunnen bestaan.”

Schitterender taak was nog voor den Heilige weggelegd; want door Gods geest gevoerd, moest hij getuigenis afleggen voor twee geloofswaarheden, die wel in de Apostolische overlevering waren bevat, maar nog door de Kerk niet als verplichtend waren voorgesteld; twee geloofswaarheden, even dierbaar aan het hart der Katholieken, als rijk in gevolgen en vruchten voor de Kerk; het waren de onbevleete ontvangenis van Maria en de onfeilbaarheid des Pausen. En het is met eerbiedige bewondering, dat wij de meesterlijke geschriften van den Heiligen Kerkleeraar over deze geloofswaarheden lezen; want hij schreef in een tijd, toen kwaadwilligen en weifelenden zich alle aanvallen veroorloofden tegen de Moeder des Heeren en het opperhoofd der H. Kerk, en velen klonk zijn stem

als die eens roependen in de woestijn. Maar toen de stedehouder van Christus had gesproken en het Vaticaanisch Concilie had verklaard: „*visum est Spiritui Sancto et nobis*: het is goedgekeurd door den H. Geest en ook door ons”, toen bleek goedgekeurd in al zijn omvang, wat de van alle kanten bestreden Alphonsus had geleerd. Neen, hij had niet gefaald, wien God den geest van verstand had geschonken; hij had niet gefaald, die was aangesteld om naar de behoefte van onze eeuw een licht te zijn in Jesus' Kerk.

Hebben wij dan geen reden om God te danken voor de weldaad, ons in Alphonsus' leeraarschap geschonken? Hoort, hoe de Pausen om strijd zijne werken goedkeuren en aanprijzen als doeltreffend, vruchtbaar en weldadig. Ziet de gretigheid, waarmede Alphonsus' werken werden ontvangen: duizende en nogmaals duizende boekdeelen werden verspreid en met eerbied en onderwerping gelezen. En niet alleen de Katholieken in Italië, maar ook, die in andere gewesten woonden, wilden de vrucht van zijn arbeid genieten: in alle talen van Europa moesten zijne werken worden overgezet, en overal ontvingen zij een even gunstig onthaal. Mogen wij dan niet veronderstellen, dat zij met zooveel ijver gelezen, ook groote vruchten hebben voortgebracht? Of wat spreek ik van veronderstelling, waar de geschiedenis ons feiten aanwijst? Italië, het land door godloochenaars en Jansenisten met zooveel hardnekkigheid begeerd, om van nabij den H. Stoel te kunnen bestoken, Italië bleef destijds gevrijwaard tegen hun giftige

leer. En is het Alphonsus niet gelukt, overal de dwaling uit te roeien, — de kwaal had reeds te diep wortel geschoten, — duizenden en duizenden heeft hij behoed en gewaarschuwd; duizenden, die wankelden in het geloof, heeft hij doen standhouden als Katholiek, en tot op heden toe blijft die vruchtbare werking voortduren. U, o God, zij dan dank en hulde gebracht; want de wijsheid, die van Uwe hand Alphonsus toevloede, is een weldaad geweest van onschatbare waarde. Gij hebt tot de woeste golven van ketterij en dwaling gesproken: „tot hiertoe en niet verder,” en in Alphonsus hebt Gij een dam gesteld tegen de goddeloosheid. Uw Kerk kon niet vergaan, maar velen uwer geloovigen konden schade lijden: dat hebt Gij niet gewild en daarom hebt Gij aan ons den Heiligen Kerkleeraar geschonken. Heb dank, o mijn God, voor Uw overgroote liefde.

Indien wij echter in Alphonsus' leeraarschap reden vinden om God te danken, een vluchtige oogslag zal ons overtuigen, dat wij ook reden hebben om erkentelijk te zijn jegens den heiligen leeraar zelve; en in het bijzonder geldt dit voor U, B. G. die in eenvoud van leven uwe dagen slijt; want bij het schrijven van zijne dogmatische werken had de Heilige vooral U op het oog. Als een weldadige regen heeft hij de uitspraken van zijne wijsheid op uwe harten willen doen neerdalen, en om uw geest te verlichten, heeft hij heldhaftige deugd beoefend en zich de grootste opofferingen getroost. En ziedaar de gedachte, die ik nog in korte trekken aan uwe godvruchtige aandacht wil voorstellen.

II.

Een vorst, die goud en schatten in overvloed aan zijne hovelingen schenkt, zal geroemd worden om zijne mildheid. Maar als een koning zijn paleis verlaat, en in de woning van armen en eenvoudigen binnentreedt, en dat alleen om wel te doen met raad en daad, met opoffering van eigen rust en genoegen, met inspanning van al zijne krachten, dan kent de opgetogen dankbaarheid van zijn volk geen grenzen meer. Welnu, zoo deed Alphonsus de Kerkleeraar, die tevens een groote heilige was.

Wat het doel was van zijne dogmatische werken, blijkt ons duidelijk uit de vlammeende woorden, waarmede hij de priesters toesprak. „Gij, die Jesus „Christus bemint, slaat uwe oogen op de vervolging, „welke de Kerk van zoovele ongeloovigen te verduren „heeft. Niet tevreden met zichzelve in het ongeluk „te storten, trachten zij nog anderen door woord en „schrift te verleiden en mee te slepen naar het „kwaad. Gij, die ijvert voor het welzijn des geloofs, „werkt toch mede uit alle krachten, ten einde die „verderfelijke pest van de aarde te verwijderen.” Zoo sprak de Heilige anderen toe, maar met diezelfde woorden heeft hij ook het doel van zijn eigen arbeid aangeduid. En wie waren het, die in gevaar der verleiding verkeerden? Het zijn niet de wijzen en geleerden, zoo spreekt hij, die zich gemakkelijk licht en raad kunnen verschaffen, maar de eenvoudigen,

wier argeloosheid bedrogen wordt door leugenachtige boeken. Hun waarachtig geluk was in gevaar, en ziedaar de reden van zijn schrijven. Maar welke nederigheid heeft hij daardoor niet getoond? Het ware Alphonsus gemakkelijk geweest, grooten roem van geleerdheid door zijne dogmatische werken in te oogsten. Dan had hij de verheven waarheden des geloofs op verheven wijze moeten behandelen. En zijn vernuft was er toe in staat. Zijne meesterlijke verhandeling over het oppergezag des Pausen, zoowel als zijne werken over de zedenleer getuigen het meer dan voldoende. Maar dan kon de eenvoudige geloovige hem niet begrijpen. Vaarwel dan eer, vaarwel dan roem, ook de meest rechtmatige; Alphonsus zal schrijven, maar onder den dekmantel van eenvoud zal hij zijne geleerdheid verbergen. Hij zal zich inspanning noch moeite sparen, om de helderste en duidelijkste uitdrukking te vinden. De wereld zal hem minder achten, maar de Christen, die in de zorgen van het gewone leven zijn dagen slijt, zal hem begrijpen, en dat is het verlangen zijns harten.

Gemakkelijk ware het ook Alphonsus geweest, om schatten te vergaderen, door de uitgave van zijne geschriften. Maar slijk dezer aarde, wat zou een heilige het zoeken. Zijne uitgevers hebben zich verrijkt door den verkoop zijner werken. Alphonsus was arm en bleef arm, en aanvaardde niets dan het hoog noodzakelijke. Hem was het genoeg wel gedaan te hebben, of liever (de gedachte moge pijnlijk zijn voor ons hart) ja, toch heeft Alphonsus iets ont-

vangen van de wereld: het was het loon der heiligen op aarde, het waren smaadredenen en lasteringen van de vijanden der Kerk; het waren honende beleedigingen, die hem persoonlijk werden toegevoegd. En bij het ontvangen van dat loon, glimlachte de edele grijsaard en was hij verheugd: dat had zijn God en Koning ook ontvangen en met wien zou hij liever willen deelen, dan met Jesus, die voor hem was gestorven aan het smadelijk kruis? O, Alphonsus, hoe weldadig schittert uw liefdevol en Godminnend hart, ook daar, waar ge U beweegt in het gewoel van den strijd! Een andere deugd was hem nog opgelegd, een volkomen zelfbeheersching, een volmaakt meesterschap over zichzelf. Het overtuigde Christelijke gemoed, de vurige ziel des Heiligen moest gepijnigd en gefolterd worden, door zoovele ongerijmdheden, door zoovele godslasteringen als hem onder de oogen kwamen. Hoe licht had hij niet in toorn kunnen ontsteken, en scherpe woorden aan zijne tegenstanders toevoegen? Wie had het hem euvel kunnen duiden, dat een bittere klacht hem ontsnapt was over diegenen, welke hem persoonlijk hadden gehoond? Maar scherpe woorden en bittere klachten waren een hinderpaal geweest voor de bereiking van zijn doel; wie zielen wil winnen moet kalm zijn en zacht; kalmte en zachtheid, was de les geweest, door den Zaligmaker gegeven; kalmte en zachtheid zou ook Alphonsus schriften kenmerken. En leest en herleest ze: gij ziet, hoe hij de dwaling aangrijpt met kracht, hoe hij ze verplettert; maar waar vindt

ge een bittere klacht, of een uitstorting van opwellende drift, hoe boos en misdadig het gedrag van zijn tegenstanders ook ware?

Die edele zelfbeheersching, die onbaatzuchtigheid, die zichzelve vergeet, die nederigheid, welke de schat van zijne wijsheid tracht te verbergen, die gloeiende naastenliefde, zichzelve nimmer verloochenend en immer het grootste geluk van anderen zoekend, waren het geen heldhaftige deugden, door den heiligen Kerkleeraar beoefend?

Maar ik ga verder en stel mij de vraag: wie was de mensch, die deze werken schreef? Was het een man in de kracht zijns levens, met allen tijd tot zijne beschikking: want zijne geschriften dragen het kenmerk van veelzijdige studie en ernstigen arbeid. Hoe wonderbaar, het was een grijsaard, op een leeftijd, dat de reeds verzwakte krachten naar een rechtmatige en welverdiende rust konden verlangen. Alphonsus begon het eerste zijner dogmatische werken in het zestigste en voltooide het laatste in het een-en-tachtigste jaar zijns levens. En dat te midden van zooveel beslommering, dat meerdere personen te samen ternauwernood zijn arbeid hadden kunnen volvoeren. Of was Alphonsus niet de stichter en insteller der religieuze vereeniging, die een volle eeuw reeds zooveel heil in de kerk tot stand bracht? Was hier niet een arbeid aan verbonden, die terecht een menschenleven in beslag mocht nemen? Was Alphonsus niet tegelijkertijd belast met het bestuur van een bisdom, en dat in zorgelijke en rampspoedige tijden,

toen de wolven van alle kanten den schaapstal van Jesus Christus trachtten binnen te dringen? Had Alphonsus niet tevens den zwaren last op zijne schouderen genomen, om tot het volk te spreken, zoo dikwerf, zoo vurig, als een ijverig en krachtig missionaris zou doen? Maar zal dan zijne liefde voor het Christenvolk in al deze bezigheden geen voldoende voedsel vinden? Neen, toen greep Alphonsus nog naar de pen, om zijn Apostolisch woord, om de reine leer der Kerk aan hen te doen hooren, wie hij door zijn stem niet kon bereiken. O liefde eens heiligen, die overmand door zwaren arbeid nog een verpletterenden last op zich neemt, om anderen gelukkig te maken. Maar daarvoor moest Alphonsus zich door de moeilijke geloften verbinden, om nooit een oogenblik nutteloos te laten voorbijgaan. Daarvoor moest de afgeleefde grijsaard zich ontspanning en rust en genoegten ontfangen, en niettegenstaande uitputting en vermoeienis, zich ieder oogenblik in studie verdiepen, wanneer geen andere bezigheid hem in beslag nam. En hadde Alphonsus zich slechts in bloeiende gezondheid mogen verheugen; maar wie, die ooit een vluchtige blik op zijn leven heeft geworpen, heeft zich dit voorgesteld? Hij zelf had zijn lichaam door zware boeteoefening afgetoet, en God wilde zijn uitverkorene den kelk des lijdens tot den bodem doen ledigen. Smartelijke ziekten overvielen hem, die dag en nacht zijn ledematen kwelden. Geen nood echter, zijne geschriften zouden er niet onder lijden: als de nacht in pijn en smart was doorge-

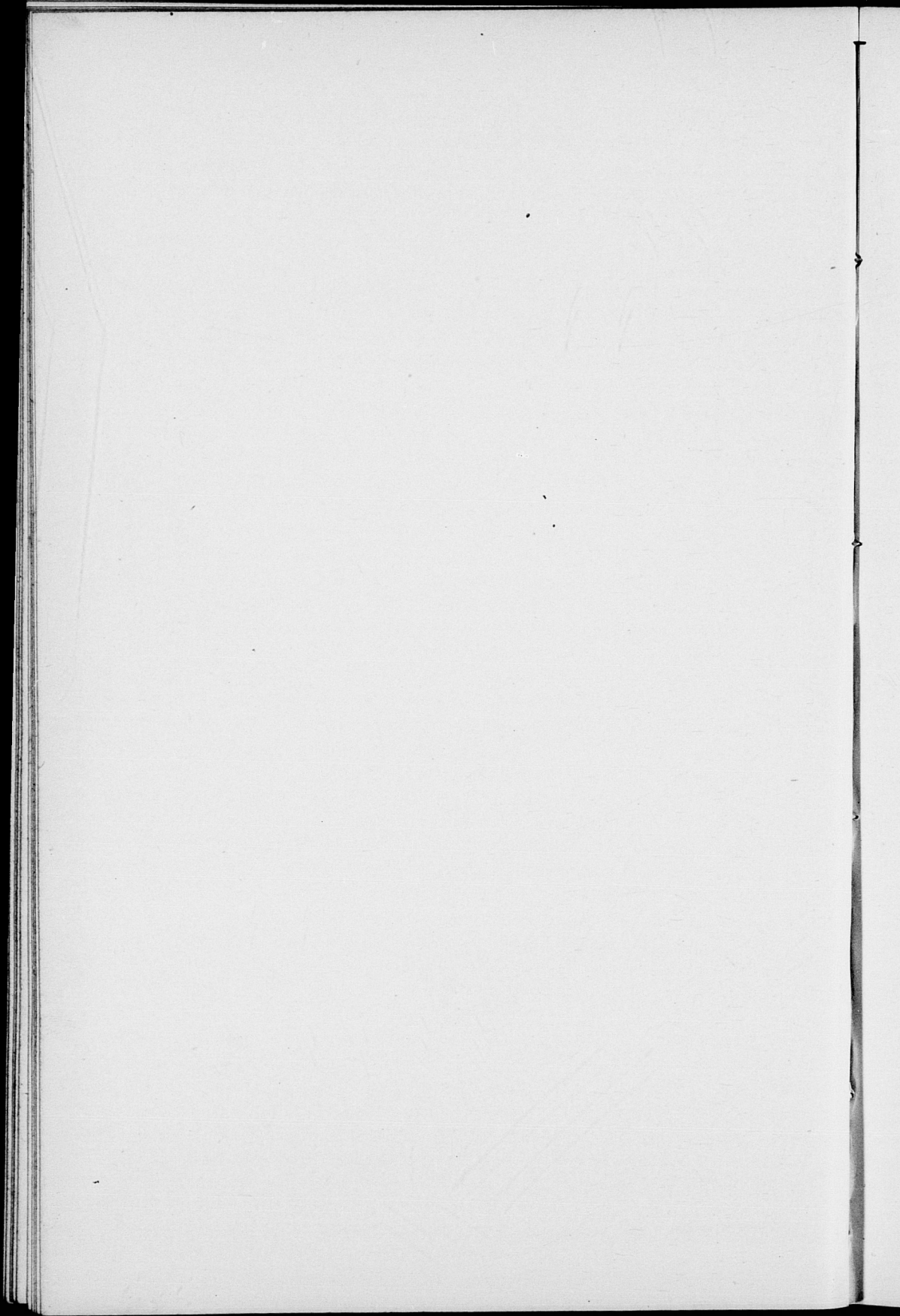
sleept, vond de volgende morgen Alphonsus weder aan den arbeid. Eindelijk toch scheen hij den strijd te moeten opgeven: het hoofd was met immer knagende smart op de borst neergedrukt, weken- en maandenlang lijden had hem op den rand des grafs gebracht. Zou Alphonsus nu geen rust en lafenis moeten zoeken? Neen, voor den beminnaar des kruizes, voor den heldhaftigen vriend der zielen was geen lafenis, geen rusten mogelijk. Toen de bevende hand niet meer in staat was, de pen te voeren, verzocht hij in nederige bewoordingen hulp aan een medebroeder, en als een oogenblik slechts de smart hem denken en spreken toeliet, vervolgde hij zijn arbeid, en voltooide hij zijne schriften.

Beminnelijke heilige, waardige navolger van den gekruisten Heiland, wie zou u niet hoogschatten en erkentelijk zijn? Wij behoeven niet op te zien naar uw beeldtenis om u te leeren liefhebben. Dat hoofd voorover gebogen door de smart, die trekken vermagerd door het lijden, die blik vol goedheid mogen treffen: maar heerlijker schittert uw hartelijke liefde in de schoone werken, die gij ter verdediging van Jesus' leer ons geschonken hebt. Volgens uw eigen getuigenis hebben ze u bloedzweet gekost, een bloedig zweet, dat door heilige naastenliefde uit uw hart werd geperst; een bloedig zweet, wat u tot smart, maar anderen tot heil moest verstrekken.

Ontvang onzen dank voor uw liefdevol streven. Uit het hart van uw zonen stijgt heden een jubeltoon, door heilige erkentelijkheid ingegeven, en die

alles overtreft, wat mijne zwakke woorden kunnen uitdrukken. Maar met dien jubeltoon vereenigen wij ons van ganscher harte. Zie op ons neer met welgevallen en aanvaard de hulde van het Christenvolk, dat luide betuigt; in het verleden heerlijke vruchten van uw arbeid te hebben geplukt, en nog heden ten dage door uwe werken te worden gesteund en gesterkt. Amen.

ALPHONSUS,

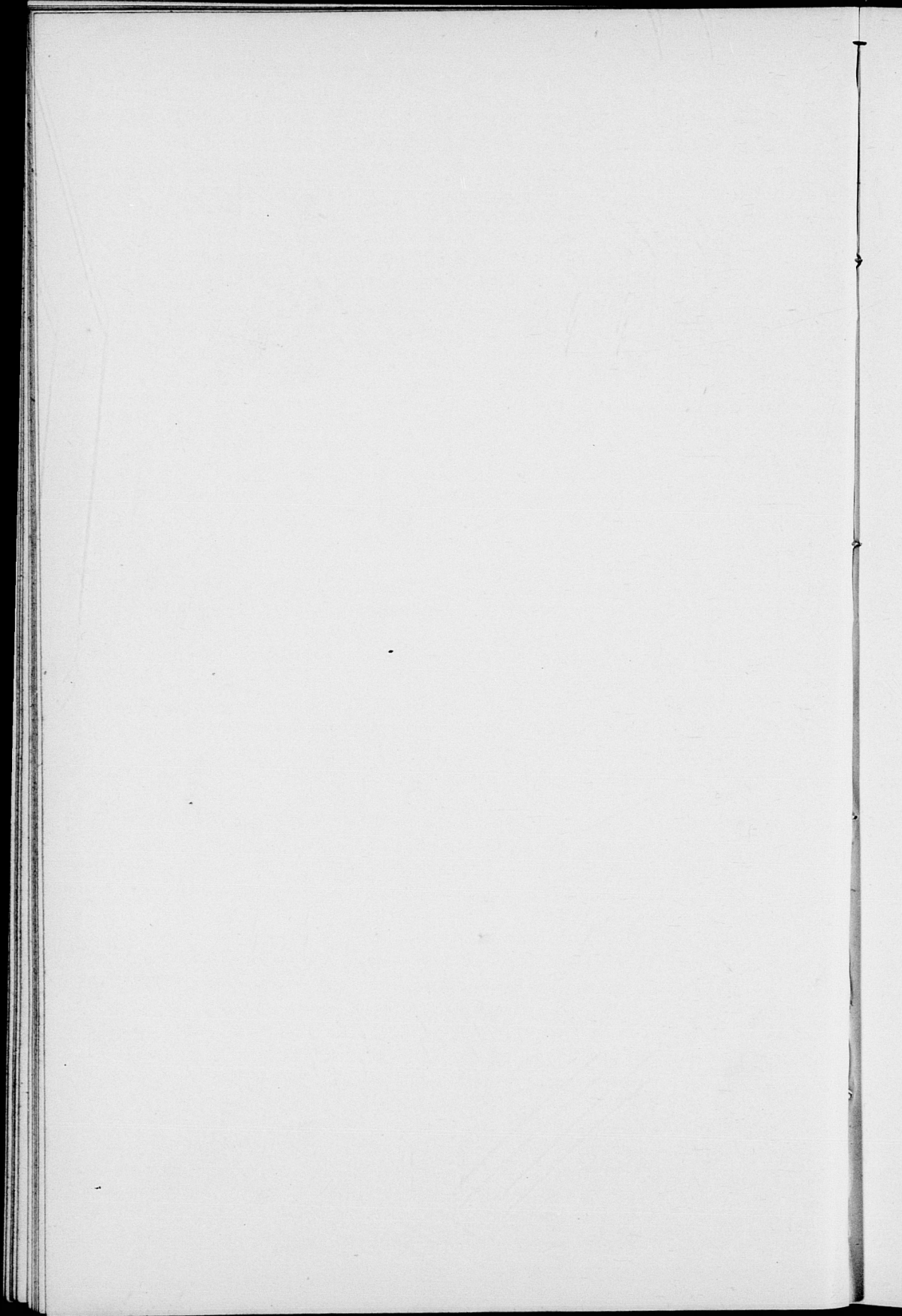
ALS DOCTOR DOGMATICUS,

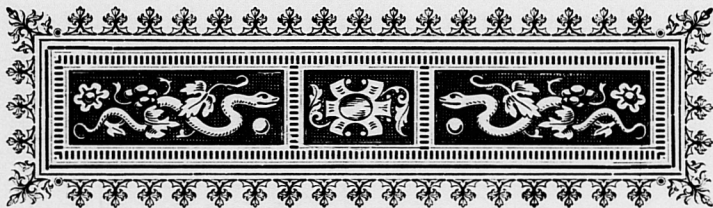
DOOR

MGR. B. H. KLÖNNE,

EERE-KAMERHEER VAN Z. H. PAUS LEO XIII.

PASTOOR VAN HET BAGIJNHOF TE AMSTERDAM.

*De caelestibus rebus disserendi aut scribendi
finem nunquam adhibuit, donec nonage-
narius..... expiravit.*

Nooit hield hij op te spreken of te
schrijven over de hemelsche dingen, totdat
hij op negentigjarigen leeftijd stierf.

OFFICIUM SI. ALPHONSI.

P dezen dag, den 31 Juli, het feest van
den H. Ignatius, den stichter van de Orde
der Jezuïeten, ben ik uitgenoodigd U te
spreken over den stichter eener andere Orde, over
den H. Alphonsus de Liguori, den grondlegger der
Congregatie van den Allerheiligsten Verlosser.

Zoo rijzen voor onzen geest tegelijk twee bewon-
derenswaardige mannen, wier reuzengestalten ons
de overweldigende macht Gods verkondigen. Twee
Heiligen, sterk door hun geloof, groot door eenvoud,
onverwinnelijk door eene heilige liefde. Twee fiere
ridders, die hun zwaard ophingen aan het altaar der
H. Maagd, om de gunst en de voorbede te winnen

van de heiligste, de schoonste der Jonkvrouwen, Jesus' heilige Moeder. Twee legerhoofden, die eene keurbende rondom zich verzamelden, en met nieuwe hulptroepen het strijdveld binnentraden, om het verzwakt en moêgestreden leger van Gods Kerk te versterken, en tot de overwinning te helpen voeren. Twee aanvoerders, die hun zwaar geschut plantten binnen Rome's vest, om haar te verdedigen bij den stormloop der door den duivel in dienst genomen huurlingen. Twee Orde-stichters, wier zonen de echo van Jesus' H. Naam deden weerklinken tot de grenzen der aarde, en in de missiën het H. kruis zegevierend ronddroegen onder de volkeren der Oude en Nieuwe Wereld.

Maar zij streden niet met ijzer en staal, zij droegen geen vernielend wapentuig en voerden geen verdelingskrijg. Hun wapen was het zwaard des geloofs.

Een dezer beide Godsgezanten werd, 25 jaar geleden, door den paus verheven tot Leeraar der Kerk; de H. Alphonsus ontving bij de kroon der Heiligen, die hem reeds sierde, den lauwer der Godgewijde wetenschap, en schittert aan het firmament der Kerk als een flikkerende ster, in de duisternis tot gids dienende voor het Christenvolk.

Geen wonder dat zijne geestelijke zonen, zich ten vierdag gerechtigd houdende, met kinderlijke blijdschap dit feest tegemoet traden en thans met juichende harten hunnen diepvereerden Vader en Leidsman huldigen. Wat wij hier aanschouwen, de feestdos van dit hoogaltaar, strekt tot getuigenis van hunne

liefde, van hunne dankbaarheid voor hetgeen God, tot heil van tallooze zielen, aan den H. Alphonsus en zijne volgelingen heeft willen schenken. Maar ook wij, wij allen, de levende getuigen van den zegenrijken werkkring der Congregatie van den Allerheiligsten Verlosser, deelen in deze feestvreugde en stemmen samen in den lofzang, ter eere van den H. Alphonsus aangeheven.

Wat mij persoonlijk betreft — hoe zwaar mij de taak ook vallen moest — het was mij eene vereerende uitnoodiging op dit zilveren jubelfeest over de grootheid van den H. Alphonsus te mogen spreken. Zullen anderen U den Heilige schetsen als den *doctor moralis*, als den grooten zedemeester, die zich alle priesters tot schuldenaars heeft gemaakt, of als *doctor asceticus*, als de Godminnende ziel, die in het innig verkeer met zijn Meester zich zoo hoog boven het aardsche wist te verheffen, mij viel de taak te beurt hem voor te stellen als den *doctor dogmaticus*, als den Kerkleeraar, die door zijne veelomvattende kundigheden en zeldzame geleerdheid, in woord en schrift de *dogmata*, de geloofswaarheden der Kerk verkondigde, vaak de diepste geheimen met een helder licht overgoot en elken aanval op de leer van Gods Kerk zegevierend afsloeg. Hij leidde 's Heeren kudde op den weg der waarheid en beveiligde haar tegen den aanval der vijanden.

Reeds op 17jarigen leeftijd had de H. Alphonsus het in de ongewijde wetenschappen zóó ver gebracht,

dat hij als rechtsgeleerde optrad en onder de advokaten van Napels zich een eere naam had verworven. De jongeling stond als man van ervaring bij rechtbank en rechtvragenden bekend en mocht zich een schitterenden loopbaan in de toekomst beloven. Maar zijn vrome moeder had hem met teedere bezorgdheid als een kostbare hemelgave gekweekt tot edeler bestemming. Of liever, de goddelijke Voorzienigheid had dezen bevoorreen jongeling tot hooger doeleinden voorbeschikt en riep hem van de rechtszaal naar het altaar, van het wereldlijk ambt tot de waardigheid van het priesterschap, hem verheffende tot pleitbezorger der H. Kerk.

Eenmaal opgenomen in de rij der levieten, werd de eer van Christus' Bruid hem het voorwerp van al zijn zielsverlangens. Aan de Kerk, waarvoor hij zelf van liefde blaakte, wilde hij allen binden door de gestadige verkondiging harer verheven waarheden, die hij nooit ophield te verdedigen, totdat hij op negentigjarigen leeftijd den geest gaf.

De waarheid, B. G., is niet altijd eenvoudig; zij vertoont zich niet open en bloot voor ieders oog. Neen; niet zelden ligt zij diep verborgen en valt moeilijk op te sporen. Evenals het edel metaal, het goud en zilver, in de aarde begraven, evenals de kostbare parel, in de schelp besloten, aan onze waarneming wordt onttrokken, zoo schuilt vaak de waarheid weg en wordt haar glans beneveld door de dwalingen, waarmede de menschelijke geest haar omhult. Maar hebben wij eenmaal het geluk de

waarheid te zien en te erkennen, dan schittert zij ons tegen als de zon in middaggluister; naar mate wij haar beter erkennen, stijgt ook de liefde, waarmee wij haar omhelzen. De H. Alphonsus, meer dan anderen met het licht van den H. Geest bestraald, wist in de diepe geheimen Gods door te dringen; zij werden hem een telkens rijker bron van liefde voor de goddelijke waarheden. Geen blijder voldoening voor zijn hart dan te spreken over de leerstukken des geloofs. Het was hem daarbij om het even, of hij leeraarde voor het kind, voor het landvolk, voor geleerden, of voor zijne medepriesters. Waar hij dit verheven ambt kon uitoefenen, liet hij geene gelegenheid voorbijgaan.

Zoo zien wij hem dan ook in zijn priesterlijk leven herhaaldelijk bezig, om zelfs het kind de grondwaarheden van den heiligen godsdienst in te prenten. De groote man daalde tot de kleinen af en zat in hun midden om te leeren. Men zegge niet: die arbeid kon ook door anderen worden verricht. Ongetwijfeld; maar niet op gelijke wijze. Want terwijl de H. Alphonsus onderwees, stortte hij tevens het liefdevuur, dat zijn eigen hart ontstak, in het teeder gemoed der kinderen over, hen leerende niet slechts de waarheid te erkennen, maar ook lief te hebben, hen niet slechts Gods heilige wetten voorhoudende, maar ook hen aansporende ze te volbrengen. De kinderziel was hem groot genoeg, om haar te bereiden en te sterken voor den levensstrijd, die haar wachtte.

Venite filii, audite me! timorem Domini docebo vos:

met deze uitnoodiging trad de H. Alphonsus onder het eenvoudige landvolk op, om de onwetendheid, de kwaal van zijn tijd, te verdrijven; want de zedelijke verwildering, waardoor de bevolking in het Napelsch rijksg gebied zich op treurige wijze onderscheidde, had, althans grootendeels, haren grond in het gebrekkig onderricht. Om deze onwetenden te leeren onderbrak de heilige kerkleeraar herhaaldelijk de ernstige studiën, die zooveel aantrekkelijkheid voor zijn nooit voldanen geest bezaten. Hoe diep ook verslonden in de overweging der goddelijke geheimen, waarin hij de hoogste zielevreugd smaakte; waar het eenvoudige volk zijn leering vroeg, toonde hij zich bereid; want hij bezat zijne wijsheid niet voor zich zelf alleen, veel minder om in ijdel welbehagen den eigen geest te vleien, maar om ook anderen meê te deelen van hetgeen hij onverdiend van God ontvangen had. Zoo trok hij van stad tot stad, van vlek tot vlek, van dorp tot dorp, om allen te brengen tot de waarheid. Door dat gestadig en innig verkeer met het volk en de menschen van allen rang en stand leerde hij hunne behoeften kennen en vormde hij zich een oefenschool, waaraan wij het te danken hebben, dat de H. Alphonsus in alles wat hij schreef uitmuntte door de juistheid zijner uitdrukkingen, de helderheid van zijne voorstelling en de doortastende kracht van zijn betoog; want volgens het getuigenis der geleerden onderscheiden zich zijne werken, zoo al niet als voortbrengselen der fraaie letteren, dan toch op het gebied der welsprekendheid door den

onweerstaanbaren drang der redeneering, door de diepe kennis van het menschelijk hart en van den vaak weerbarstigen menschelijken geest.

Hier ben ik in de behandeling van mijn onderwerp genaderd tot de beweegredenen, waarom aan den heilige van dit feest de hooge onderscheiding te beurt viel onder de Kerkleeraren te worden opgenomen. Want niet zijn verkeer met de kleinen, niet zijne vruchtbare missiën, maar zijne zeldzame geestesgaven, waardoor hij voor de geleerden en zijne medepriesters tot een veiligen gids strekte in de geheimen Gods, hebben hem den onvergankelijken lauwerkrans van het leeraarschap der Kerk doen verwerven. Geen priester ter wereld die zich niet dankbaar zal betuigen als een schatplichtige aan den H. Alphonsus. Nooit ontweek hij de moeilijke punten bij de behandeling van ingewikkelde vraagstukken. Met vasten tred stapt hij voort, telkens dichter zijn einddoel naderende, zonder zich van den waren weg te laten afleiden. Vandaar dat zijne tallooze werken voor de thans levende en de toekomstige priesterschap steeds als nooit verouderende bronnen zullen gelden, die niet te vergeefs worden geraadpleegd. Was het wonder, dat 25 jaar geleden de vertegenwoordigers der kerkelijke wetenschap aan Z. H. den Paus een smeek-schrift inleverden, waarin zij vroegen den H. Alphonsus de eer te geven die hem toekwam: de eer van het kerkleeraarschap? *Veneranda legio postulantium ex omnibus gentibus*, eene eerbiedwaardige stoet van smeekelingen uit alle volken en werelddeelen, 39

kardinalen, 10 patriarchen, 135 aartsbisschoppen, 544 bisschoppen, meer dan 850 eerbiedwaardige onderteekenaren plaatsten hunne namen op het evengemeld smeekschrift; zoodat wij mogen zeggen, dat de geheele Katholieke wereld samenstemde en gereed stond, om op het woord des Pausen den H. Alphonsus als Leeraar der Kerk te huldigen.

Voor den goeden herder is het niet voldoende zijne kudde te voeren naar de vruchtbare weiden, waar zij overvloedig voedsel vindt; hij moet haar ook beschermen tegen de wolven en tegen de wilde dieren, die de schapen komen bespringen.

De H. Alphonsus heeft niet alleen de geloofswaarheden aan allen verkondigd, maar hij toonde zich als *doctor dogmaticus* in zijn volste kracht, wanneer hij het zwaard des geloofs hanteerde, om de ketterijen, die de Kerk belaagden, af te slaan en hare vijanden op de vlucht te drijven.

Wij weten, B. G., dat reeds in het paradijs de strijd tusschen waarheid en leugen een aanvang nam. Toen God Adam met den dood bedreigde, als hij ongehoorzaam zou wezen, kwam de slang hem de leugen verkondigen, dat hij niet zou sterven maar een hooger leven verkrijgen: hij zou aan God gelijk worden. En toen Christus Zijn Kerk stichtte hief Hij dien strijd niet op, maar bereidde Zijne volgelingen er op voor. Terwijl te Bethleem de Wijzen uit het Oosten aan de kribbe nederknielden, zon Herodes op het moordplan der onnoozele kinderen. In den

tempel van Jerusalem klonk de voorspelling, dat Christus zou wezen tot opstanding en val van velen, dat Hij zou worden tegengesproken. En die tegenspraak heeft nooit ontbroken, zal duren zoolang de wereld staat. Zij openbaarde zich van eeuw tot eeuw in de tallooze ketterijen, waartegen de Kerk te worstelen had.

Die eeuwenoude ketterijen hebben in den H. Alphonsus een geduchten bestrijder gevonden; niet omdat de dwalingen niet reeds vóór hem waren wederlegd; de H. Alphonsus getuigt het zelf; maar de leugen is onleerzaam en hardnekkig; ook al vindt zij wederlegging, driest steekt zij telkens het hoofd op, als ware er nimmer een woord tegen haar ingebracht; zoodat niet zelden op aarde, zij het dan ook voor korten tijd, de echo der leugentaal sterker weerklank vond dan de echo der waarheid.

In zijne geschiedenis en wederlegging der ketterijen geeft de H. Alphonsus ons niet slechts eene dorre opsomming van veroordeelde stellingen en hare verdedigers; maar spoort met bewonderenswaardige scherpzinnigheid de dwaling in haren diepsten grond na en wijst ons het onderling verband der ketterijen aan. Uit het ontzaggelijk materiaal, door de geschiedenis der ketters geleverd, wist hij in zijne bestrijding juist datgene te kiezen wat ook aan het verre nageslacht nog dienstbaar kon wezen, om de Kerk van Christus tegen hare aanvallen te beschermen. Bovenal heeft de H. Alphonsus uitgeblonken in den moeilijken en gevaarlijken strijd tegen het Jansenisme, hetwelk door hem terecht *een pest* genoemd werd.

Deze noodlottige sekte vond haar ontstaan en haren aanhang bijna gelijktijdig in verschillende Rijken van Europa, om eindelijk tot op dezen stond nog een treurige naleving op onzen vaderlandschen bodem te vinden. Zij trad op tegen de allerwègen heerschende onverschilligheid en verslapping in den dienst des Heeren en wist daardoor aanvankelijk de gemoederen te winnen van vele vrome en eerbiedwaardige mannen. Maar, helaas, deze secte verviel in het tegenovergestelde uiterste; in plaats van de zwakken tot de Kerk te voeren, heeft zij door overdreven gestrengheid hen er nog verder van verwijderd. Volgens deze valsche leer weigerde onze goddelijke Verlosser, die Zijn laatsten druppel bloed voor de zondaren had gestort, aan velen zelfs de genade om zich door het gebed tot hunnen Zaligmaker te wenden; zoodoende een geneesmiddel gevende nog verderfelijker dan de kwaal. In plaats van het vertrouwen op Gods oneindige barmhartigheid te versterken, vermeederde zij slechts de vrees van Zijne gerechtigheid, den hulpbehoevenden mensch telkens verder van God terugstootende. De H. Alphonsus, het kwaad in zijne verste gevolgen doorschouwende en door zijne liefde tot de onsterfelijke zielen gedreven, wees tusschen de beide uitersten, die ten verderve voerden, den juisten middenweg, die op de hemelpoort uitliep. Hij, die door zijn heilig leven het minst noodig had een beroep te doen op Gods barmhartigheid, leerde aan allen die belast en beladen waren, hoe licht de last, hoe zoet het juk

des Heeren is, hoe eindeloos groot Zijne ontferming voor hen, die van goeden wille zijn. Tegen het Jansenisme streed de H. Alphonsus met al de kracht zijns geestes, omdat hij terecht met groote vrees voor de dreigende verwoesting vervuld was. De sekte was des te gevaarlijker, omdat zij haar steunpunt niet *buiten* maar *in* de Kerk trachtte te vestigen, teneinde haar binnensmuurs te bestoken; zij strekte bovendien tot punt van uitgang en tot voedsel voor de dwalingen der valsche wijsbegeerte, waardoor zich de vorige eeuw heeft gekenmerkt. De H. Alphonsus volgde de valsche profeten als op den voet; het deïsme en pantheïsme, de lange rij der spottende encyclopedisten, Voltaire en zijn volgelingen, zij vonden in Alphonsus' werken hun vonnis neêrgeschreven. Het gold daarbij niet alleen de waarheden waarvoor wij nog dagelijks ten strijd worden opgeroepen: de wezenlijke tegenwoordigheid bijv. van Christus in het allerheiligst Sacrament des altaars, of het onfeilbaar gezag der Kerk; maar de leer der goddelijke genade, den vrijen wil, de voortkoming des Heiligen Geestes, het mysterie der menschwording, de beide naturen in Christus. Tot in haar meest verborgen sluippaden sloeg de H. Alphonsus de dwalingen gade, om haar rusteloos te vervolgen zonder zelf te wankelen. Hebben vele vrome en geleerde mannen, evenals de H. Alphonsus, zich aan de oplossing der moeilijke vraagstukken gewaagd, niet zelden moesten zij de droeve bevinding opdoen, dat, zoo zij al niet geheel

van den veiligen weg waren afgeweken, dan toch aanleiding hadden gegeven tot eene terechtwijzing van het hoogste kerkelijk gezag. Bij den H. Alphonsus echter geen zweem van afwijking, hoezeer hij bijna 40 jaren lang als schrijver arbeide, de diepste geheimen behandelde en de leer der Kerk verdedigde tegen de valsche wijsgeeren der aan dwalingen zoo rijke achttiende eeuw.

Maar B. G., dit feestgetij werd niet enkel ingesteld om aan den Kerkleeraar de hulde onzer bewondering te brengen voor zijn zeldzame geestesgaven, veeleer om zijn machtige voorbede af te smeeken. Zijn heiligheid was de bron zijner geleerdheid: want *Sapientiae laudi accedat oportet sanctitatis splendor*. De H. Alphonsus heeft als andere Godsmannen door gebed en overweging aan den voet des Kruises zijn wijsheid verworven; want Calvarië is de leerschool der hoogste wijsheid.

Door zijn heilig leven bleef zijn geest onbedorven en werd des te ontvankelijker voor het goddelijk licht dat hem omstraalde. Roepen wij zijne voorspraak bij God in, opdat wij den weg, die ten hemel leidt mogen kennen en bewandelen en aan den avond van ons leven naar het voorbeeld van den H. Paulus, vol vertrouwen op Gods oneindige goedheid, mogen zeggen: ik heb het geloof bewaard; nu wacht mij de kroon der gerechtigheid. Amen.

ALPHONSUS,

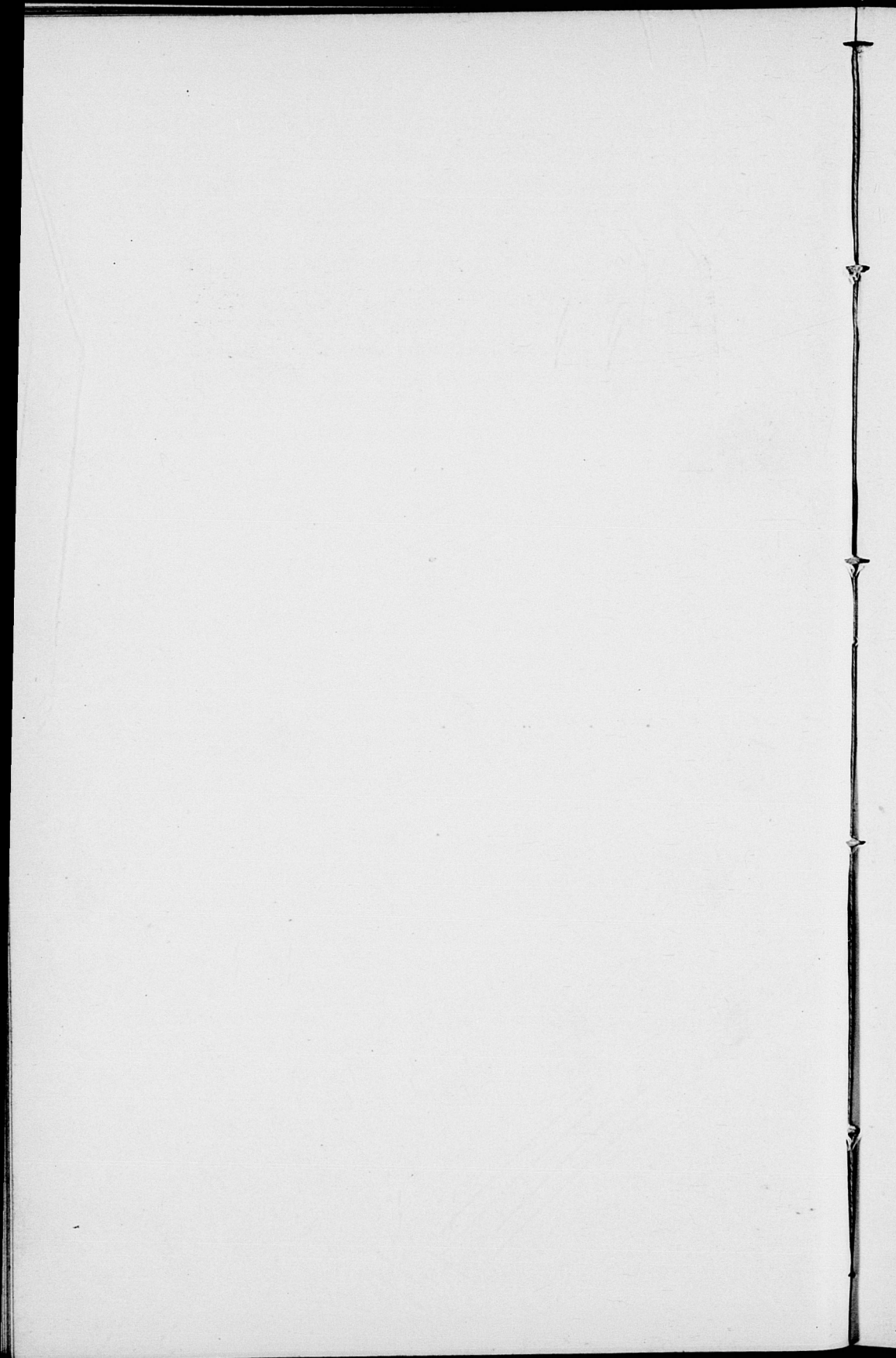
STICHTER VAN DE CONGREGATIE^e DES ALLERH. VERLOSSERS,

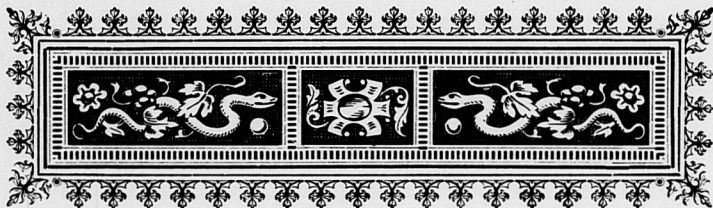
DOOR

M. J. A. LANS,

KANUNNIK VAN HET KATHEDRAAL KAPITTEL VAN HAARLEM.

PRESIDENT VAN HET GROOT SEMINARIE TE WARMOND.

*Non enim judicavi me scire aliquid inter-
res, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum.*

Ik heb geoordeeld onder u niets te
weten dan Jesus Christus en dien gekruist.

1 COR. II, 2.

AIJ staan, Beminde Geloovigen, aan den vooravond van den morgenstond, waarin, juist 200 jaren geleden, op den 27 September 1696, aan den edelman Don Joseph Liguori, een vroom en gevierd krijgsman, en zijne niet minder godvreezende en adellijke echtgenoote, Donna Anna Cavalieri, door Gods Voorzienigheid een zoon werd geschonken, en.... aan de Katholieke Kerk een nieuwe en roemrijke Heilige.

Reeds aan de wieg van Alphonsus openbaarde God Zijne plannen omtrent dit kind; de H. Franciscus de Hieronymo van de Sociëteit van Jesus, een man van heldhaftige deugden en met de gave der won-

deren, bezocht Alphonsus' gelukkige ouders korten tijd na diens geboorte, en door den hemel voorgelicht nam hij het kindje in zijne armen en drukte hij het aan zijn hart, zeggende: „Dit kind zal een hoogen „ouderdom bereiken, het zal zijn negentigste jaar „zien en bisschop worden, en Jesus Christus zal „zich van dezen kleine bedienen om groote werken „tot stand te brengen.”

Als zóó een Heilige heeft gesproken over een Heilige, die nog slechts in de eerste weken des levens was en in welken al de beschikkingen Gods nog moesten openbaar worden, — ach, B. G., vergeeft mij dan, wanneer ik hier op dezen feestdag slechts kom stamelen over hem, nu, na twee eeuwen, heel de negentig jaren zijns levens met al zijne werken, met al zijne zorgen, met al zijne bedieningen, met al zijne waardigheden, met al zijn lijden, met al zijne deugden voor allen open liggen; nu, nadat de Kerk hem als een harer verdienstrijkste en roemrijkste priesters, missionarissen, orde-stichters, bisschoppen op het altaar heeft geplaatst, ja zelfs hem, thans juist 25 jaren geleden, den zeldzamen eeretitel geschonken heeft van *Doctor Ecclesiae*, d. i. *Leeraar der Kerk*.

God echter, die Zijne Heiligen maakt, zij het ook niet zonder hunne trouwe medewerking met Zijne genadegaven, wordt geëerd en verheerlijkt, wanneer men den lof Zijner Heiligen verkondigt; Hij in Zijne goedheid zal, hoop ik, de zwakke woorden niet versmaden, welke ik over Zijn trouwen Dienaar tot

u ga spreken, en ze willen aannemen als een nederig en gering offer, dat tot huldiging van Zijne eigene wonderbare genadegaven Hem wordt aangeboden.

Ontelbaar, in waarheid, zijn de groote werken, waartoe God zich van Alphonsus heeft bediend: groot was hij door zijne afkomst uit een aanzienlijk geslacht; groot, in zijne jeugd, als rechtsgeleerde; als priester groot om zijne heilrijke prediking, om zijn zegenrijken arbeid in den biechtstoel; als missionaris groot om zijn gloeienden zielenijver, om de stichting van de Congregatie des Allerheiligsten Verlossers, om de ontzaglijke menigte godgeleerde en godvruchtige werken, die hij schreef; als bisschop groot om zijn zorgvol, voorzichtig en wijs bestuur; en in al die verschillende dienstwerken, ambten en waardigheden groot om zijne wonderbare en heldhaftige deugden. Waar zou ik eindigen, indien ik op die talrijke openbaringen van Alphonsus' waarachtige grootheid het licht moest laten vallen? Ik maakte derhalve eene keuze en nam mij voor, u te wijzen op slechts één zijner groote werken, ik geloof te mogen zeggen: op zijn grootste werk, het werk, namelijk, waarin hij ook thans nog altoos voortleeft en zijn arbeid voor God en de zielen ook thans nog altoos blijft voortzetten: de stichting van de Congregatie des Allerheiligsten Verlossers, de stichting der Redemptoristen, van welker verdienstvollen arbeid onder u gij zoo menigmaal de gelukkige en dankbare getuigen zijt.

Twee hoedanigheden vooral zijn tot zulk eene stichting noodig: diepe wijsheid en onverwinnlijke zielskracht. Maar waar die te vinden? In de helderheid en scherpzinnigheid van zijn verstand vond Alphonsus voorzeker iets, maar niet genoeg; in de raadpleging van vrome en geleerde mannen iets, maar niet genoeg; in zijne buitengewone kennis van het menschelijk hart iets, maar niet genoeg; in de geldelijke offers, die hem gebracht werden, iets, maar lang niet genoeg; in de steun en toewijding van de enkelen, die zich in den aanvang bij hem aansloten, iets, maar lang niet genoeg.... Waar dan, Heilige Alphonsus, waar hebt gij de diepe wijsheid en de onverwinnlijke zielskracht, voor uw moeilijk werk onontbeerlijk noodig, waar hebt gij ze gevonden?

Hier is 't mij, als hoorde ik de stem van Alphonsus met Paulus' woorden ons uit den hemel verze-
keren: *non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum*; ik heb geoordeeld niets anders te moeten weten dan Jesus Christus en dien gekruist!

Zietdaar, Geliefde Christenen, de verklaring van het geheim, hetwelk wij willen onderzoeken: wat al de zooeven opgenoemde menschelijke middelen aan Alphonsus niet geven konden, dat gaf hem de kennis van den gekruisten Christus alléén. Wie, vervolgens, den gekruisten Christus kent, hij wordt van zelf — 't kan niet anders — in liefde tot dien gekruisten Christus ontgloeid, en 't is die liefde, die liefde

alléén, welke in staat was om, waar alle menschenlijke krachten te kort schoten, waar alle menschenlijke berekeningen faalden, waar alle menschenlijke tegenkantingen zich opstapelden, toch in Alphonsus de onverwinlijke zielskracht levendig te houden, die hij voor de stichting zijner Congregatie noodig had.

Dit waren alzoo, in den diepsten grond, de hulpmiddelen, waardoor Alphonsus zijne roemrijke Congregatie heeft kunnen stichten; de hem noodige wijsheid vond hij in de kennis van den gekruisten Christus, de hem noodige zielskracht in de liefde tot den gekruisten Christus.

M. a. w. — en dit wil ik eenige oogenblikken met u overdenken — Alphonsus heeft de Congregatie der Redemptoristen kunnen stichten, omdat hij bezat:

I. de kennis van den gekruisten Christus in zijn geest,

II. de liefde tot den gekruisten Christus in zijn hart.

I.

Wie het oog voortdurend gevestigd houdt op Jesus Christus en dien gekruist, en aandachtig luistert naar de ingevingen, welke dáár aan de overwegende ziel worden geschonken, diens geest dringt al dieper en dieper door in drie groote geheimenissen, welke aldaar vooral worden gepredikt; vooreerst: de gerechtigheid Gods, die zulk een offer eischte, vervolgens: de boosheid der zonde, die zulk een offer noodzake-

lijk maakte, eindelijk: de barmhartigheid des Verlossers, die zulk een offer wilde geven.

De diepe zondeval onzer eerste ouders had zóózeer de rechtvaardige gramschap des Scheppers opgewekt, dat de hemel was gesloten en de mensch onder den vloek Gods lag bedolven. Er was geen middel ter wereld om den vertoornden God eene met de zonde evenredige voldoening te geven. Niet de offers des ouden Verbonds; want het bloed van bokken en stieren of de gesprengde asch eener jonge offerkoe konden, gelijk de Apostel zegt (Hebr. IX, 13), slechts heiligen „tot reinheid des vleesches”; niet de gebeden of boetedoeningen der weinige aan God getrouw gebleven rechtvaardigen: zij konden noch voor hun eigen persoon, noch voor anderen genoegzame voldoening geven, want ook zij, gelijk alle anderen, behoorden tot het besmette geslacht; niet ook de straffen, hoe zwaar ook, waarmêe de aarde voortdurend werd bezocht: zij waren het bitter gevolg der zonde, maar de schuld afbetalen en het recht op den hemel teruggeven konden zij niet. Niets van dat alles was in staat om voor de oneindige beleediging eene oneindige voldoening aan de goddelijke gerechtigheid aan te bieden. Dáárvoor was veel, veel meer noodig, dáárvoor was noodig het offer van een *mensch*, die waarlijk *God* was, van een *mensch*, die lijden kon, van een *God*, door wien het lijden eene oneindige verzoeningskracht erlangde. Toen is *God*, de Zoon, *mensch* geworden, en legde God, de Vader, op Hem al de misdaden en gruwelen der menschen: *propter scelus*

populi mei percussi eum (Isai. LIII, 8); die mensch-geworden God de Zoon droeg onze ongerechtigheden met zich mede op het kruis: *peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum* (1 Petr. II, 24). Dat offer van een God-mensch was de eisch van Gods gerechtigheid, het eenig-mogelijke offer ter wezenlijke voldoening: *Christus semel oblatus est ad multorum exhaustiunda peccata* (Hebr. IX, 28); het eenige offer van oneindige verdiensten is: de God-mensch, Jesus Christus en die gekruist.

Vandaar dan ook dat nergens beter de boosheid der zonde wordt doorschouwd dan aan den voet van dien gekruisten God-mensch.

Wij leeren, weliswaar, die boosheid kennen uit de tallooze en onafgebroken rampen, die sedert de eerste zonde heel het aardrijk drukken en door alle volkeren en geslachten evenzeer als in ieders eigen persoon worden gedragen en gevoeld. — Wij leeren die boosheid kennen uit de schrikwekkende straffen, waarmee de zonde menigmalen door Gods almachtige hand op aarde werd getroffen: de vaneenscheurende bodem der aarde, die de drommen van opstandelingen tegen Mozes en Aäron eensklaps in den afgrond verzwolg; de vuurregen, die de onkuische steden Sodoma en Gomorrha tot in hare grondslagen verteerde; de wateren van den zondvloed, die heel het menschelijk geslacht, op acht rechtvaardigen na, van de aarde verdelgde — deze en nog vele andere straffen leeren ons veel van de boosheid der zonde. — Wij leeren die boosheid kennen, als wij doordringen in de straffen

der hel: het eeuwig vuur, de eeuwig knagende worm des gewetens, de eeuwig wanhoop, de eeuwig be-rooving van Gods aanschijn.

Maar, mijne Geliefden, noch de rampen der wereld, noch de tastbare straffen van Gods wraak op aarde, noch de folteringen der eeuwig hel kunnen ons zulk een begrip van de boosheid der zonde geven als Jesus Christus en die gekruist. Slaat uwe oogen naar den heuveltop van Calvarië: een God, mensch geworden, de handen en voeten met wreede nagelen doorboord, met eene kroon van scherpe doornen om het hoofd, met een door geeselslagen vaneengescheurd lichaam, met stroomen bloeds uit al zijne ledematen vlietend, met brekende en stervende oogen, versmaad nog en gehoond en beschimpt door wie hem aan-schouwden, door God zelven verlaten, en zóó, zóó den smartelijksten en smadelijksten dood ingaande, ziet, mijne Geliefden, dat is de God-mensch, zóó geworden door de boosheid der zonde! *Vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra* (Isai. LIII, 5). Zegt mij, of gij die boosheid ergens beter achterhaalt dan bij Jesus Christus en dien gekruist!

¶ O wonder! Tot zulk een toestand gebracht worden, dat heeft die God-mensch *gewild: oblatu8 est quia ipse voluit* (Isai. LIII, 7); „zie, ik kom,” zoo had Jesus Christus bij zijn intrede in de wereld reeds gesproken tot zijn vertoornden Vader, „slachtoffer en offerande „wildet gij niet, maar een lichaam hebt gij mij toe-„bereid.... Zie, ik kom om uwen wil te doen”

(Hebr. X, 5; Ps. XXXIX, 7). God, de Zoon, zag den mensch, voor den hemel geschapen, van den hemel uitgesloten; Hij zag den mensch gevallen in zonde en niet in staat om zelf zich te redden; Hij zag, dat Zijn offer redding en verlossing en verzoening kon brengen — dáárom *wilde* Hij Zijn lijden, dáárom *wilde* Hij Zijn kruis, dáárom *wilde* Hij zijn dood.... o wonderbare barmhartigheid! En al zou ook één enkele druppel van Zijn bloed voldoende zijn geweest als een offer van oneindige waarde, omdat daarin het offer van een God-mensch was, Hij wilde al zijn bloed vergieten, tot den laatsten druppel toe, om toch maar de wereld te overtuigen, dat Zijne barmhartigheid zonder maat, zonder getal, zonder grenzen is. Stervend voor onze zonden heeft de gekruiste Christus, gelijk de H. Bernardus zegt: „de „zondaars om niet gerechtvaardigd, dienstknechten „gemaakt tot Zijne broeders, gevangenen tot Zijne „medeerfgenamen, ballingen tot koningen!” Erkent gij, Christenen, de barmhartigheid des Verlossers in Jesus Christus en dien gekruist?

Hoe moet dan wel Alphonsus, bij zijn trouwe studie op den gekruisten Christus, al dieper en dieper zijn doorgedrongen in die geheimenissen van Gods gerechtigheid, van de boosheid der zonde, van de barmhartigheid des Verlossers. Dan rezen voor zijn geest eene menigte zielen op, die de gerechtigheid Gods niet vreesden, die de boosheid der zonde niet telden, die de barmhartigheid des Verlossers niet zochten; ontroering greep hem aan bij de gedachte:

als eens de wraak Gods op hen mocht nederkomen!....
als eens het kruisigen van Christus door hen werd voortgezet! (Hebr. VI, 6).... als eens het kostbaar bloed des Verlossers voor hen vruchteloos zou vergoten zijn!.... 't Werd hem, als zag hij het vlammend zwaard van Gods gerechtigheid reeds uit de scheede getrokken om duizenden en duizenden te verdelgen; als zag hij duizenden en duizenden monsters oprijzen van zielen, door den gruwel der zonde misvormd en mismaaft; als zag hij de armen van den barmhartigen Zaligmaker, ach! te vergeefs uitgestrekt tot duizenden en duizenden, die Zijne omhelzing weigerden; dan sloeg Gods gerechtigheid over hen hem den angst om het hart; de gruwel hunner misdaden drong bittere zuchten uit zijn diep-ontroerd gemoed; de miskende barmhartigheid des Verlossers perste uit zijne oogen stroomen van tranen.... Wat zal hij doen?.... Zelf voor die zielen werken?.... O, zeer zeker, en ijverig en rusteloos en offervaardig; maar wat kan het werk van hem alléén bij zulk een menigte ongelukkigen? Zijn eigen persoon alléén kan slechts een veel te beperkt aantal zielen te hulp komen, en bij zijn dood zal zijn arbeid moeten eindigen.... O, als eens een aantal priesters met hem zou medewerken in zijn leven, en na zijn dood denzelfden arbeid zou willen voortzetten!.... Wat zouden dan talloos vele zielen voor de straffen van Gods gerechtigheid behoed worden, het bruiloftskleed der heiligmakende genade wederom aantrekken, deelachtig worden aan de barmhartigheid des Verlossers!....

Zóó rijpte in Alphonsus, door zijne kennis van Christus en dien gekruist, het grootsche plan om eene Congregatie te stichten tot redding der gevallen zielen.

II.

Het plan was gevormd. Maar hoe vaak worden plannen gemaakt, die nooit tot uitvoering komen, òf omdat de ware toewijding ontbreekt, òf omdat er hinderpalen oprijzen, waartegen men zich weldra, als men nog nauwelijks is begonnen, machteloos gevoelt, of zelfs bezwijkt. 't Komt, om 't in een enkel woord te zeggen, daarvandaan, dat zoo vaak liefde ontbreekt. Plannen *maken* is wel gemakkelijk, maar tot plannen *uitvoeren* komt men niet zonder liefde, — de liefde, die de toewijding kweekt, de liefde, die den tegenstand trotseert.

Alphonsus nu, door zijn diepe kennis van den gekruisten Christus in gloeiende liefde tot Hem ontbrand, zocht — 't is de aard der liefde — dien gekruisten Christus gelukkig te maken. En gij weet het, geliefde Christenen, de gekruiste Christus wordt dán gelukkig gemaakt, als vele zielen zich door liefde aan Hem verbinden.

Zielen winnen, derhalve, zielen winnen, zoovele mogelijk, voor zijn vurig-geliefden Verlosser, den gekruisten Zaligmaker duizenden en duizenden zielen ten geschenke aanbieden, zietdaar de eenige eerzucht van den H. Alphonsus, zietdaar het werk, waaraan

hij zich, brandende van liefde, onverstoord en onverdeeld ging toewijden.

Hij verzamelde eenige priesters om zich heen, vormde hen tot boetepredikers door de geloften van zuiverheid, armoede en gehoorzaamheid, door alle deugden van het kloosterleven, door voorschriften en vermaningen, door gebeden en boetplegingen; hij onderrichtte allen door zijn woord, maar eindeloos meer door zijn voorbeeld; hij doorgloeide allen van den zielenijver, die hem verteerde; zóó toegerust moesten zij, menigmaal in zijn gezelschap, altoos onder zijne leiding, henen trekken naar steden en dorpen, overal henen, 't liefst naar de geringsten, 't liefst naar de ongelukkigsten, 't liefst naar de diepst-gevallenen, met geen andere kennis dan de zijne: de kennis van Christus en dien gekruist, met geen andere liefde dan de zijne: de liefde tot Christus en dien gekruist, en dan prediken van de gerechtigheid Gods, prediken van de boosheid der zonde, prediken van de barmhartigheid des Verlossers; kortom, werken voor de zaligheid der zielen, rusteloos voort, tot alle offers bereid. En als dan eenmaal de onverwinlijke macht des doods zijn eigene stem en die zijner eerste metgezellen zou doen zwijgen, dan — zoo bad en vertrouwde hij — dan zouden andere en telkens weer andere volgelingen, even rusteloos, even offerv aardig, evenzeer door zijn geest bezielde, dat werk der missie-prediking voortzetten en uitbreiden, niet alleen in Napels, niet alleen in Italië, maar, mocht het zijn, door heel Europa, aan de

andere zijde des Oceaans, in alle oorden der wereld. En hij predikte zelf tallooze missiën, en hij won en vormde eene menigte metgezellen, en hij stichtte verschillende kloosters, en hij bracht, de hemel alleen weet hoevele zielen tot den gekruisten Christus, omdat hij, in zijne brandende liefde tot Hem, de meest volkomene, eene allesomvattende toewijding aan het stichten zijner Congregatie schonk.

Gij kunt echter wel bevroeden, mijne Geliefden, dat de vijand van het menschelijk geslacht Alphonsus' werk, waardoor zoovele zielen aan zijne kluisters werden ontruikt, geenszins met rust liet: Gods Voorzienigheid liet dat toe, maar daardoor juist is des te meer aan het licht gekomen, hoezeer Alphonsus den gekruisten Christus beminde; de kracht der liefde toch openbaart zich dan 't meest, als het offer des lijdens wordt gevraagd.

Nauwelijks was Alphonsus' plan te Napels bekend geworden, of van alle kanten rees de tegenspraak en de vervolging op: hier wilde men hem doen gelooven, dat hij veel te nuttig werkte voor de stad om die te gaan verlaten; ginds wees men hem op zijn zwak gestel, dat onmogelijk de arbeid en vermoeienissen van een rondtrekkenden prediker zou kunnen doorstaan; anderen beweerden, dat zijne geestvermogens gekrenkt waren en hij zich ijdele droombeelden van welslagen schiep; anderen beschuldigden hem van dweepzucht, waardoor hij zonder nadenken geloof sloeg aan voorspellingen en visioenen van geestelijke raadgevers en vrome kloosterzusters;

anderen verweten hem, dat hij hoogmoedig over zich zelven dacht en door de hem gebrachte loftuigingen waanzinnig was geworden; anderen schreven zijn plannen aan stijfhoofdigheid en halsstarrigheid toe; daar waren er die beweerden, dat hij met den duivel omging; zelfs hooggeplaatste bloedverwanten en overigens verlichte en ijverige priesters werden onder zijne tegenstanders en beschuldigers gevonden. — Alphonsus echter beminde Christus en dien gekruist.

Het duurde niet zeer lang, of een rampzalig verschil van gevoelen ontstond onder zijne volgelingen, helaas, met het treurig gevolg, dat zijne eerste metgezellen hem verlieten. — Maar niet verliet Alphonsus de offerkracht, die hij putte uit zijne liefde tot Christus en dien gekruist.

Hij had wel het geluk zijne stichting te zien goedgekeurd en bekrachtigd door het hoogste kerkelijk gezag, door Paus Benedictus XIV; hij zag zich wel bevoorrecht met het vertrouwen van den H. Stoel, toen hij, uit gehoorzaamheid aan het uitdrukkelijk bevel des pausen, het bisschoppelijk bestuur van St. Agatha der Gothen moest gaan dragen; maar toen hij, na 13 jaren, door zwakte en ouderdom schier uitgeput, zijn ontslag van het bisschopsambt erlangd had en zich in een zijner kloosters mocht terugtrekken, bijna 80 jaar oud, ach, toen eindigde nog Alphonsus' lijden om zijne Congregatie niet; verre van daar: toen bereikten de vervolgingen haar hoogste toppunt en behaalden zijne bestrijders eene nooit vermoede overwinning.

De grijze en afgeleefde Alphonsus verlangde vóór zijn dood de erkenning zijner Congregatie te verwerven van de Koninklijke Regeering. Een der twee raadslieden, aan welke hij de onderhandelingen daarover had opgedragen, omdat hij zelf door ziekte en ouderdom er niet meer toe in staat was, heulde in stilte met de onwillige en vijandig gezinde Regeering; heel de Congregatie geraakte nu in zulke ernstige en treurige verwickelingen, dat haar bestaan moest worden beschouwd als geëindigd. Daarbij kwam nog, dat een der leden, die zich in een huis der Kerkelijke Staten bevond, door bedrog en huichelarij het zóóver wist te brengen, dat de stichtingen in den Kerkelijken Staat niet slechts werden afgescheiden van de andere, maar zelfs alleen die stichtingen door het pauselijk gezag werden erkend. Nog erger: — 't verwondere u niet, Geliefde Christenen, dat Gods Voorzienigheid toeliet wat ik u zal mededeelen: de glorie van Zijn trouwen dienaar Alphonsus rijst er te hooger om! — Zelfs Paus Pius VI werd misleid; hij vaardigde, geheel verkeerdelijk voorgelicht, een stuk uit, waarbij verklaard werd, dat de stichtingen der Redemptoristen in het koninkrijk Napels geen deel meer uitmaakten van de Congregatie en derhalve van alle verleende gunsten en voorrechten vervallen waren, alsmede dat Alphonsus, in zijne hoedanigheid van Opper-Rector, van alle gezag ontheven en buiten de Congregatie was gesloten. Wel werd het huichelspel nog vóór Alphonsus' dood gedeeltelijk achterhaald en herstelde zich de goede verstandhouding tusschen den Heilige en den

misleiden paus, maar eerst vier jaren na den dood des Heiligen eindigde de strijd.

Wreede list des duivels! Arme Alphonsus, op meer dan 80-jarigen leeftijd uit zijne Congregatie gestooten die zijn werk, zijn troost, zijn glorie was!

Of liever: roemwaardige Alphonsus, die al dat leed, en 't laatste, 't hevigste voor uwe Congregatie hebt kunnen dragen met wonderbare gelatenheid en geduld! Alphonsus, wat zijt gij groot!

Dat ware onmogelijk geweest, niet waar? mijne Geliefden, indien niet de liefde tot den gekruisten Christus Alphonsus tot zulke zware offers in staat had gemaakt.

Wij lezen dan ook in zijne levensgeschiedenis, dat het kruisbeeld altijd bij hem stond en hij zijne akten van liefde nooit onderbrak; men zag hem menigmaal dat beeld met den teedersten oogopslag beschouwen, terwijl tranen vloeiden langs zijn gelaat; altijd, altijd, gelijk hij zelf verklaarde, was het lijden van Christus het onderwerp zijner overdenkingen; iederen dag bad hij den Kruisweg, totdat hij, 88 jaren oud geworden, niet meer voort kon, maar ook dan nog bad hij dien, zittende in zijn ziekenstoel vóór het kruisbeeld.

„Arme Jesus Christus,” schrijft hij in een zijner rondgaande brieven aan zijne medebroeders, „arme „Jesus Christus, als Gij eens door een der onzen niet „zoudt bemind worden!” Een andermaal sprak hij tot hen: „De liefde van Jesus Christus doet ons „geweld aan en dwingt ons schier onweerstaanbaar om „te maken, dat Hij ook door anderen worde bemind.”

Toen hem, gelijk ik daar straks verhaalde, tengevolge van een schandelijk bedrog het ambt van opperbestuurder der Congregatie door den paus ontnomen was, zuchtte hij: „Dat men mij mijne waar-
„digheid ontnomen heeft, deert mij weinig; 't is mij
„genoeg, dat men mij mijn Zaligmaker Jesus niet
„ontnomen heeft!”

God liet toe, dat Alphonsus in zijne allerlaatste levensjaren door zware bekingen en hevige angstvalligheden werd gekweld; o, hoe kwam toen Alphonsus' liefde voor den gekruisten Christus aan het licht! Dan sloeg hij telkens zijne oogen naar het kruis en riep uit: „Neen, neen, mijn Jesus, laat
„niet toe dat ik verloren ga!” Of: „Zend mij niet
„naar den afgrond der hel, want dáár kan ik u niet
„meer beminnen!” Een andermaal hoorde men hem in zijn bittere zielsangst met de armen om het kruisbeeld geklemd, verzuchten: „Maar mijn Jesus,
„zal ik dan het geluk niet erlangen om U eeuwig
„te beminnen!” Eens naderde de duivel tot hem om hem te bekoren tot wanhoop en sprak: „Wat zoudt
„gij kunnen hopen en wat zou ik hopen? Wij zijn
„immers veroordeeld tot de straffen der hel?”
„Maar dan zal ik,” hernam Alphonsus, „dan zal ik
„in de hel nog mijn Jesus Christus blijven beminnen!
„Mijne hoop is niet in mijne werken, maar in de
„verdienste van Zijn lijden en Zijn kruis!”

In zijne allerlaatste levensdagen, als nu en dan het wegstervend bewustzijn een oogenblik herleefde, hoorde men hem zuchten: „Mijn gekruiste Jesus, ik

„bemin U uit geheel mijn hart, want Gij zijt gestorven „voor mij”; of wel: „Ik offer alles op aan mijn „lijdenden Jesus”. En een der allerlaatste daden van zijn 90-jarig leven, die hij met schier uitgedoofd bewustzijn nog verrichtte, was deze: dat hij met stervende handen het kruisbeeld omklemde en het poogde te drukken aan zijne stervende lippen.

Zeer zeker, mijne Geliefden, wie zóó den gekruisten Christus bemint, is tot alles, ja, in waarheid, tot alles in staat, in hem leeft eene meer dan mensche-lijke, eene bovennatuurlijke, eene goddelijke kracht; wie zóó den gekruisten Christus bemint, hij telt geen hinderpalen, hij kent geen bezwaren, hij zegepraalt over vervolgingen; hij kan dragen wat te dragen komt, en lijden wat te lijden is; bij tegenspraak aarzelt hij niet, bij wederwaardigheid wankelt hij niet, bij vervolgingen bezwijkt hij niet.

Die liefde tot den gekruisten Christus, zoo gloeiend in Alphonsus' hart, gaf hem die onverdeelde toewijding aan zijne Congregatie en maakte, dat hij haar stichten kon in weerwil van zulk een mateloos lijden. Of neen, ik zeg verkeerd: juist door de geheime kracht van zulk een lijden werd zij te hechter gegrondvest, te sterker opgebouwd. Wat met lijden gesticht wordt staat vast, omdat in lijden hooger liefde tot Christus is. En gelijk Christus, naar de verzekering des Apostels, zich Zijne Kerk verworven heeft door Zijn bloed: *quam acquisivit sanguine suo* (Hand. XX, 28), zoo heeft Alphonsus zich zijne Congregatie verworven door zijn lijden vooral.

Zóó staat daar de Congregatie des Allerheiligsten Verlossers, dat reuzenwerk van Alphonsus, nog in onze dagen als het werk, gesticht en gegrondvest door Alphonsus' kennis van Jesus Christus en dien gekruist, door Alphonsus' liefde tot Jesus Christus en dien gekruist. En ik mag op dezen Heilige, als stichter zijner Congregatie, toepassen wat eenmaal Tertullianus zeide van de martelaars: *corona premit vulnera, palma sanguinem obscurat, plus victoriarum est quam injuriarum*; Alphonsus' Congregatie staat daar als eene kroon, die zijne wonden overstraalt, als een zegepalm, die zijn hartebloed overlommert, eindeloos grooter is het aantal overwinningen, door hem behaald, dan het aantal vervolgingen door hem geleden.

Roemt vrij dan op uwen Stichter, gij, feestvierende Paters en Broeders dier gezegende Congregatie! Brengt dank met juichend harte aan God, die vóór 200 jaren een Alphonsus aan de aarde, aan de Kerk geschonken heeft, en u tot volgelingen van dien minnaar des gekruisten Verlossers heeft uitverkoren! Zijn voorbeeld blijve u sterken, zijn voorspraak uw zegenrijken arbeid vergezellen!

En welke les zullen wij, mijne Geliefden, trekken uit hetgeen wij in Alphonsus hebben gezien?

Ach, laat ik het u openhartig zeggen — beschaming, ja, beschaming! Wat is onze liefde voor den gekruisten Christus, vergeleken bij die van Alphonsus? De oorzaak is: dat wij Hem zoo weinig kennen. — Hoe komt het, dat wij Hem zoo weinig kennen?.... Omdat de wereldschgezindheid — in onze tegenwoor-

dige dagen vooral — een dikken nevel neerzendt over onzen geest; wij zijn angstig om den gekruisten Christus te beschouwen, wijl wij gevoelen dat wij dan de veroordeeling te aanschouwen krijgen van hetgeen wij dag aan dag zoeken, rusteloos najagen. Het gezicht van de ijdelheden der wereld behaagt en vleit ons meer dan het gezicht van den goddelijken Martelaar aan het schandhout des kruises; het zingenot van de ijdelheden der wereld smaakt ons, helaas, zoeter dan het zielsgenot, hetwelk ons op Calvarië wordt aangeboden. Maar toch, niet in het eerste, in het laatste alléén is het middel te vinden om den hemel binnen te gaan. Alphonsus heeft geen andere kennis, geen andere liefde gehad dan Jesus en dien gekruist; daardoor zichzelf heilig gemaakt en duizenden anderen met hem. Houdt zóó, te midden van een wereld vol verleidelijke ijdelheden, immer het oog gevestigd op uwen gekruisten Zaligmaker: die ijdelheden zullen u niet kunnen bereiken; meer en meer zult gij in liefde tot Hem ontvlammen, in die liefde tegen alle wereldschgezindheid sterk worden, uwe kinderen en allen voor wie gij te zorgen hebt ervoor behoeden of ervan terugroepen, u zelve en vele anderen met u zalig maken. Wie, als Alphonsus, den gekruisten Christus op aarde heeft gekend en bemind, hij zal, als Alphonsus, den met glorie gekroonden Christus kennen en beminnen in den hemel.

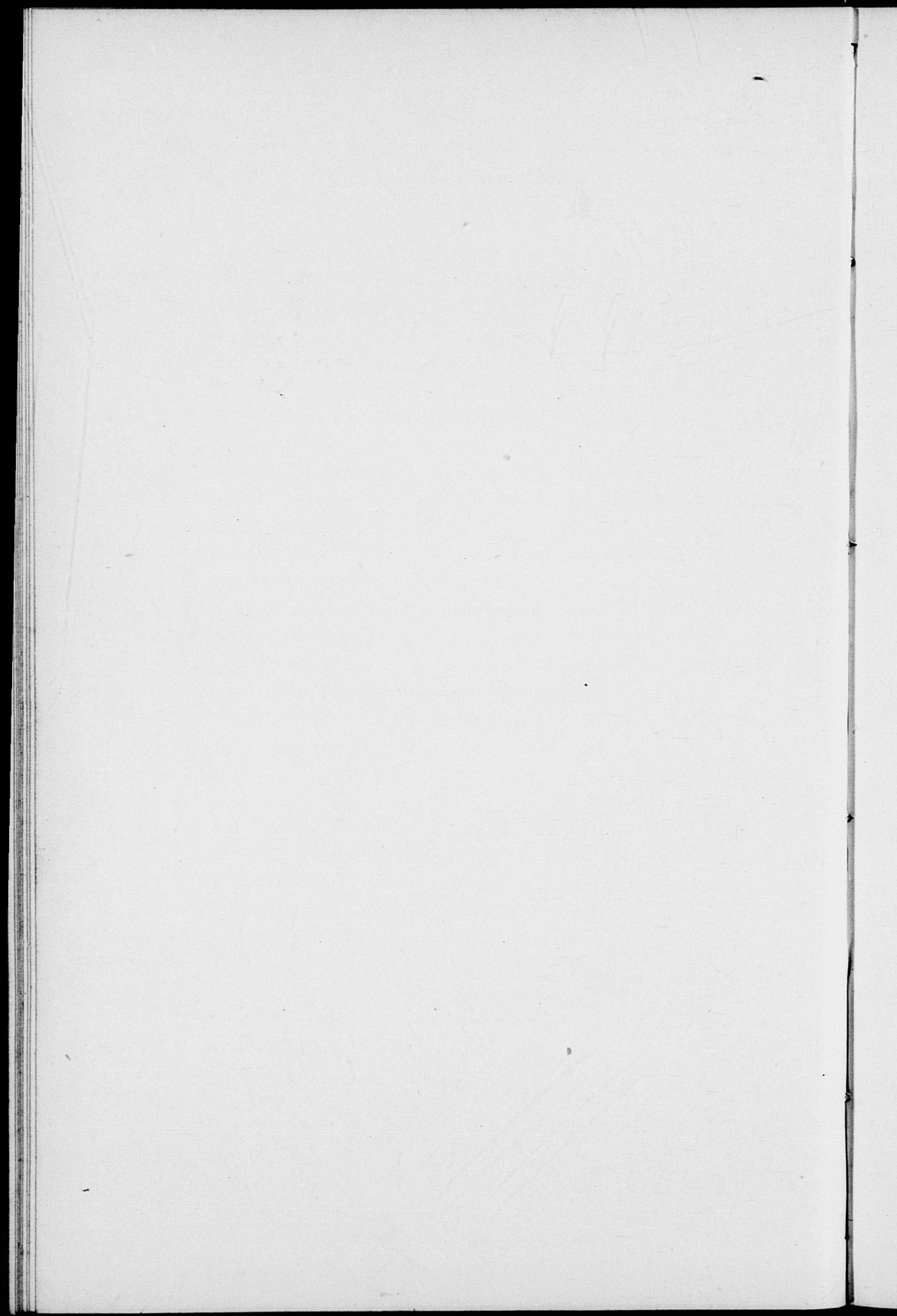
Die genadeschenke u en mij de Allerheiligste Verlosser door de voorspraak van zijn H. Alphonsus! Amen.

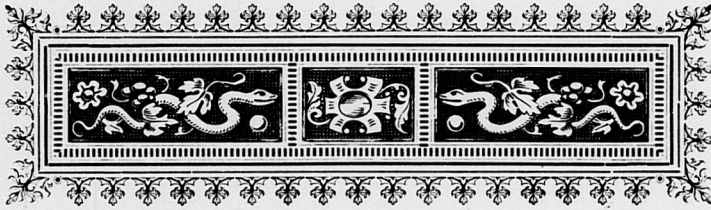

ALFONSUS EN DE MOEDER DES HEEREN,

DOOR

W. VAN NIEUWENHOFF, S. J.

*Quasi stella matutina in medio nebulae et
quasi luna plena in diebus suis fulget.... Et
thus ardens in igne.*

GAL. L:6-9.

ARE 't alleen erkentelijkheid voor de hartelijke liefde door den H. Alfonsus der Sociëteit van Jezus, mijne moeder, toegedragen en zijne innige deelneming in het uur harer zwaarste beproeving, ik zou het een voorrecht achten op den 200^{en} geboortedag van Gods verheerlijkten dienaar voor zijne zonen, navolgers en vereerders het woord te voeren. Geheel bijzondere redenen van blijdschap bieden mij evenwel deze dag en deze plek. 't Is Zaterdag, de dag toegeheiligd aan Maria, door Alfonsus zoo bemind; en deze plek is het oord door God gekozen om op Maria's voorspraak ontelbare gunsten te verleen, bedroefden te troosten en

zondaars te bekeeren. Is het mij dan vergund op Zaterdag, in de fraaie nieuwgebouwde kerk der wonderdadige Lieve Vrouw van 't Zand, over Alfonsus te spreken, zoo ligt dunkt mij de stef voor de hand, en moet ik U St. Alfonsus voorstellen als den vurigen en trouwen vereerder der allerheiligste Maagd:

I. Van zijne kindsheid af: *Stella matutina in medio nebulae.*

II. In zijn rijk en vruchtbaar leven: *quasi luna plena in diebus suis fulget.*

III. In zijn lijden en smartelijken dood: *quasi thus ardens in igne.*

I.

De godsvrucht, zoo leert ons de H. Thomas, is een opstijgen van den wil naar God en het hemelsche; somwijlen trekt God den menschelijken wil, nog voor deze tot bewustzijn is gekomen; teekent Hij met het merk der uitverkiezing, het kind op den schoot zijner moeder. Franciscus de Hieronymo, S. J. herkende dit teeken en verzekerde de ouders van den kleinen Alfonsus: „Dit kind zal den leeftijd van negentig jaren bereiken, tot de bisschoppelijke waardigheid verheven worden en de Kerk van God groote diensten bewijzen!” Zoodra echter de knop zich ontsloot, en Alfonsus' wil van de windselen der kindsheid bevrijd werd, gevoelde hij den trek naar het hemelsche, maar tevens de behoefte aan vleugelen om zich op te heffen; om het lichaam niet slechts te dragen, maar omhoog te houden; en hij koos hiertoe het

middel door den H. Bernardus aangewezen: de vereering der allerheiligste Maagd. Maria is de morgenster, die den dag aankondigt; dageraad, gaat zij den morgen vooruit; in de plannen des Allerhoogsten heeft zij de taak de menschen tot Jezus Christus te brengen. Alfonsus sloot zich aan bij de Congregatie der allerheiligste Maagd, die in de kerk der Sociëteit van Jezus te Napels sinds langer dan honderd jaren eene veilige wijkplaats der onschuld was. Als jongeling werd Alfonsus een sieraad der Congregatie, later een harer schitterendste glansen. Van Alfonsus is het heerlijke woord: „De Congregatie der H. Maagd is als de ark van Noë, zij rijst hoog boven de wateren der zonde uit, draagt het leven en bewaart voor den dood der zonde.” Van St. Alfonsus de stellige uitspraak, dat twintig Congreganisten, die trouw hunne plichten vervullen, samen niet zooveel zonden bedrijven, als één jongeling in de wereld, die geen lid der Congregatie is.

De liefde tot de allerheiligste Maagd is de machtige prikkel, waardoor ons hart gedreven wordt naar de hoogste schoonheid, die niet hier op aarde is. Hier verwelken de bloemen zoo spoedig; hier niets duurzaam, niets dat het menschelijk hart, door Augustinus *magnum profundum* — eene ontzettende diepte — genoemd, verzadigen kan. In St. Alfonsus' hart deed zich die neiging vroegtijdig gelden: zij wekte in hem het verlangen op naar den priesterlijken staat. Eene aardsche bruid deed zij hem voorbij zien; en gelijk de H. Ansfridus, die bisschop van Utrecht, en Don

Iñigo de Loyola, die stichter der Sociëteit van Jezus werd, zoo hing Alfonsus de Liguorio aan 't altaar van Gods Moeder zijn degen op. Ook hij koos haar tot Koningin zijner gedachten, voor haar zijn vlekkeloos hart.

II.

In zijne geestelijke brieven spiegelt Alfonsus' liefde voor Maria zich heerlijk af.

Hij noemt Maria *zijne hoop, zijne Moeder, zijne goede, dierbare Moeder*. Op *hare hulp vertrouwt hij*. „Als God u tot het andere leven roept,” schrijft hij aan een kranke, „vergeet niet mij aan te bevelen bij Maria.”

Hij wekt zijne geestelijke zonen en dochteren dringend op tot haar hun toevlucht te nemen. „Wilt gij heilig worden,” schrijft hij, „bemin haar vurig, en roep altijd hare hulp in.” „Heb veel devotie tot de H. Maagd, verzuim geen enkelen dag haar te bezoeken om u geheel aan haar toe te wijden.” „Van het gebed voor 't Allerheiligste en tot Maria hangt alles af.”

Tot een, die misdaan heeft, luidt het: „Maria zal u den misstap doen inzien.”

Tot een lijdende: „Wanneer gij u zoo erg bedroefd gevoelt, keer u dan altijd tot het kruisbeeld en tot Maria de Moeder van smarten en vraag haar alleen de genade u geheel over te geven aan Gods wil.”

Wanneer men hem bericht, dat eene groote gunst is verkregen, schrijft hij: „Nu is het tijd om Maria

nog veel inniger te gaan beminnen. Doch het grootste genoegen, dat gij haar kunt doen, is dat gij Jezus Christus meer bemint!"

Den novicen zijner Congregatie stelt hij Maria voor als *de Moeder der volharding* en schrijft: „Wie zijne toevlucht neemt en nemen blijft tot Maria, kan onmogelijk zijne roeping verliezen. Ik zegen u in Maria's naam."

Hij beklagt zich, dat iemand hem in naam van Maria eene gunst vroeg, die hij weigeren moest. 't Is of een verwijt hem bijblijft, dat hij het deed. Anderen wekt hij op om te bidden: „O mijne goede Moeder Maria, doe mij Jezus Christus beminnen!"

„Sterf," schrijft hij, „met de woorden op de lippen: mijne dierbare Moeder Maria!"

Zelf dankt hij God, die hem de eer en de vreugde schenkt overal Maria's heerlijke gunsten en voorrechten te mogen verkondigen. „Dit troost me en vervult mij met hoop, dat die goede Moeder niet zal nalaten voor ieder van ons op zeer bijzondere wijze zorg te dragen en ons de genade te verwerven om heilig te worden."

Kon Alfonsus zóó schrijven, indien zijn hart niet brandend van liefde was? Bij wijlen stortte hij zijne ziel in zangen uit, zijne innigste en teederste verheerlijkten Maria. Bij wijlen klonk zijn lied onder de bogen van het heiligdom, maar heel zijne ziel werd hoorbaar in 't *Magnificat*. Bij de tonen van een speeltuig, nog eerbiedig te Napels bewaard, weerklonk in het dal en op de heuvelen Maria's naam als een, die na Jezus hem het dierbaarst was.

Hij heeft een boek geschreven, dat tot titel draagt *De gloriën van Maria*. O, ik weet, dat Alfonsus' talent en wetenschap, zijn ijver voor het huis van God, zijne bezorgdheid voor het heil der zielen hem sinds vijfen-twintig jaren den eeretitel van *Leeraar der Kerk* hebben verworven; dat hij ons weenen leert over de smart van den lijdenden Jezus, ons dag aan dag geleidt voor het Tabernakel aan Jezus' voet; dat hij de Bruid van Christus op den weg der volmaaktheid tot gids verstrekt en, getrouw aan zijne belofte om al zijn tijd voor God te besteden, ons met eene reeks van vrome en heilzame boeken heeft verrijkt, maar *De gloriën van Maria* is Alfonsus' boek bij uitnemendheid; daar geeft hij zich geheel met al de innige warmte van zijn beminnend hart. Gelijk de bij van bloem tot bloem gaat en overal zoeten honig gaart, zoo verzamelde Alfonsus in een allerzoetste honigraat al het beste en schoonste door heilige Kerkleeraars en schrijvers over Gods machtige Moeder te boek gesteld. Dit boek is de ontwikkeling ééner gedachte: *quia potestas Dei est et tibi Domine misericordia*. Ps. 61. Toen Maria Moeder Gods was geworden, werd het rijk van God als het ware in twee helften gedeeld; haar Zoon, de Koning, behield zich de gerechtigheid voor, Zijne Moeder stelde Hij aan over geheel Zijne barmhartigheid. Alfonsus' boek: *De gloriën van Maria*, is een in vlammeende woorden geschreven dichtstuk, waarvan elke bladzijde u den juichtoon van Bernardus doet herhalen: *Salve Regina, Mater misericordiae!*

Zóó schreef Alfonsus over Maria, maar het geschreven woord mist altoos den drang, de overweldigende vaart, de ziel van het levende, gesproken woord. In de prediking van het woord Gods verscheen deze vereerder van Maria in zijne volle kracht. Wanneer zilveren kinderstemmen, gedragen, maar niet overstemd door een gedruisch als van vele wateren, den rozenkrans gebeden hadden, dan bleek uit den overvloed des woords, welk voorwerp Alfonsus' hart vervuld had. Dan predikte hij over de geheimen des geloofs; de donder van Gods eeuwige waarheden rolde, maar op eens deed hij voor het oog der zuchtende schare 't beeld van Maria verschijnen, als een regenboog van Gods barmhartigheid. Dat was zijn machtigste wapen, door hem voor 't laatst bewaard, omdat hij daardoor zeker van de overwinning was. Wanneer Alfonsus dit wapen hanteerde, gaf de hardnekkigste zondaar kamp en zonk snikkend neder aan de voeten van Alfonsus' Koningin, de Moeder der barmhartigheid.

De H. Bernardus verzekert ons, dat het in de eeuwen niet gehoord is, dat iemand, met zonden beladen, zijn toevlucht tot Maria nam, en verlaten is geworden -- maar wanneer zij dan gevoelig is voor de tranen van den zondaar, zal zij ongevoelig blijven voor de hartelijke liefde van Alfonsus? Zal zij hare goedertierene oogen niet slaan op dezen trouwen dienaar, die haar onophoudelijk zoo verheerlijkt? Heeft niet Bernardus ons leeren bidden: *illos tuos misericordes oculos ad nos converte?* Weest gerust,

geliefden, zij heeft het gedaan. Alfonsus preekte te Amalfi en sprak over zijn dierbaarste onderwerp: Maria. Daar valt er een straal van schitterend licht op het gelaat van den spreker. Het volk wendt verbaasd den blik naar de zijde, vanwaar die glans uitging. 't Was een stralenbundel, die van 't Mariabeeld midden voor 't altaar, recht op Alfonsus schoot. „Mirakel! mirakel!” riep het volk, dat getuige was, hoe Maria met welgevallen de oogen sloeg op den trouwen dienaar, die haar verheerlijkte. De gebeurtenis, die te Foggia plaats vond, was nog aangrijpender. Alfonsus preekte over de allerheiligste Maagd, en aan zijne zijde stond hare beeltenis. Op eens, in het vuur zijner preek, rijst Alfonsus door eene bovennatuurlijke kracht gedragen, omhoog. In geestverrukking zweeft hij voor aller oogen in de lucht, terwijl een lichtglans, die van het Mariabeeld uitgaat, hem omstraalt. Het volk breekt uit in kreten en tranen van ontroering, geniet niet minder dan zes minuten van dit hemelsch schouwspel. Van welken heilige lezen wij iets dergelijks? Wien heeft er, zoo als de maan haar licht aan de zon ontleent — *luna plena in diebus suis* — geblonken van Maria's glans en heerlijkheid, gelijk Alfonsus? O nu verwondert het mij niet, dat niemand weerstand bieden kon aan Alfonsus' woord! Dat volken, steden, gewesten ontroeren op het hooren van Alfonsus' naam! dat de Kerk ze ontelbaar noemt, de vijanden, die hij verzoend heeft, de afgedwaalden, door zijn woord terug gebracht. Maria had van haar voor-

rechten aan Alfonsus meêgedeeld. Voor haar de wierook zijns levens, zijne liefde, de geurige wierook van zijn woord en geschrift; voor hem de blik van haar moederoog, de zonneglans van haar aangezicht: *quasi luna plena in diebus suis*. Zij verscheen hem twee malen in 't openbaar te Amalfi en te Foggia, maar zijn ootmoed heeft ons verborgen, hoe dikwijls zij zich aan hem vertoonde in zijn gebed, in zijne eenzaamheid, in den nacht. Hoe dikwijls van engelen omringd; hoe dikwijls met Jezus haar goddelijk Kind op den arm! Van haar ongetwijfeld had hij zijne allervurigste liefde voor Jezus Christus geleerd. Is zij niet de morgenster, rijzend uit de nevelen der zonde, als bode van den dag, die geen avond kent? Het licht, dat van haar afstraalde op hem, deed hem lezen in de harten, de geheimen der toekomst ontsluiëren. Zij, de morgenster, verleende haren trouwen dienaar, op zijne beurt, de zondaars tot Jezus te brengen, zij deelde hare taak aan hem mede: *dedit ministerium reconciliationis*.

III.

Maar de morgenster houdt op te schijnen, als de dag is aangebroken, en de wierook geeft zijne geuren alleen in 't vuur: *thus ardens in igne*. Alfonsus had de zielen met God verzoend, had gestraald van Maria's heerlijkheid, doch in het vuur des lijdens rees van hem de zoetste geur omhoog. Als door het vlekkelooze hart zijner lieve Moeder Maria drong een

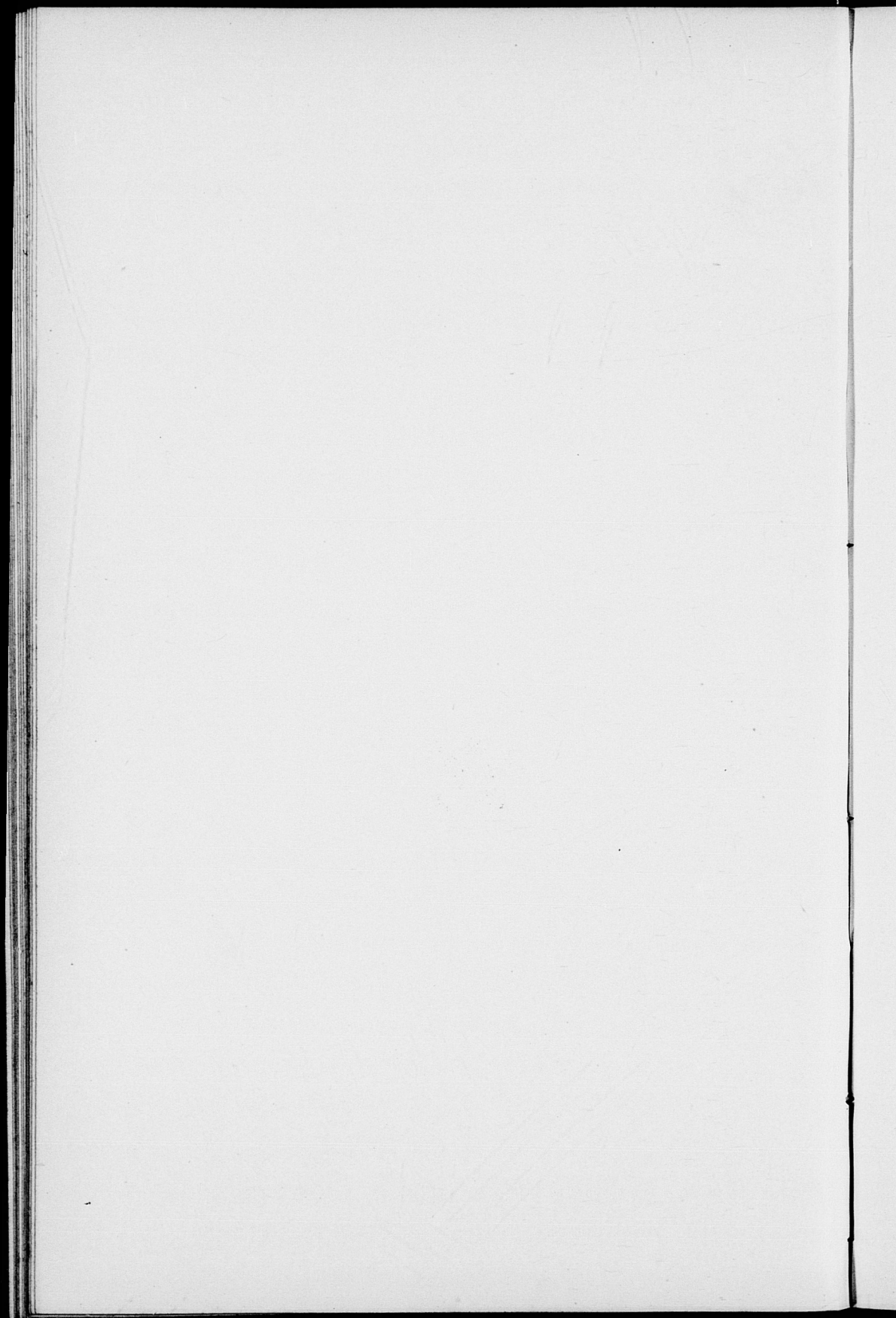
zwaard van onuitsprekelijke droefenis door het zijne. Met haar heeft hij de schrikwekkende duisternis van Calvarië gekend; als zij heeft hij den kreet vernomen: „Kom nu af van het kruis, dan zullen wij in U gelooven!” Maar toen Alfonsus in zijn doodsangst snikte: „God, mijn God, waarom hebt gij mij verlaten?” toen de dood hem toelachte als de eenige verkwikking in zijne benauwdheid, van God en menschen naar 't scheen verlaten en door den duivel gekweld, toen stond naast zijn kruis de trouwe Maagd, zijne lieve Moeder Maria, en zij hield hem staande in zijn bangen strijd.

De Koningin der Aartsvaders vertroostte dezen vader van een nieuw geslacht, dat de beproeving voorbij zou gaan, en zijne nakomelingen hem als hun vader vereeren en verheerlijken zouden de eeuwen door. De Koningin der Belijders wees hem op de ontelbare zielen, door zijn woord en leering op den weg der volmaaktheid geleid. De Koningin der Maagden deed hem luisteren naar het nieuwe lied door zijne zonen en dochteren gezongen aan de Bruiloft van het Lam. De Koningin der Martelaren fluisterde hem de woorden toe, in haar vervuld: *Secundum multitudinem, naar de veelheid mijner smarten in mijn harte uitgestaan, hebben Uwe vertroosting mijn ziel verblijd*. Ps. 93. Dit was haar laatste woord; toen brak dat uitgeweende oog, toen ging deze gelouterde ziel omhoog tot God, als de laatste wierookdamp, die opstijgt uit den gloed.

O Vader Alfonsus, om het loon, dat gij geniet voor uwe deugd, arbeid en lijden; om de glorie uwer

hemelsche Moeder, die thans uwe heilige ziel omstraalt, zegen ons in Maria's Naam! Zegen uwe zonen hier in Nederland en over heel de wereld! Zegen uwe getrouwe vereerders in dit heiligdom der machtige Maagd; zegen de Sociëteit van Jezus, die gij in uw leven zoo lief hebt gehad! en verkrijg voor ons allen van de *Moeder der volharding* de genade, om in allen nood onze toevlucht tot haar te nemen en overal hare heerlijkheid te verkondigen, opdat zij „voor elk onzer eene geheel bijzondere zorg drage en ons de hulp verwerve om heilig te worden.” Amen.

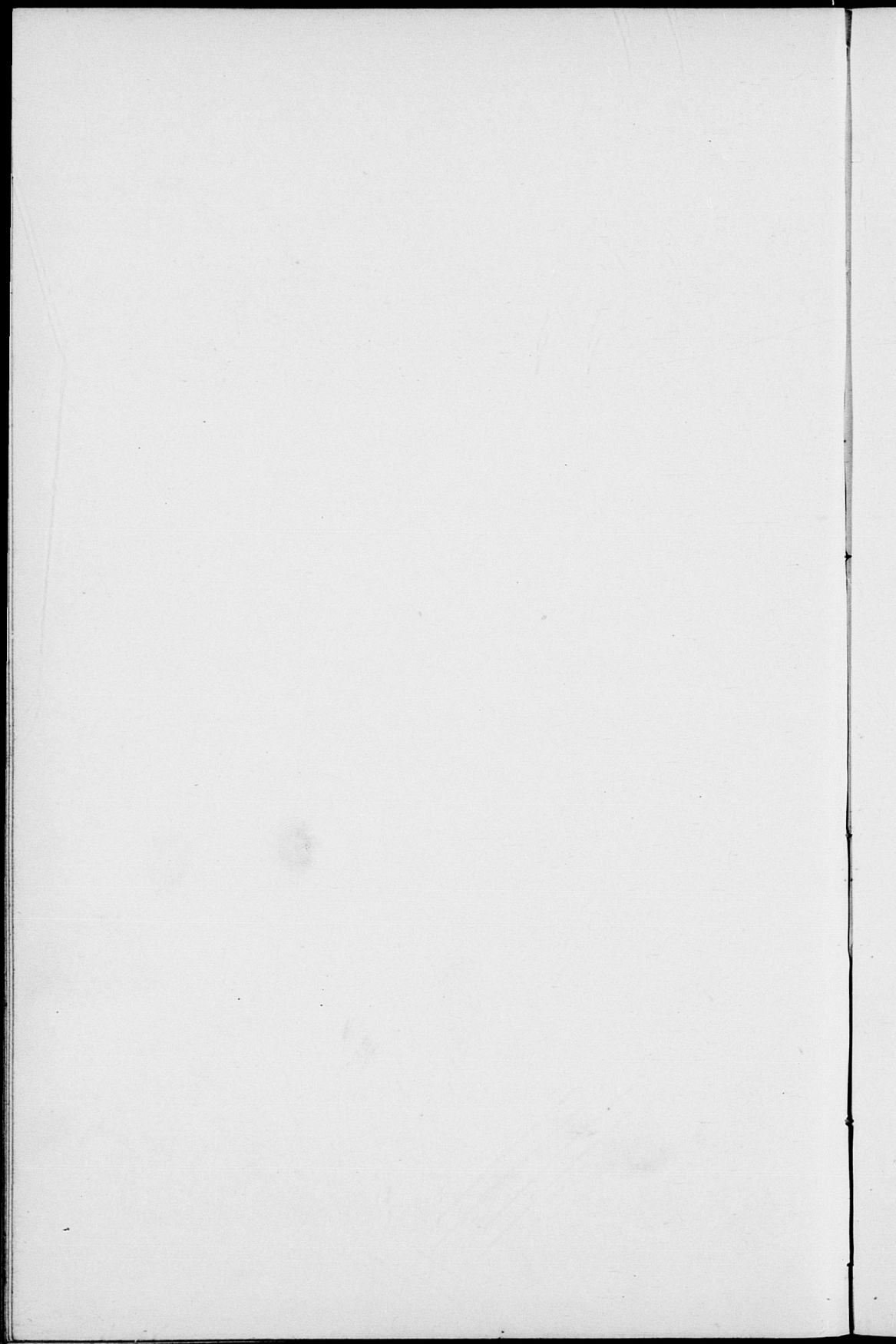
DE H. ALFONSUS EN ZIJNE EEUW,

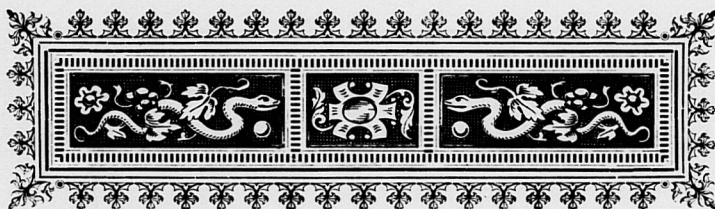
DOOR

DR. H. J. A. M. SCHAEPMAN,

HOOGLEERAAR AAN HET SEMINARIE
RIJSENBURG,

LID VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

*Spiritus Domini super me, eo quod
unxerit Dominus me..*

ISAIAS LXI:1.

DE verheven voorspelling van den Profeet
Isaias luidt in haar volle, klare majesteit
aldus:

„De geest des Heeren is op mij, want de Heer
heeft mij gezalfd;

„Hij heeft mij gezonden om een boodschap te brengen
aan de zachtmoedigen; om te genezen de gebrokenen
van harte; om uit te roepen voor de gevangenen
vrijheid, voor de gekerkerden opening der poort;

„om te prediken een genadejaar van den Heere,
een dag der wraak voor onzen God; om te troosten
alle treurenden;

„om te toonen aan de treurenden Sion en hun te geven de kroon in plaats van de asch, de olie der vreugde voor den rouw, het kleed der eere voor den geest der treurnis en in dat Sion zullen geroemd worden sterken in de gerechtigheid als eiken, een woud den Heere ter verheerlijking geplant;

„en wat sinds eeuwen verwoest lag zullen zij opbouwen en oude bouwvallen zullen zij oprichten en hernieuwen zullen zij verlaten steden, van geslacht tot geslacht woestenij..”

In haar levende, glorie stralende werkelijkheid geldt de profetie van Hem, die was en is en blijft, van Wien zijn het gisteren, het heden en het morgen, geldt de profetie van den Messias der volkeren, den ongeschapen Zoon, die de menschelijke natuur door de vereeniging met den goddelijken persoon heeft gezalfd, die Zijnen geest, den Geest den Trooster over de wereld heeft gezonden, geldt zij van den Heer der Apostelen, den Koning der Kerk, het Sion hier beneden, het Sion hier boven, waar Hij, de gezalfde des Heeren Jevoha, ons zalven zal ter onsterfelijkheid.

Van het Menschgeworden Woord, dat het woord gaf aan de Profeten, geldt deze profetie dan allereerst en in volstrektelijk vollen zin. Maar zij mag ook gelden en zij geldt ook van die groote en verheven dienaren Gods, die als waarachtige gezalfden des Heeren, den geest des Heeren dragend, door het leven zijn gegaan. Zij mag gelden van hen en dat

naar het bestel van den Christus zelf! Want Hij, die sprak: „Gelijk de Vader Mij gezonden heeft, zoó zend Ik U,” Hij, die gezegd heeft: „Als de wereld U haat, zoo weet, dat zij Mij eer dan U gehaat heeft;” Hij die voorspelde: „Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook U vervolgen,” Hij, die bevelend bad en biddend beval: „Ik wil, Vader, dat waar Ik ben, ook mijn dienaar zij;” Hij, die ons gelijk is geworden om ons gelijk te maken aan Zichzelven, die ons als het hoogste doel gesteld heeft gelijk te worden aan Hem, Hij heeft ons het recht gegeven om wat in Hem vervuld is ook in Zijn volgers nagebeeld te zien en de woorden van eere, die uit de eeuwigheid door de eeuwen over Hem zijn uitgegaan, ook te laten klinken van Zijn heiligen als woorden van eere en onsterfelijken lof.

En zoo neem ik dan op dezen dag de hooge woorden van den Profeet onder de Profeten op mijne onwaardige lippen en laat ze klinken en weerklinken ter eer en ter glorie van God, ons zichtbaar in Zijn' dienaar Sint Alfonsus Maria de' Ligorio, Belijder, Bisschop, Leeraar der Kerk.

Inderdaad: over hem was de geest des Heeren en de Heer had hem gezalfd. Gezalfd met wijsheid, gezalfd met liefde. Gezalfd tot het woord, gezalfd tot de daad. Hij heeft waarlijk aan de kleinen, de goedaardigen, de zachten van harten, de nederigen, de verdrukten de boodschap des levens gebracht en hun het brood des levens gebroken; hij heeft vrijheid gepredikt en gerechtigheid met en door en in God.

Ego Dominus diligens justitiam, „Ik, de Heere, Ik heb het recht lief” is het woord, dat hij heeft doen rondgaan tot beroering en tot bevrediging. Hij, hij heeft het welbehagen des Heeren verkondigd en in den God van alle genade den God, die zich wreekt over haat en laster, geopenbaard. In de duisternissen van zijn tijd heeft hij de glorie van Sion doen stralen; hij heeft sterke mannen gekweekt en reuzen uitgezonden; wat woest was en verlaten heeft hij weer doen leven en bloeien:

*Illum ruentis saeculi
Fecit Redemptor vindicem*

Hem maakt der werelden Verlosser
Tot Schutsheer van een stervende eeuw.

Een stervende eeuw, de eeuw van Sint Alfonsus...

Er zijn tijdperken in de geschiedenis, die men onvruchtbaar heeten moet, voor welke geen andere naam kan worden genoemd. Onvruchtbaar, maar bewegelijk en rumoerig en levendig genoeg. Schoon zelfs, van een langs de aarde slingerende, aan de aarde bindende schoonheid. Schoon als met de schoonheid der woekerplanten, die geen stam en kroon verheffen, maar het rechte pad bedekken en versperren. Alle ware leven en alle waarachtige vruchtbaarheid stijgt, beurt op, verheft; *sursum*, *sursum*, naar boven, naar boven is haar levenszucht, de toekomst hier beneden, de zaligheid daar omhoog. De eeuw van Sint Alfonsus wist van die vruchtbaarheid niets, kende van dat leven geen tintel of vonk. Zij was de eeuw der dorheid, de dorheid, die de H. Schrift

ons zoo dikwijls teekent in beeld en werkelijkheid. De dorheid: de harde, heetgeblakerde rots; de ongeploegde akker met gebarsten voren; de waterlooze stroom met slijkerige bedding; de dorheid: de moeder met verlepte borst, de vader zonder zonen, het huis zonder rouw en zonder trouw.

Welk een eeuw! Een eeuw, waarin een Farizeeuwsche leer de vrijheid van den menschelijken wil en de menschelijkheid der christelijke deugd loochent, in Farizeeuwsche nederigheid allen tot niet makend om de uitverkorenen des te grooter te doen zijn. Voor die uitverkorenen en voor hen alleen zijn de Sakramenten, niet langer genademiddelen des Heeren, in genade geboden en tot genade voerend, maar loon voor uitgelezen en onvrije deugd. Met het: „Heer, ik dank U, dat ik niet ben gelijk dezen” gaat men tot de Tafel des Heeren en uit het huis van Hem, die den tollenaar met zijn: „Heer, wees mij zondaar genadig!” heeft geprezen, verschopt men den tollenaar.

Naast den Farizeeuwschen grijns komt altijd de spot van den Sadduceër. IJdelheid naast ijdelheid, trotschheid naast trotschheid. Naast den hoogmoed der valsche genadeleer de hoogmoed der rede. Geen openbaringen, zij zijn onnoodig; geen geheimen, zij zijn vernederend. De rede weet alles, de rede verstaat alles, de rede doorschouwt al'es, de rede regeert. Wat haar onbekend bleef, kan niet gekend worden, wat zij niet weten kan is geen wetenschap. De wetenschap is het hoogste en haar woord is het woord der woorden. Rede en wetenschap, aan deze

twee is alles onderworpen, alles tot dienstbaarheid beschikt; wie haar bezitten beheerschen de wereld. Zij zijn de verlichten, al de overigen zijn kinderen der duisternis.

En naast deze dubbele trotschheid van uitverkorenen en verlichten, een derde nog, geweldiger en wreeder zoo mogelijk dan de beide anderen: de hoogmoed van den Staat, de *superbia vitae*, de hooge waanzin van het hooge leven, dat alleen zijn eigen kring, niet wat daar boven, niet wat daar beneden is, kan zien. Een hoogmoed, die de Kerk veracht en in zelfvergoding waant over de Kerk gesteld te zijn als voogd en meester. Het goddelijk recht en de goddelijke vrijheid der Kerk staan onder de majesteit van den Staat en tiara en mitra hebben haar glans van de oppersouvereiniteitskrone der koninklijke macht. De koninklijke macht en zij alleen heeft de wereld te vervullen; al het andere is onderdaan, niets meer. Maar de hooger en onder deze onderdanen, van feitelijken invloed en werkelijke macht beroofd, wreken zich op wie lager zijn dan zij; ook zij, zij scheppen zich een wereld, waarin zij leven en zij alleen. Zij, zij zijn de besten door recht van geboorte — dat is genoeg. Plichten.... plichten hebben zij alleen tegenover zichzelf en tegenover gelijken; tegenover al het andere kennen zij slechts één betrekking: hun hooge recht. Zoo, zoo vergeten zij, deze hooger en, dat er iets in de wereld is waaruit zij zijn voortgekomen, waartoe hun vaders eenmaal hebben behoord, waaruit hun vaders eenmaal

kracht hebben geput, waaruit zij zelve op straffe van bloedarmoede en tering kracht moeten blijven putten, zij vergeten het volk. Zij vergeten het volk, dat in het leven der natiën en het bestaan der maatschappijen hetzelfde is als de moederaarde en de wortelen voor den breedgetakten, hooggekroonden eik. Wee den eik, die zou vergeten, dat de bliksem zijn kroon kan treffen, dat de storm zijn takken kan scheuren, maar dat het leven blijft zoolang de goede moederaarde voedsel geeft en de machtige wortelen het opnemen en voeren tot den hoogsten top. Maar de eiken vergeten niet, de mensch vergeet. De mensch vergeet, — en de Fariseën van het Jansenisme, de Sadduceën der verlichting, de koningen en de edelen zij vergeten allen, allen het volk. Zij sluiten het uit de Kerk en vervreemden het van God; zij weigeren het opvoeding en onderwijs, verheldering en verhooging des geestes; zij achten het een menigte, een getal zonder éénheid, onbekwaam tot zelfstandigheid, tot vrijheid, tot recht.

Maar neen, daar zijn anderen, die niet vergeten. Anderen, die in deze menigte, in dit gepeupel, in die heffe der natie, een kracht zien, een geweldige kracht. Anderen, die tot dit volk komen en het leeren, dat het alles is en alles alleen. Die het de oogen openen voor zijn lot en die het wijsheid prediken, wijsheid des Satans, wijsheid des doods. Die het hoofd en hart vervullen met allerlei stof van leering en het den hemel voorspellen op aarde, maar het onthouden de wetenschap, zonder welke

op aarde geen wetenschap is, de wetenschap der zonde!

Ach, de zonde, de zonde! De zonde, die altijd wordt vergeten in de bespiegelingen der wijzen, in berekeningen der heerschers, in de voorspellingen van wereldherschepers en hemelbestormers en die er toch altijd is. De zonde, die er altijd is en die keer op keer wordt geloochend, geloochend onder den naam van raadsel en mysterie, geloochend door de toomelooze levensvreugde en door de wanhoop, die ten doode snelt! Ach, de zonde, die toch alleen door de wetenschap van haar bestaan kan worden verslagen en overwonnen. Ziet, na den kruisdood onzes Heeren zijn er eeuwen en eeuwen op elkander gevolgd en daar zijn er onder deze, die een schandmerk dragen, maar geen enkele draagt een merk als deze achttiende eeuw. Liefdeloosheid, eigenwaan, soevereine zelfzucht, zonden tegen den Heiligen Geest, voltooid door deze misdaad: de loochening der zonde, als het onvervreemdbaar erfdeel van de menschheid en van den mensch.

O eeuw van dorheid, die de orkanen oproept, eeuw van onvruchtbaarheid, die de revolutiën schept! In deze eeuw verschijnt Sint Alfonsus.

*Illum ruentis saeculi
Fecit Redemptor vindicem!*

Deze Sint Alfonsus is een van die mannen, van welke men zeggen mag, dat zij niet alleen uit het bloed der martelaren, maar uit het bloed van den Koning der Martelaren geboren zijn. In hem openbaart zich weder de eindelooze liefde, die gekomen

is om te verlossen, wier juk zoo zoet is en wier last zoo licht.

Gesproten uit een adelijk geslacht is deze Alfonsus naar deftige zede en edele overlevering opgevoed. Reeds jong wordt hij met den honig der vroomheid en het merg der wetenschappen gevoed. Zijn wetenschap bij voorkeur is in die dagen de wetenschap van het recht. Hij wil leeren het recht te kennen, te handhaven, te verdedigen, te eischen en te bedeeën. Met meer dan gewone voortvarendheid volbrengt en voltooit hij zijn studiën, treedt hij het werkelijke leven in. De studie heeft hem niet ontrouw gemaakt aan het gebed en de vrome oefening; de wetenschap en de praktijk van het recht hebben zijn plichtgevoel gestaald.

Zoo meent hij den weg en het doel van zijn aardsche leven te hebben gevonden. God heeft het anders besteld. In de pleitzaal ontvangt hij den wenk der hooge en heilige voorzienigheid. Niet voor het aardsche recht zal hij langer als pleitbezorger optreden maar voor het recht van God en de liefde van God.

Deze wisseling van het leven is voor hem ook een scheuring geweest, een scheuring in pijn voltrokken en van schrijnende smart verzeld en gevolgd. Maar lijden en smart zijn hem leeraars en geleiders tot hooger. De priester der gerechtigheid wordt nu de priester van Jesus Christus.

Priester van Jesus Christus! Slechts aan één stand onder de menschen heeft de menschgeworden God den plicht opgelegd Hem *in alles*, in den volsten en

meest volstrekten zin gelijk te worden, gelijk te zijn, — aan den priester. De priester, aan het altaar met Christus' macht bekleed, behoort Christus na te beelden in geheel zijn leven, in Zijn heiligheid, Zijn gerechtigheid, Zijn barmhartige, offerende, bevrijdende, zaligmakende liefde. Zoo heeft Alfonsus het verstaan van den aanvang. Bij zijn voorbereiding tot het priesterschap in geestelijke beproeving en zwaren zielenood. Bij zijn ontvangen van het wonderbaar Sakrament in nederigen schroom en dankbare, hoogjubelende geestdrift. Geheel zijn leven door, dat nu gaat worden een wonderbare ontvouwing van hetgeen menschelijke kracht tot heldenmoed gestegen, gehuwd aan Gods genade vermag.

Deze priester heeft altijd en overal gezocht: heiligheid. Volmaakte vervulling van Gods geboden, volmaakt nastreven van het door God gewilde doel in zijn hoogsten vorm. Heiligheid heeft hij gezocht voor zich zelven en voor anderen. Zijn leven had twee groote beginselen, twee leidende machten, twee bezielende krachten: de liefde tot God, de liefde tot de naasten. Deze twee vormen naar het woord van H. Gregorius de schering en de inslag waarmede het kleed der heiligheid wordt geweven voor zichzelf en voor de wereld: de liefde tot God de vaste grond, de liefde tot de naaste de altijd werkende daad. Hoe hij heeft liefgehad deze Alfonsus! Zijn God bovenal, zijn gekruisten God, het Lam ter slachtbank geleid, den Verlosser der arme wereld door lijden en dood. Zijn God, die liefde is

en liefde geeft, een oneindige, onuitsprekelijke liefde, een liefde mateloos als de eeuwigheid. Steeds meer de wereld verzakend, steeds meer zichzelf beheerschend, steeds meer door vrijwillig toegebracht of dankbaar aangenomen lijden zichzelf reinigend en veredelend heeft hij gestreefd naar de hoogste vereeniging met God, de vereeniging waarin op den wonderbaren stroom van licht, die ook op aarde ons deel kan worden het Apostolische woord wordt verwerkelijkt: „niet ik leef, maar Christus leeft in mij!”

Hoe hij, hoe deze Alfonsus zijn naaste heeft liefgehad! Zijn naaste, dat is: alle menschen, de geheele menschheid. Maar zijn naaste, dat is in bijzonderen zin, dat is voor dezen edelen zoon der oude edelen, het volk, het arme, lage, niet meêgerekende of vergeten volk.

Op den jaardag van de geboorte ter eeuwige glorie van de martelaren Nereus en Achilleus, slaven van Flavia Domitilla, met hun heerin door de martelie gekroond, heeft in hunne basiliek eens de H. Gregorius de Groote, Paus en leeraar der Kerk, het beeld getoond van den Christus, die, genoodigd niet gaat tot den zoon des hovelings en ongevraagd tot den dienaar van den hoofdman over honderd wil komen. „Wat is dit”, vraagt de Paus, „wat is dit anders dan een geeselslag voor onzen hoogmoed, die in de menschen niet de natuur, niet het beeld Gods, maar alleen het goud en de waardigheden vereert.... Zoo wordt onze hoogmoed aangeklaagd, die de menschen niet

als menschen kan waardeeren. Die hoogmoed waardeert alleen het uiterlijke aan de menschen, hij ziet niet de natuur, hij kent niet de eere Gods in alle menschen gelegd."

Een geweldig woord, een woord geldende voor alle tijden en alle geslachten, maar een woord dat nooit gegolden heeft voor dezen Alfonsus, dezen dienaar van zijn God en zijn naaste. Hij heeft door zijn wonderbare liefde dat woord gelogenstraff. Hij heeft naar het voorbeeld van zijn Heer en Heiland alle menschen liefgehad en allen heul en troost gebracht en genezing door des Heeren woord, aan meesters en aan slaven, aan grooten en aan kleinen. Maar tot de kleinen is hij gegaan, tot de armen en de slaven, gegaan met heel zijn grootsch en heerlijk hart, zijn handen vol gaven, zijn mond vol goede woorden, met de boodschap van verlossing en vrede door en in Jesus Christus, voor ons gekruisigd en gestorven aan het Kruis.

Voor dit werk der liefde had God hem op wonderbare wijze toegerust en hij had die toerusting met alle inspanning en alle toewijding vermeerderd en versterkt. Hij had de groote gaven van eenvoud, die de harten wint; van goedheid, die altijd aantrekt, nooit afstoot; van geduld, dat altijd volhardt; van hoop, tegen alle hope in; de groote gave vooral van in alle ellende toch steeds een weerschijn van den hemel, in alle verlaging toch steeds een spoor van het Godsbeeld te zien. Maar hij was nog het machtigst en het rijkst van alles door twee gaven, die slechts ééne gave

zijn, de gave van het woord, de gave van het geschreven en het gesproken woord.

O wie de macht van het woord in het rijk van het Menschgeworden Woord zou durven beschrijven, bezingen! Van de Profeten, die het voorspellen tot de Apostelen, die het verkondigen, van de Apostelen tot de Vaderen en zoo altijd, altijd voort... wat een weergalooze geschiedenis, wat een psalm van eere en liefde. Neen, meer, wat een geschiedenis wemelend van daden, groote, heilige, goddelijke daden, want dit is wel het wonderbare van dit woord, dat het niet is een teeken, dat vergaat, een klank, die wegsterft, maar altijd een levende en levenwekkende daad.

Sint Alfonsus was een meester van het woord, van het geschreven en van het gesproken woord. Een meester vooral van dat woord, dat gaat tot het volk. Zeker, hij was een meester in de wetenschap. In die wetenschap van zonde en deugd, zonder welke geen rechte zede in dit aardsche leven mogelijk is, in de wetenschap, die voorbereidt tot het bedeeën van dat zoo echt menschelijke en zoo hoog goddelijke Sakrament der H. Biecht. Dat bewijst het verheven boek, waarin hij de wetten heeft neergeschreven, die nu nog regel en recht zijn in Gods Kerk en het zullen blijven; het boek, dat meer dan eenig ander hem maakt tot den leeraar, die de verborgen dingen der wijsheid aanschouwt en openbaart.

Met al die wetenschap bleef hij toch de schrijver voor het volk. Alle dwalingen van zijn tijd heeft hij

voor dat volk bestreden; alle waarheden verklaard. Maar het schoonst en het heerlijkst wat hij aan zijn volk heeft gelaten, dat zijn de vruchten zijner teedere vroomheid, de boeken en de boekskens waarin hij spreekt van de Onbevleete Maagd, de Zoete Lieve Vrouwe, de schoone Moeder der Schoonheid en der Liefde. De boeken en de boekskens, waarin hij ons, als een Vader zijn kinderen bij de hand neemt en geleidt tot den Koning der Koningen, die onze broeder is geworden, ons leert Hem bezoeken, die de glorie van Zijn aangezicht voor ons verbergt om ons dichter te brengen tot de liefde van Zijn hart.

Maar wat hij schreef voor zijn volk, dat zong hij, dat sprak hij tevens. Hoe teeder, hoe zacht, hoe streelend en verheffend zijn de liederen, die hij voor zijn kleinen heeft gedicht. Met wat gloed, met wat alles overheerschenden en doordringenden gloed kwam het woord van zijn lippen, het woord dat boetvaardigheid gebod en vrede bracht. Van geheel zijn optreden, maar vooral van Alfonsus' prediking geldt het woord: *Cor ad cor loquitur*; het hart tot het hart. Het hart van een, die had geleden en gestreden, gedragen en gezwoegd; geweend en gebeden, gehongerd en gedorst, maar daarom dan ook geheel kon uitgaan tot hen voor wie het leven in nood en dwang brengt wat hij vrijwillig op zich nam uit liefde tot den naaste, uit liefde tot zijn God.

Deze priester van Jesus Christus is tot de hoogste eere van het priesterschap, tot de bisschoppelijke waardigheid gekomen; God wilde dat hij in alles

voor zijn dagen een voorbeeld en een licht zou zijn. Er is meer. Deze priester heeft niet alleen gearbeid voor zijn dag, maar voor alle tijden; hij heeft rondom zich vergaderd een schaar van priesteren, die hij tot helden heeft gevormd. Een hooge roeping maar een harde roeping ook de wetgever en de bezieler te worden van een uitgelezen schare voor den Heer. Wat teleurstelling als de eerste gezellen heengaan en den blijden vader maken tot een kinderloozen! Wat strijd als het doel wordt vastgesteld en de ijver meer vraagt dan de wijsheid, die maat en orde wil, kan geven! Wat strijd als voor den naam van priesters des Zaligmakers die van priesters des Verlossers, de ware naam voor die dagen, wordt verkoren! Wat moeiten, angst en zorgen als de alles beslissende goedkeuring niet wordt verkregen dan na bange dagen, als de onvermijdelijke onderwerping aan een beknibbelend Staatsgezag scheuring en scheiding brengt en beschuldigingen, die vlijmen door het hart! Maar Alfonsus heeft dat alles gedragen en al mocht het lichaam gebogen worden en het hoofd neerzinken op de borst, hoog en stout bleef zich verheffen de ziel van den held, ook hij een der zuilen, als Paus Innocentius gezien heeft, die de hooge muren steunen en behoeden voor den val.

*Illum ruentis saeculi
Fecit Redemptor vindicem.*

Onloochenbare waarheid bevat het woord, niet alleen als woord der historie, maar ook als woord der profetie. Immers voor geheel onze negentiende

eeuw was Sint Alfonsus de schutsheer en beschermer. Door zijn woord, door zijn schriften, door zijn leerboek, door zijn zonen.

Nu, nu verdwijnt deze eeuw, een andere eeuw daagt op. Voorspellingen klinken rondom ons, voortekenen omringen ons. Alles zegt ons, dat het een eeuw zal zijn van worsteling, van strijd. De vorst der zonde zal trachten de zonde te doen vergeten, door pracht en praal van beschaving, door hooge woorden van wetenschap, door de statie en den zwier van het geweld. De heilige majesteit van waarheid, recht en vrijheid zal hij trachten te verduisteren door den gonzenden, goudstralenden zwerm van zijn machtspreuken. Maar geen nood! Wij zien op tot Sint Alfonsus:

Ilum futuri saeculi

Fecit Redemptor vindicem.

Hem maakt der werelden Verlosser

Tot Schutsheer van de komende eeuw!

In dat vertrouwen en met een kinderlijke bede op de lippen vieren wij dit tweede eeuwfeest van Sint Alfonsus' geboortedag.

De dag der geboorte! Daar is een tijd geweest waarin de jammerklacht over de wereld ging: Verga de dag, waarop ik ben geboren. Maar sinds in den stal van Bethlehem het licht der wereld geboren werd, sinds de Engelen zongen boven de Kribbe: Glorie zij God en vrede den menschen, — sinds dien verheugt zich de moeder omdat een mensch in de wereld is gekomen en de menschheid verheugt zich met haar. Als die dag der geboorte de eerste dag

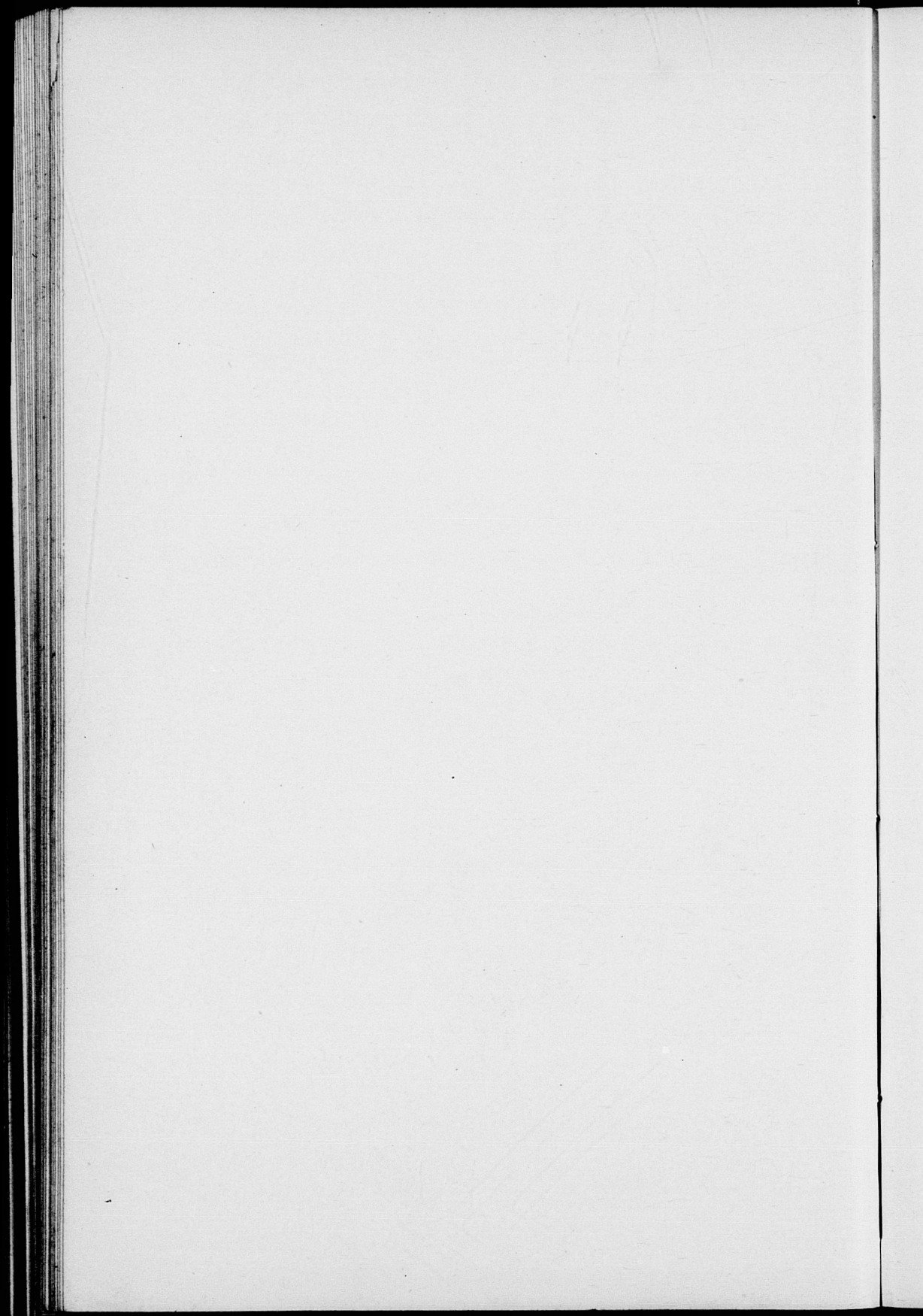
wordt van een leven vol heilige werkzaamheid en werkzame heiligheid, dan wordt de dag zelf omgeven met luister, een dag van grootsche herinnering.

Zoo is het hier. Op dezen dag herdenken wij Sint Alphonsus: onzen schutsheer, onzen beschermer, onzen voorspreker. Tot hem zeggen wij: „bid voor ons! Uw heilig gebed drage ons zwakke bidden tot den troon van God, den Koning der gerechtigheid, den Heer der ontferming, den Vader des vredes.”

Op dezen dag zien wij aan Sint Alfonsus de profetie van Isaias voltooid: „Verheugd verheug ik mij in mijnen Heer en mijne ziel springt op in mijnen God, want Hij heeft mij bekleed met de kleederen des heils en met den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omhangen; Hij heeft mij getooid als een bruidegom met een kroon, Hij heeft mij getooid als een bruid met hare sieraden.”

En tot ons allen en tot de komende eeuw brengt Sint Alfonsus het woord verder van den Profeet: „Gelijk de aarde haar spruitsel voortbrengt en de tuin zijn zaad laat ontkiemen, zoo zal de Heere God doen voortkomen gerechtigheid en bij alle volken Zijn lof.”

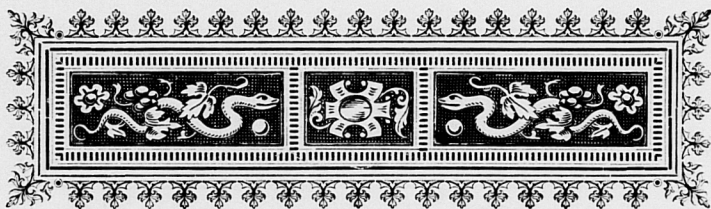
ALPHONSUS EN DE ZELFHEILIGING.

SYNOPSIS

DOOR

— H. L. A. SEVRIENS, —

PASTOOR-DEKEN VAN MAASTRICHT.

„Magister, quid faciendo vitam aeternam
„possidebo?”

„Meester, wat moet ik doen om het
„eeuwig leven te bezitten?”

Luc. X:25.

ELKE gebreken onze eeuw ook aankleven, ondankbaar is zij niet. Wie volgens haar door krijgs- of staatsmansbeleid, door wetenschap of kunst of menschlievendheid, voor stad of vaderland geacht wordt verdiensten te hebben verworven, wordt gehuldigd, gevierd, hem wordt door tijdgenoot of nageslacht een gedenkzuil opgericht, die zijn naam vereeuwigen moet. Jammer, dat onze eeuw zich vaak zoo deerlijk vergist in het begrip en in de juiste waardeering van ware verdiensten.

Niet zoo de katholieke Kerk. Zij faalt niet in de hulde, welke zij brengt aan hare verheerlijkte kinderen. Wij zien het eens te meer in den H.

Alphonsus, een man groot en verdienstelijk door heiligheid en geleerdheid, een man onder de heiligen een der geleerdste, onder de geleerden een der heiligste.

Met recht dan ook vieren zijne geestelijke zonen het tweede eeuwfeest zijner geboorte en het zilveren feest zijner verheffing tot Kerkleeraar met allen mogelijken luister. Uitgenoodigd om met U den dag te herdenken, waarop Alphonsus vóór twee eeuwen in het leven trad, en dien feestdag door eenige woorden van stichting meer plechtigheid bij te zetten, willen wij zien, hoe die groote Heilige aan het doel zijns levens beantwoord heeft. „*Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo?*” zoo had hij gesproken; en met terzijdestelling van al wat aardsch en vergankelijk is, vóór alles en boven alles, met een vastberaden, standvastigen wil, een wil, die voor geen offer terugdeinsde, behartigde hij zijne zaligheid, zijne zelfheiliging. Zien wij dus hoe Alphonsus die zaligheid bewerkte.

I.

Wij leven in een tijd van aardsgezindheid, stofvergoding, zingenot, een tijd waarin zoovelen, verdiept in de zorgen en beslommeringen van het aardsche, hun waar levensdoel geheel uit het oog verliezen. Niet zoo Alphonsus. Ruim negentig jaren bracht hij op aarde door, en dat leven, zoo rijk aan dagen, maar rijker nog aan deugden, kenmerkte zich vooral

door één karaktertrek: een ernstigen wil om zijne zaligheid te bewerken. Ernstig vatte Alphonsus het leven op, reeds in zijne prilste jeugd; hij wilde tegen elken prijs een zalige, een heilige worden. De woorden eenmaal door een ander groot Kerkleeraar tot zijne zuster gesproken, toen deze hem vroeg wat zij doen moest om heilig te worden, waren ook de woorden van Alphonsus. „Wil het slechts,” zoo had de H. Thomas van Aquine tot zijne zuster gezegd, en ook Alphonsus wilde het. Gelijk een adelaar in breede vlucht opwaarts stijgt, de oogen starend in de zon, zoo steeg Alphonsus op in heiligheid al hooger en hooger, het oog steeds gericht op Jezus, de zon der gerechtigheid, wiens levend afbeeldsel hij zijn wilde. In onschuld bracht hij onder de hoede zijner godvreezende ouders, onder de teedere zorgen vooral eener godsdienstige moeder, zijne kinderjaren door. Iederen morgen vereenigde die moeder hare kinderen om zich henen, zegende hen en leerde hoe zij de eerstelingen van den dag aan God moeten toewijden. Iederen avond in hun midden gezeten, verklaarde zij hun de grondbeginselen van den godsdienst, bad met hen den rozenkrans en stortte met hen andere gebeden ter eere van verschillende Heiligen. Zij wees hen op God, die alles ziet, en prentte hun een grooten afschuw in voor de zonde. En niemand, die aan deze zorgen beter beantwoordde dan Alphonsus. Nog maar negen jaar oud, werd hij opgenomen in de Congregatie der jeugdige edelen, waar hij weldra tot een toonbeeld werd gesteld van godsvrucht, zedigheid en trouwe plichts-

betrachting. Toen hij zijne eerste H. Communie ontving, deed hij dit met zulk een godsvrucht, dat iedereen in hem gesticht was. „Geen wonder,” zegt zijn levensbeschrijver, „reeds toen was dat kind een heilige.” Als knaap bestond zijn grootste vermaak, niet in het spel aan kinderen van zijn leeftijd eigen, maar in het bouwen en versieren van kleine altaartjes, in het gebed en het bezoeken der kerken. Als jongeling legde hij zich met allen ernst op de studie toe, en wel zoozeer, dat hij op zestienjarigen leeftijd den graad van Doctor in de beide rechten behaalde, en pas achttien jaar oud reeds als advocaat pleitte voor de rechtbanken van Napels. Doch te midden van dat alles vergat hij nimmer zijn voornaamste levensdoel; in alles integendeel straalde zijn ernstige wil om zijne ziel te redden. Dagelijks zag men den jeugdigen edelman eene of meer heilige Missen bijwonen, dagelijks Jezus in eene of andere kerk bezoeken, vooral waar het H. Sacrament ter aanbidding was uitgesteld. De schitterendste loopbaan stond voor hem open, de heerlijkste toekomst lachte hem toe, de wereld deed alles om hem voor zich te gewinnen; doch Alphonsus had de stem van Jezus vernomen: „*Veni, sequere Me*,” kom, volg Mij; en steeds vervuld met dien ernstigen wil om zijne ziel te redden roept hij uit: „Geloof mij, alles in deze „wereld is ijdelheid en bedrog. Feesten, tooneelen, „vergaderingen, ontspanningen, dat alles noemt de „wereld hare goederen; doch zij zijn vol doornen, „vol gal en bitterheid! God alleen kan het hart „bevredigen.” Alphonsus dan ook werd bij de keuze

van zijn levensstaat enkel en alleen geleid door deze en dergelijke beweegredenen. Hij achtte het veel veiliger voor zijne zaligheid, te staan aan het altaar des Heeren, dan in de gerechtszalen de heerlijkste pleidooien te voeren. Alphonsus wil priester worden, want zoo spreekt hij tot zich zelve: „Wat baat het den mensch, zoo hij de gansche wereld wint, maar schade lijdt aan zijne ziel?” Zijn vader stelde alles in het werk om Alphonsus van dat plan af te brengen, doch Alphonsus' besluit was onwankelbaar, hij wilde zijne ziel redden. „Vader,” zoo sprak hij, „ik kan mij niet langer met de zaken dezer wereld bezighouden, God roept mij om mijne zaligheid te bewerken.” Gebeden en smeekingen, beloften en bedreigingen vermochten niets op Alphonsus, hij bleef onverzettelijk in zijn voornemen om zijne ziel te redden. Eens zelfs hield zijn vader hem meer dan een uur in zijne armen gesloten, en met tranen in de oogen bad en smeekte hij zijn zoon hem niet te verlaten. En Alphonsus, hoezeer hem de smart zijns vaders ter harte ging, Alphonsus bleef standvastig in zijn besluit: ik wil mijne ziel redden, ik wil zalig worden; en wat offers het hem ook mocht kosten, de jeugdige rechtsgeleerde werd priester. Hij verliet de wereld en al wat zij hem aanbood: rijkdom en eer, genot en weelde, om Jezus, arm en veracht, meer van nabij te volgen. „Er is slechts één goed in de wereld,” riep hij met den H. Franciscus Xaverius uit, „en dat ééne goed is: zalig worden.” „Geen dwaasheid is te vergelijken bij de dwaasheid van het

verwaarloozen zijner zaligheid." En gelijk de zon, naarmate zij hooger stijgt, meer toeneemt in helderheid en kracht, zoo nam ook Alphonsus, bezield door dien ernstigen wil om zijne ziel te redden, meer en meer toe in deugd en heiligheid. Ten einde die ziel en tevens de zielen van anderen zalig te maken, stelde hij eene Congregatie in, die zich ten doel stelt den Zaligmaker, den Verlosser der wereld, meer van nabij te volgen. Zoo ooit, dan schitterde hier Alphonsus' standvastige wil om alleen voor God en zijne ziel te leven in zijn heldersten glans. Wat al moeilijkheden toch, wat al tegenkantingen, wat al vervolging moest hij verduren! Zijne vijanden behandelden hem als een uitzinnige, zijne vrienden werkten hem tegen, zijne eerste gezellen verlieten hem keer op keer; doch Alphonsus, onwrikbaar in zijn besluit, gaf ten antwoord: „Al zou ik alleen overblijven, al zou de geheele wereld zich tegen mij kanten, ik wil, ik zal mijne eigene ziel en de zielen van anderen redden.”

Zoo beoefende Alphonsus van zijne prilste jeugd af wat hij later zoo dikwijls leeraarde, toen hij zeide: „Willen wij zalig worden dan moeten wij beginnen met een vast besluit te vormen en een ernstigen wil op te vatten, zeggende: „ik wil mijne ziel zalig maken, koste wat koste. Dat ik alles verlieze: bezittingen, vrienden, het leven zelfs, als ik mijne ziel maar niet verlieze.” Zoo bracht hem de overtuiging van het woord des H. Joannes Chrysostomus: „*Anima est toto mundo pretiosior*”: de ziel is veel kostbaarder dan de gansche wereld, tot die ware

grootheid en tot dien trap van heiligheid, die wij in hem bewonderen. Doch, Chr., waar is onze ijver voor de zaligheid onzer ziel, waar onze ernstige wil om die ziel te redden? Ach! wij zijn doorgaans zoo lauw en traag, als het de eeuwige zaligheid geldt! Zoo ijverig en vlijtig wij zijn, waar sprake is van een aardsch en kortstondig tijdelijk gewin, zoo zorgeloos en onverschillig plegen wij te zijn, als het er op aan komt onze ziel te redden. En toch! *Quid prodest homini....?* Wat baat het den mensch....? Leeren wij daarom van den H. Alphonsus een krachtdadigen wil in ons opwekken om onze ziel te redden. Leeren wij tevens de middelen daartoe aanwenden. Beide leert ons onze Heilige.

II.

Het is eene eigenschap van waarlijk groote mannen, dat zij weten wat zij willen, en wat zij willen ook verrichten. Wij zien het in den H. Alphonsus. Hij wilde zijne ziel zalig maken, en de middelen daartoe noodig vond hij in het geloof, dat de wortel onzer rechtvaardiging is en de grondslag aller deugden. Alphonsus immers was een man van een nederig, een vast, een werkdadig geloof. Dat geloof leerde hem, dat slechts ééne zaak noodig is, gelijk de Zaligmaker zegt: „*porro unum est necessarium*.” ééne zaak is noodig: dat wij onze ziel redden. Dat geloof leerde hem, dat men voor dat ééne noodzakelijke moet werken en lijden, want „het rijk des hemels

lijdt geweld, zegt de Zaligmaker, en de geweldigen nemen het in." Dat geloof overtuigde hem, dat men volgens het woord van den Apostel zijne zaligheid moet bewerken met vreezen en beven, en dat men dientengevolge de geboden des Heeren onderhouden en de zonde vluchten moet. Immers een geloof zonder de werken is een dood geloof. Daarom arbeidde de H. Alphonsus aan zijne zaligheid door zoo nauwkeurig mogelijk alle geboden van God te onderhouden en de zonde zoo standvastig te vluchten, dat zijne zielsbestuurders konden getuigen, dat Alphonsus in geheel zijn leven geene enkele doodzonde, zelfs geen volkomen vrijwillige dagelijksche zonde had bedreven. Dat geloof van Alphonsus was derhalve werkzaam door de liefde, die het wezen is der volmaaktheid. Met den Apostel kon hij getuigen: „En wij, wij hebben geloofd in de liefde, die God voor ons heeft." Hoe teeder, hoe zuiver, hoe offervaardig was zijne liefde voor God! Welke vurige liefdevlammen ontsprongen zijn hart, als hij daar zoo kinderlijk lag neergeknield voor de kribbe van Jezus, en hij met een van liefde blakenden H. Franciscus uitriep: „*Amenus puerum de Bethlehem!*" Beminnen wij toch het Kind van Bethlehem! Hoe deelnemend, hoe teeder was zijne liefde, als hij Jezus aanschouwde op het kruis of onder broodsgedaante verborgen in het H. Sacrament! Wie sprak ooit schooner, wie schreef ooit zalvender over die groote geheimen dan Alphonsus! Hoe warm klopte daarenboven zijn hart voor de Kerk en haar zichtbaar Opperhoofd!

Voor de verdediging van beider rechten, voor de waarheid der Katholieke leer trad Alphonsus, uitgerust met zijn veelomvattende wetenschap, in het worstelperk. Vooral toen hij, ofschoon reeds op gevorderden leeftijd, bisschop was geworden van St. Agatha der Gothen, toen achtte Alphonsus zich nog meer verplicht de Kerk en haar Opperhoofd door woord en schrift te verdedigen. Hoe heldhaftig eindelijk was zijne naastenliefde! Wat heeft hij niet gewerkt en geleden voor de zaligheid des naasten? Veertig jaren lang trok hij als Missionaris rond, het woord des Evangelies bij voorkeur aan de armen verkondigend, zoodat hij het den Zaligmaker kon nazeggen: „*Pauperibus evangelizare misit me.*” God heeft mij gezonden om het evangelie aan de armen te prediken. En toen hij van ouderdom uitgeput den zwaren arbeid van het Apostolisch leven niet meer dragen kon, maakte hij zijne wetenschap den naaste dienstbaar door het schrijven van tal van grootere en kleinere werken en door zijne Congregatie. Met welke grootmoedigheid nog wist Alphonsus vergeving te schenken aan die hem verongelijkten! Met welke edelmoedigheid kwam hij de armen en noodlijdenden te hulp. En waar vond Alphonsus in het werk zijner zelfheiliging, die ook van hem zelfverloochening en kruisiging vorderde, de noodige kracht en sterkte? In het gebed, waarvan hij terecht de groote Apostel genoemd wordt, en wel bepaaldelijk in het rozenkransgebed. Hij vond die kracht in zijn vertrouwen op Jezus en Maria!

Alphonsus was er van overtuigd, dat de bemiddeling van Maria voor ons noodzakelijk is ter zaligheid. Daarom ook maakte hij de woorden van den H. Bernardus tot de zijne: „*Nihil Deus habere nos voluit, quod per manus Mariae non transiret*”: „God heeft vastgesteld „ons geene genade te schenken, tenzij door Maria.”

Ziedaar wat Alphonsus voor de zaligheid gedaan heeft: hoe hij haar ernstig wilde, hoe hij uit alle krachten aan haar arbeidde. De gedachte aan de zaligheid vervulde geheel zijn leven. Te San Michel de Pagani lag de ruim negentigjarige Alphonsus op het sterfbed. Daar kwam zijn Neef, Joseph de Liguori, hem een laatst bezoek brengen. Neergeknield aan de stervensponde vroeg hij den Heilige om zijn zegen en een laatste stichtend woord. Alphonsus hief zijne stervende hand op, zegende zijn neef, en sprak met half gebroken stem: „Mijn dierbare neef, red uwe ziel, red uwe ziel.”

Laat dat woord van den stervenden H. Alphonsus ook tot ons allen zijn gericht. Redden ook wij onze ziel. Volgen wij derhalve Alphonsus' voorbeeld. Staan ook wij vast in ons heilig Katholiek geloof. Hebben wij God lief en onzen evenmensch. Zoeken wij kracht daartoe waar Alphonsus ze gevonden heeft. Beoefenen wij het gebed, vooral het rozenkransgebed, laat het altaar, het tabernakel, de communiebank ons dierbaar wezen, laten wij kinderen van Maria zijn.

Dan ook zullen wij ons hoogste levensdoel bereiken en met den H. Alphonsus geloond en gekroond worden in den Hemel. Amen.

BIJLAGE.

REDEVOERING

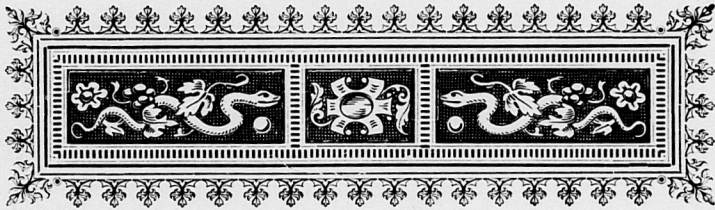
GEHOUDEN

OP DEN GROOTEN SINT ALPHONSUS-FEESTAVOND TE ROME,

DOOR

Z.EM. KARDINAAL L. M. PAROCCHI.

(Vertaald uit het Italiaansch.)

Hic est fratrum amator et populi.

II MACH. XV: 14.

Deze heeft zijne broeders lief en het volk.

ET feest, dat wij thans vieren, is geen liturgisch feest. Immers, als wij de Heiligen vereeren, vereeren wij in hen God, den oorsprong aller heiligheid; en het voorwerp onzer vereering moet aan de verhevenheid van dezen eeredienst beantwoorden.

Nu is de geboorte der menschen, al zijn zij later ook Heiligen geworden, door de erfzonde besmet, zij is dus niet heilig; eerst op dat oogenblik worden wij voor God geboren, als het Sacrament der wedergeboorte de vlek, die onze ziel bij hare wording aanleeft, heeft uitgewischt. Gelijk dan de eindpaal der wedergeboorte in den tijd daarin bestaat, dat wij na

deze ballingschap het eeuwig vaderland bereiken, zoo wordt ook in de taal der Kerk zeer wijselijk die schoone dag „Geboortedag” genoemd, waarop de Heiligen den Hemel binnentreden.

Toch staat de H. Kerk ons toe den Heer te danken, als Hij aan een groot man, een man, waarin Zijn grootheid zich afspiegelt, het bestaan geschonken heeft. En gelijk zij den dag van 20 Februari 1694 beweent, waarop een Franciscus Arouet, later bekend onder den naam van Voltaire, geboren werd, zoo juicht zij den 27sten September van het jaar 1696 toe, waarop Alphonsus de Liguori op weinig schreden afstands van de stad Napels het levenslicht aanschouwde.

Met den godsdienst juicht ook de beschaving dien dag van zegeningen toe. Die daar geboren is, is een held van het Evangelie, is een Katholiek geheel geloof, geheel karakter, geheel daad; 't is een priester, wien Napels, onder zoovelen, die waardig zijn ten voorbeeld aangehaald te worden, geen gelijke ter zijde kan stellen; 't is de stichter eener religieuze familie, die opgroeide in vervolging, en na honderdvijftig jaren levens krachtiger is dan zij ooit te voren was, zelfs in den ijver van haar ontstaan; een bisschop, op gelijke lijn te stellen met den éénigen Borromeus; een Kerkleeraar, die met Franciscus van Sales eervol de taak vervult van het kerkelijk leeraarsambt der nieuwere tijden, even eervol als ten tijde van Gregorius VII Petrus Damianus naast Anselmus van Aosta.

Maar Alphonsus is bovendien een held der christelijke beschaving, want hij is een Vader des Volks. Priester, kloosterling, bisschop, leeraar, altijd was hij de man des volks. Op hem mag dus zonder schroom de lofspraak toegepast, die het tweede boek der Machabeeën aan Jeremias geeft: *Hic est fratrum amator et populi*: Deze heeft zijne broeders lief en het volk. En als de christelijke volksliefde in haar gouden boek den naam van Alphonsus optee kent, doet zij hem geen oneer aan, maar viert veeleer zijne nagedachtenis; indien ten minste het woord des Apostels aan Timotheus waar is, — en dat is het ontwijfelbaar — „dat de godsvrucht in zich sluit de belofte des tegenwoordigen levens en des toekomstigen”: *Promissionem habens vitae quae nunc est, et futurae*. (Tim. IV:8).

Ik stel mij dus voor in Alphonsus te schetsen een voorlooper van de christelijke volksliefde in onze tijden. En wanneer uit het beschouwen van dat verheven beeld, hoe zwak de lijnen onzer schets mogen zijn, de zaak der lijdenden eene nieuwe plaats in liefderijke harten wint, — dan zal ik mij om wille van Alphonsus gelukwensen, die, wat hij op aarde was, ook in den hemel blijft: *de teederste vriend van zijn volk: Hic est fratrum amator et populi*.

Nog was de revolutie niet ontketend, die de gelijkstelling van adel en volk bewerken zou. Nog was niet door geheel Europa de leer verbreid der Encyclopedisten, die den voorrechten van het patriciaat zoo vijandig was; veeleer waren, vooral

in Napels, de wetten, de aanspraken, de gewoonten van het meest aristocratische aller christelijke rijken nog in vollen bloei; en toch neigde toen reeds Alphonsus, van zijn doorluchtigen zetel der Portanova, Alphonsus, met zijn hoogadellijk voorgeslacht van vijf eeuwen en meer, van zijne jongste jaren zich uit eigen beweging naar het volk heen.

Bescheiden, zachtmoedig, te midden van den luister, die zijn leven in de wereld omgeeft, te midden der bekommernissen, die het optreden aan de balie vergezellen, te midden der vooruitzichten eener verlokkelijk schitterende toekomst, was nooit zijn hart gesloten voor het lijden des volks; en als hij eindelijk het oor leent aan de verheven stem, die hem naar het heiligdom roept, legt hij alle zucht naar grootheid af, die de luister zijner verdiensten en de adel van zijn huis hem zoo licht zouden verschaft hebben, en bewaart hij al de maagdelijke krachten zijner ziel voor de zaak der ongelukkigen.

Als onbekend nieuweling verscholen in de talrijke vereenigingen, waarin de keur der Napelsche priesterschap vergaderde, leerde hij den armen den catechismus, hoorde hij de biecht van het laagste volk, gaf hij missiën in de open lucht, en wist zoo met het volk die heilige vertrouwelijkheid aan te knopen, juist op het tijdstip, dat het, na het overlijden van den H. Franciscus de Geronimo, zich op pleinen en straten om den beroemden pater Rocco verdrong.

Nog krachtiger echter werkte zijn uitstekend voorbeeld op de opvoeding des volks.

Gestrengheid van leven, gepaard met eene engelachtige onschuld, eenvoudigheid in kleeding, verzaking aan de genoegens van het familieleven, geest van gebed, beproefde deugd die de bloem zijner heiligheid een onmiskenbaren geur deed verspreiden, dat alles maakte hem het voorwerp van den eerbied, van de liefde des volks, dat hierin zoo juist weet te oordeelen; dat onderscheidde hem van dien troep najagers van den volkslof, door het vertoon eener valsche menschevriendheid gebedeld.

En deze van den gewonen regel zoo zeer afwijkende levenswijze was als een voorspel der stichting van de *Congregatie des Allerheiligsten Verlossers*, die hij eenmaal aan de heiliging des volks zou gaan wijden: *Evangelizare pauperibus misit me*. (Luc. IV : 18). Gelijk een Vincentius à Paulo, hoewel langs andere wegen, gevoelde hij de goddelijke inspraak die hem riep tot de veredeling der laagste volksklasse, die hem riep om de meest verlaten streken met het goddelijk woord te vervullen, om de meest verlaten wijken der steden met het heilig dienstwerk ter hulp te komen.

Het volk is altijd hetzelfde, het laat zich beter door voorbeelden dan door woorden geleiden. Niet dan met moeite verheft het zich tot de theorie; en slaagt het er in iets bovenzinnelijks te begrijpen, dan zijn het de grondbeginselen van den godsdienst, op eene voor zijn beperkt verstand bevattelijke wijze voorgesteld. In die grondbeginselen vindt het volk zijne theologie, vindt het de moraal, die

een zoo edel deel der geloofsleer uitmaakt; vindt het staathuishoudkunde en staatsleer, vindt het wijsbegeerte en geschiedenis, in die mate, waarin het dit alles behoeft. Die dus zich er op toelegt de menigte in de geloofsbelijdenis der Apostelen en in de tien geboden Gods te onderwijzen, die werkt ook mede aan de eenig ware beschaving, waarvoor het volk ontvankelijk is. En als ooit de regels der burgerlijke samenleving het volk bereiken langs anderen weg dan dien der Kerk, worden zij — gelijk de beste wijn het gemakkelijkst in azijn overgaat — worden zij, zeg ik, verkeerd opgevat en zullen zij, zonder dat men het wil, slechts dienen om de barbaarschheid te handhaven.

Onder degenen, welke in dien tijd met hervormingen optraden, ontbrak het niet aan mannen, die meer of minder oprecht het volk schenen lief te hebben. De nachtelijke straatverlichting, — ('t was de apostolische pater Rocco, die dit het eerst verwezenlijkte door bij de heiligenbeelden der straten en wijken votieflampen te ontsteken) — billijker verdeeling der belastingen, de zorg voor de openbare gezondheid, de begunstiging van den handel, het oprichten van grootsche toevluchtsoorden voor de armen in de steden, dat waren echt verdienstelijke daden, oprecht door het geheele volk toegejuicht.

Maar het belang, dat boven alle stoffelijk voordeel zich verre verheft, het belang van godsdienst en van goede zeden genoot zooveel zorgen niet. Men wilde den godsdienst tot een werktuig der regeering ver-

lagen; ja, de godsdienst, gekwetst in zijn zichtbaar opperhoofd, den Paus van Rome, onderworpen aan het beheer van leeken door dat de keuze der bisschoppen aan de willekeur van den Staat was overgelaten, werd verlaagd in den persoon van priesters, onder een naijverig staatstoezicht gesteld, en zodoende onmachtig zich te bewegen zonder de goedgunstige toestemming des konings.

Het ideaal van Tanucci, dat voorbeeld door de liberalen benijd, was dat van Pharao: „Zonder uw bevel, zal geen der onderdanen door geheel Egypte hand of voet verroeren.” *„Ego sum Pharao: absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra Aegypti.”* (Gen. XLI: 44).

Het despotisme in zake van godsdienst moest verderfelijken invloed hebben ook op het tijdelijk welzijn des volks, dat, als het van zijn grootste goed, het geloof, wordt beroofd, zich den weg baant tot een breidelloozen stroom van jammeren zonder maat. Geschokt in zijn kinderlijk vertrouwen op den H. Stoel, werd het volk een rijpe en rampzalige buit der Fransche revolutie. Welnu tegen dat heerschend beginsel van het regalisme streed Alphonsus' geest en pen gedurende geheel zijn leven.

Wat zijne liederen aangaat, — woord en wijs zijn eigen compositie, — wier poezie een Metastasio niet onwaardig is, en wier muziek als een voorspel klinkt van een Cimarosa, een Paisiello en een Pergolese, zij beoogen de zedelijke verbetering van het volk. Den Napolitaan zijn lied ontnemen staat gelijk met

den vogel zijn vlucht te beletten; te Chiaia, te Posilipo, te S. Martino, aan de onmetelijke Tyrrheensche zee, in de zomernachten, bij het helder maanlicht of bij het fonkelen der sterren aan een azuren hemel, is hem het bezingen der verborgen schoonheid, terwijl de trillende snaar zijn zilveren stem begeleidt, niet alleen een genot, maar eene gebiedende behoefte. Welnu, thans bezingt hij Maria; de wufte minneliederen van Nunziata en Porto, die van Mercato en Pendino wijken voor de lofzangen aan de goddelijke Moeder en haar Zoon gewijd, terwijl het volk die verandering niet opmerkt; of, zoo het die bespeurt, haar als een winst beschouwt voor de ziel en eene verhooging van genot. Vindt ook al de gestrengte kunst in deze gedichten iets te gispn, veel meer berispelijks vindt zij in de toen in zwang zijnde minneliederen; de zedeleer echter, een kunst zonder weêrga, juicht deze verandering dankbaar toe, wijl zij het volk gered ziet uit het slijk en voor den ondergang behoed.

Eveneens zijn de geestelijke werken van onzen Heilige, diegene niet uitgesloten, ja zelfs, diegene vooral, die voor het godvruchtig en mystieke leven als 't ware een nieuw tijdperk openden: *De Bezoeken aan het H. Sacrament* en *De Heerlijkheden van Maria* en *De beoefening der liefde tot Jezus Christus* en de zoo beroemde *Beschouwingen over het Lijden*, op het zelfde doel gericht: de heiliging des volks. De aristocratische helderheid van den H. Franciscus van Sales wordt voor de eerste maal democratisch onder Alphonsus'

pen. Men vergeve mij de profane uitdrukking, maar de gedachte kon niet korter of juister worden weergegeven. Populair is bij hem de vorm ook in zijn mystieke geschriften. Gemakkelijke redeneertrant, duidelijke opmerkingen, gepaste voorbeelden, die, weinig pretentius in zake van kritiek, vol van stichting zijn, een schat van teksten uit Schriftuur en Vaders, verklaard en toegepast wonderschoon! En over die bladzijden zweeft vrijelijk de adem des H. Geestes, en stort er den zalf der vroomheid over uit, en ontsteekt er de vlam zijner liefde, waaraan slechts een hart van steen kan weerstaan. De taal dier werken is zuiver Italiaansch, zonder gezochtheid, de stijl eenvoudig maar niet plat; zoodat zij den geleerde niet stooten, en het volk ze aanstonds begrijpt, bij het eerste hooren.

Nog leefde in die dagen de herinnering aan Paolo Segneri maar toch waagde het juist toen Bandiera om den schoonen Italiaanschen stijl in den geest van een christelijken Cicero te hervormen; en vooral in het zuiden trof men geleerden aan, weliswaar diep van gedachten, maar gewrongen en duister van vorm. Maar toen deed de liefde voor het volk Alphonsus den waren weg in den stijl banen en maakte hem, zonder het te vermoeden, den voorlooper der heden-daagsche richting, volgens welke niet een vooraf bepaalde vorm de dikwijls al te ver gezochte idee in een vasten plooi wringt, maar de idee, juist en helder, in gelukkige uiting haar eigen en passend gewaad erlangt.

Doch het welzijn des volks is geheel bijzonder toe-
vertrouwd aan de geestelijkheid. Het onderricht, de
levenswijze, de geestkracht, de offervaardigheid,
onmisbare hoedanigheden om waarlijk te leven en te
handelen als een man Gods: *Tu autem homo Dei*,
(I Tim. VI: 11) houden gelijken tred met de algemeene
welvaart, meer dan de wereld het vermoedt.

Een vrucht van deze diepe overtuiging was bij
Alphonsus zijne *Zedekundige Godgeleerdheid*, gerijpt
in zijnen geest door zoo lange jaren van studie, tot
stand gekomen na raadpleging van achthonderd
schrijvers, reeds bij het leven des schrijvers door
negen uitgaven bekroond, en in Gods Kerk verschenen
als een feit van de hoogste beteekenis. De kern van
Alphonsus' moraal is een afglans der billijkheid van
Gods geboden: *Omnia mandata tua aequitas*, (Ps.
CXVIII: 172). Vijandig zoowel aan de gestrengheid
der Tutoristen als aan de toegeeflijkheid der Laxisten,
stelt Alphonsus de beginselen der openbaring, der
wijsbegeerte en van het recht voorop, leidt daaruit
met den strengen betoogtrant van den engelachtigen
Leeraar de gevolgtrekkingen af, en wijst den
koninklijken weg aan ter oplossing van de praktische
vraagstukken. Zelden misschien zijn vóór hem de
vroegere meeningen met zooveel nauwgezetheid weten-
schappelijk onderzocht; voor de eerste maal misschien
vond men zulk een overvloed van schrijvers, dat
het werk als een verkorte geschiedenis der moraal
kon gelden; zelden misschien werd in de eeuwen,
die zijn monumentaal werk voorafgingen, zoo her-

haaldelijk beroep gedaan op de antwoorden der Romeinsche Congregatiën als op beslissende uitspraken. De verdienste van het boek bestaat niet in nieuw te zijn; veeleer beroemt de schrijver er zich op het oude te volgen; maar de leeringen door de ontdekking der eeuwen beproefd kleepte hij in een nieuw gewaad en bracht ze in zijn werk tot een harmonisch geordend geheel te zamen; een geheel, dat, eenvoudig en ernstig, bezielde door de wijsheid van een Lambertini en door de positieve juistheid van een Muratori en een zaligen Tommasi, waardig was de geleerde verhandelingen van den beroemden Zaccaria als voorrede te ontvangen. Met recht dan ook moest het de moraal der toekomst worden.

Na Alphonsus heeft in deze stof geen enkele nieuwigheid stand kunnen houden. Met hem is geschied wat geschied is met den H. Thomas: dat, gelijk ieder, die afwijkt van den engelachtigen Leeraar, dikwijls gevaar loopt het geloof in de waagschaal te stellen, zoo ook zij, die zich tegen Alphonsus kanten, gevaar loopen schipbreuk te lijden in de leer der moraal.

En als waren hem zooveel licht der wetenschap, zooveel rijkdom van kennis, zooveel klaarheid van stijl niet genoeg om de zaligheid van geestelijken en volk te verzekeren, bracht hij zijn werk nog meer onder het bereik der minder ontwikkelden; door de uitgave van zijn „*Homo Apostolicus*” en zijn „*Onderricht voor den biechtvader*” geleek hij een Eliseus, die om het overleden knaapje ten leven op te wekken zijn

eigen gestalte aan die van den kleine gelijkmaakte. Meer nog. Het menschelijk opzicht met voeten tredend, zonder te verlangen, dat de wereld hem zou toejuichen als den adelaar der godgeleerden; alleen de zaligheid der zielen beoogend, trad hij vol moed op de kampplaats der dogmatiek, schroomde hij niet af te dalen in het strijdperk der apologie, en in beide slaagde hij gelukkig.

Met meer helderheid dan de toenmalige apologeten gewoon waren, verdedigde hij de grondwaarheden des geloofs, bestreed de troosteloze leeringen van het Jansenisme in zijne „*Verhandeling over het gebed*”, een verhandeling onmisbaar, ook nog bij het groote licht der hedendaagsche wetenschap, om de leer der genade te doorgronden; en door zijne „*Verhandeling over den Paus*” vernietigde hij de drogredenen van Febronius en der Gallicanen en was hij een voorbereider der dogmaverklaring door het vaticaanisch Concilie uitgesproken.

Wat de leer zijner tegenstanders uitwerkte, vooral in het werkelijke leven, had hij te St. Agatha der Gothen aanschouwd in de jaren van zijn bewonderenswaardig Episcopaat. Met den blik, gewoon in het diepste der feiten door te dringen en niet stil te staan bij eene oppervlakkige waarneming, zag hij dat het volk geen reddingsanker had buiten de trouwe naleving van de geloofs- en zedeleer der roomsche Kerk; en verre van tijdens de uitoefening van zijn ambt eenige reden te vinden om het geschrevene te herroepen, vergaderde hij een rijken

oogst van bewijzen om zijn reeds voltrokken werk nog te bevestigen.

De gestrengheid beoefende hij voor zich zelf alleen, maar paste ze op niemand anders toe. Hij dreef die gestrengheid met zich zelfen zooverre, dat zelfs het noodzakelijke hem ontbrak, en hij gedwongen was belangrijke schulden te maken om zijn volk, door den honger tot het uiterste gebracht, te spijzigen. Van zijne inkomsten, die ter nauwernood voldoende waren, legde hij niets terzijde voor onvoorziene behoeften des levens noch voor den ouden dag, ofschoon hij meermalen en met aandrang den Paus zijn ontslag had gevraagd. Arm kwam hij te St. Agatha, allerarmst verliet hij het, om te Nocera de' Pagani de gastvrijheid zijner zonen ter liefde Gods in te roepen. En hoewel in de laatste jaren zijns levens gewetensangsten hem bestormden, bekoringen, wreeder dan de dood, hem verontrustten, nooit trok hij zijn leer in twijfel, nooit berouwde het hem den zondaar veeleer tot het waardig ontvangen der absolutie te hebben voorbereid, dan hem die te hebben geweigerd.

Doch aan de volmaaktheid van het beeld dat Gods Voorzienigheid in hem wilde vormen, het beeld van den waren volksvriend, den voorlooper der nieuwere tijden, zou nog één trek ontbroken hebben, ware hij niet beproefd geworden, als weleer een Calasanzio, in zijne teederste genegenheden, in die Congregatie zelve, waarin zijn geest zich afspiegelde, die hem meer dan iets op aarde

dierbaar was. Een verrader in den boezem der Congregatie leende zich tot het verwezenlijken van Tanucci's denkbeeld: „De Congregatie des Allerh. Verlossers leve, zij leve in voorspoed, maar leve niet door de kracht, die van Rome uitgaat.” Spoedig was de goedkeuring van den H. Stoel als een doode letter, en terwijl de geest des Caesars den verminkten regel doorademde, vlood de geest Gods met afschuw heen. Pius VI toonde in zijn verzet tegen Ferdinand II die sterkte, welke hij later zou aanwenden om den woedenden stroom der Fransche revolutie te keeren.

De Congregatie, eens zoo eendrachtig en bloeiend, werd in tweeën gescheurd. Alphonsus, aangeklaagd van fouten, die de zijne niet waren, werd een tijdlang te Rome veroordeeld als waard om verdreven te worden uit de Congregatie, door hem zelve gesticht, met zijn bloed en zijn zweet opgebouwd. „De Paus heeft het bevolen, het bevel komt van God,” — dat waren de woorden des Heiligen, die in die vreeselijke maanden op het Lam geleeke, dat aan het kruis geslachtofferd werd. Dat hij op het laatst weder een opbeuring genoot, strekt voorzeker der goedheid des Pausen ten lof, die aanstonds bereid was edelmoedig te herstellen, waarin hij onvrijwillig had gedwaald; maar de slag was eenmaal gevallen, en de zoo laat komende troost kon niet beletten, dat het onschuldig slachtoffer volkomen in de smarten werd verteerd. Voor de Congregatie had hij geleefd, voor haar moest hij sterven; en een dood, door zooveel kommer voorafgegaan, zou voor

zijne zonen den palm van den apostolischen arbeid aan het heil des volks spoediger tot vollen wasdom brengen. Gerardus Majella, onschuldig slachtoffer van schandelijke laster, had in de eerste jaren van het bestaan der Congregatie aan den stichter, een oogenblik door het bedrog droevig misleid, bittere tranen gekost; Clemens Hofbauer werd voor dienzelfden stichter, op het einde diens levens, een onderpand van de toekomstige grootheid der Orde, die in het lijden was opgegroeid.

En de vrucht van dat offer? Na meer dan een eeuw zien wij die vruchten door de geheele wereld verspreid. Wij zien ze in die grootsche beweging naar het Pausdom, die, omtrent het midden onzer eeuw in gang gebracht, zich in deze laatste jaren onder de regeering van Leo XIII reusachtig groot verheft. De Paus regeert in het hart des volks, en het volk voelt zich gelukkig aan het hart des Pausen te rusten. De oude pogingen van het Regalisme, in het werk gesteld om de menigte van het Pausdom los te rukken, wekken thans eer medelijden dan vreeze op. De rooversbenden van Napoleon I, toen zij de menigte, die zich om den in ballingschap weggevoerden Pius VII verdrong, met bedreigingen wilden trotseeren, waren om zoo te zeggen een wenk voor de liefde der katholieken; en met hoe bitterder woede de keizerlijke trawanten de menigten trachtten af te schrikken, des te meer groeiden zij voor hunne oogen aan.

Het volk besteigt met haastigen tred een steile helling; om niet onverhoeds in de diepte te storten,

heeft het een teugel noodig, en dien kan het niemand geven dan alleen de Paus. En de Paus draalt niet dien al te snellen loop met zijn gezagvol woord te matigen, hem te besturen met de wijsheid en billijkheid, die hem van boven gegeven is. Ware dit voor twee eeuwen geschied, men hadde hem voor een dwingeland uitgekreten; thans juicht men hem toe als een vader.

Van waar dat verschil?

Zeër zeker van de maar al te dikwerf zoo bloedige gebeurtenissen, die Gods Voorzienigheid tot bekeering der volkeren toeliet. De eerste eeuw vloeyde over van beloften, gedaan door vorsten weerspannig aan den Paus; en die beloften, door de menigten voor deugdelijk gehouden, zijn opgegaan in rook. De tweede eeuw hoorde het gehuil der Gode vijandige revolutie; zij hoorde van de spreekgestoelten uitroepen, door de pers herhalen, dat men om de menschheid te redden, den godsdienst moet vernietigen. Thans meer dan ooit ondervindt het volk tot zijn schade de verfoeielijke dwaasheid dier godslastering.

Geen enkele der voorspelde idealen, eindpalen op den breeden weg van het oproer der gewetens, werd ooit bereikt. Maar met het dalen der beschaving en van alle haar samenstellende elementen, is men gekomen tot eene niet denkbeeldige, maar werkelijke worsteling om het leven, in elke sfeer, in elken hoek der aarde.

Doch als het uur der duisternissen zal zijn voorbij-

gegaan, dan zullen de komende geslachten als een der heldhaftige voorloopers van den nieuwen dageraad Alphonsus de Liguori erkennen, en onderwezen door zijne leer zullen zij Petrus' Stede den schoonen groet toesturen: „O Rome, wiens geheimnisvollen naam God ons heeft leeren kennen, o eeuwige stad, o vaderland des harten; die aan u denkt, en zich niet nederbuigt, o voorwerp van Gods eeuwige raadsbesluiten, neen, hij kent het geheim der eeuwen niet. Wat voor vereenigde krachten ééne haar samenvattende kracht is, en voor de levende ledematen ééne ziel; wat de zon is voor de planeten, en wat één eindpaal is voor het eendrachtig wentelen der sterren door de onmetelijke ruimte; en wat voor harmoniëerende gedachten ééne idee is, en wat voor wederkeerige liefde één liefdeband is, en wat voor de geesten die ééne geest is, die hen allen omvat, — dat, o Rome, dat zijt gij; gij de éénheid der vereeniging, de spil der tijden, de ééne band van het menschelijk geslacht!” ¹⁾.

1) Aldus Augusto Conti: *Famiglia, Patria e Dio*.

